Poštnina plačana v gotovini.

Leto XX., št. 46 — Ljubljana, četrtek 23. februarja 1939 — Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5 — Telefon št. 3122 3123, 3124, 3125 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180 Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.—, Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124 3125, 3126 Maribor, Grajski trg št. 7. telefon št. 2455, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Ob razstavi italijanske knjige v Ljubljani

V nedeljo je bila v Ljubljani v prostorih Narodne galerije otvorjena razstava italijanske knjige, v soboto pa v Jakopičevem paviljonu razstava slik in kipov dveh tržaških umetnikov. Oba pojava pričata, da so jugoslovansko-italijanski stiki, sloneči na ideji jadranskega miru in prijateljskega sodelovanja med obema jadranskima državama, nastopili razvojno pot, ki je bila še pred nekaj leti zaprta z ogromno bariero nezaupanja in nerazumevanja. Na obeh straneh je zmagalo trezno, realistično presojanje stvarnosti, in čeprav gibljejo oba naroda različni življenjski ideali in ločijo različne tradicije, mentalitete in nacionalni značaji, sta vendar oba odobrila politiko prijateljstva in obojestransko koristne gospodarske izmene, tembolj, ker sta Jugoslavija in Italija po svoji gospodarski strukturi kakor ustvarjeni za medsebojno harmonijo.

Ob realnem gledanju na problem Jadrana in na zgodovinski pomen, ki ga ima Jugoslavija na vzhodnem Jadranu in na Balkanu, se na tej kakor na oni strani vedno bolj utrjuje prepričanje, da je povezanost Jugoslavije in Italije naravno geografsko-politično dejstvo. Slehernо odtujevanje ali celo nasprotstvo obeh držav bi lahko bilo greh zoper zdravo politično razumnost. Kakor bi ne bila v interesu Italije slabotna Jugoslavija, ki se ne bi mogla uspešno upirati kakšnemu močnejšemu pritisku iz katerekoli strani kontinentalne Evrope, tako naš narod razume stremljenje nove Italije, da si zagotovi v svetu ustrezajoči položaj, prepričan, da je Italija na Jadranu dokončno uravnovesila svoje interese. Ob pravilnem in pravičnem upoštevanju stvarnega stanja in obojestranskih interesov ni potemtakem nobenega razloga za medsebojna trenja in neprijateljska tekmovanja, marveč govori vse v prid tezi, da Jadran v dobi današnje Jugoslavije in Italije ni več to, kar je bil za časa Rimljanov in Benečanov: da več ne loči marveč združuje dve državi, dva naroda, ki hočeta oba živeti v prijateljstvu in urejenem sodelovanju.

Popolna zmaga te teze, ki izhaja iz novega položaja, seveda ni lahka, zakaj preteklost je zapustila marsikaj, kar je treba šele postopoma odpraviti. Zapustila je spomine na nekdanje borbe, zapustila mnoge predsodke, nanosila znatno duhovno naplavino nerazumevanja in ustvarila zapletljaje, ki je za njih dokončno rešitev treba mnogo dobre volje, predvsem pa medsebojnega spoznavanja in razumevanja. Velik del teh ovir je psihološkega značaja. Če ga hočemo odpraviti, se moramo kar najbolj poznati med seboj in ustvariti čim več stičnih točk, ki bodo omogočale izmeno misli in čustev na podlagi resnične iskrenosti in popolne vzajemne lojalnosti.

Ni dvoma, da je na tej novi stopnji italijansko-jugoslovenskega zbliževanja dana posebno važna naloga kulturi. Predvsem zato, ker je bila kultura v vseh časih in pri vseh narodih tista sila, ki je gradila medsebojne mostove. Kultura slehernega naroda je sinteza njegovih lastnih tvornih sil in tujih vplivov, zato je s svojo nacionalno kakor tudi občečloveško vsebino najbolj poklicana, da zbližuje narode duhovno in tako cementira pota njihovega trajnega političnega in gospodarskega sodelovanja.

Tak pojav smotrnega prizadevanja po kulturni premostitvi od naroda k narodu je tudi velikopotezno urejena razstava italijanske knjige, s katero nas naša soseda preko svojega Instituta za kulturno sodelovanje z inozemstvom seznanja s svojo staro, svetovno znano duhovno kulturo, izraženo v knjigah italijanskih umetnikov, znanstvenikov in mislecev. Naš narod je v vseh svojih kulturnih edinicah skozi vekove iskal v Italiji pobud svojega kulturnega življenja in mu zato ni treba šele iskati podlage za nadaljnje sodelovanje s kulturo svoje velike sosede. Toda ves naš narod ima globoko segajoči čut za pravičnost, neugnano željo po etični povzdigi sebe in človeštva, zato skuša vse svoje vezi z drugimi narodi položiti na idealno osnovo slovanskega pojmovanja pravičnosti in resnice. Prav zaradi tega hoče res iskreno in pošteno stisniti roko, ki se mu ponuja, in ne goji pri tem nikakih zahrbtnih misli.

V kulturnem smislu pomeni to, da hoče naš narod, ki mu je dana ista pravica do življenja in ki zahteva isto svobodo za izoblikovanje in razvoj svoje nacionalne in kulturne individualnosti, kakor so se je poslužili starejši narodi, polnega razumevanja lastnih kulturnih potreb in teženj. Zato naša javnost pozdravlja delo za kulturno zbliževanje z Italijani in trdno upa, da so sedanji pojavi, kakor je razstava italijanske knjige, začetek smotrnega dela za obojestransko zbližanje.

Vsem je še v toplem spominu gostovanje ljubljanske opere v Trstu in na Reki, kakor tudi uspeh nekaterih drugih nastopov iz Jugoslavije. Tako delo bodo morali naše službeni krogi s podporo italijanskih krogov nadaljevati. Skromni razstavi jugoslovenske knjige v Milanu naj bi sledila velikopoteznejše organizirana razstava od Trsta do Neaplja, prav kakor razne druge prireditve, ki naj italijanski narod seznanijo s našimi duhovnimi prizadevanji.

Na kulturnih področjih so odprte in še neizrabljene široke možnosti, in samo z obojestransko pravičnim, vsa dana dejstva upoštevajočim delom medsebojnega seznanjanja utegnemo dokončno ostvariti ideal trajnega in plodovitega prijateljstva obeh jadranskih narodov.

KONFERENCA BALKANSKE ZVEZE V BUKAREŠTI ZAKLJUČENA

Enako presojanje mednarodnega položaja — Za sodelovanje vseh balkankih držav na podlagi popolne enakopravnosti in spoštovanja dosedanjih mej — Izpopolnitev prometnih zvez

Bukarešta, 22. febr. a. Danes ob 10.30 je bila v zunanjem ministrstvu četrta in zadnja seja stalnega sveta Balkanskega sporazuma, ki je trajala do 13 ure. Takoj po seji je rumunski zunanji minister Gafencu v navzočnosti ostalih treh zunanjih ministrov prečital novinarjem naslednje uradno poročilo o konferenci:

Komunike

Stalni svet Balkanske zveze se je sestal v Bukarešti 20., 21. in 22. februarja 1939 pod predsedstvom rumunskega zunanjega ministra Gafenca. Grčijo je zastopal predsednik grške vlade in zunanji minister Metaxas, Turčijo zunanji minister Saradzoglu, Jugoslavijo zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković.

Člani stalnega sveta Balkanske zveze so proučili sedanji mednarodni položaj ter podrobno izmenjali misli o vprašanjih ki se tičejo interesov držav Balkanske zveze. Ugotovili so soglasno da imajo enako naziranje o sedanjem političnem položaju in glede politike, ki jo vodi Balkanska zveza, globoko vdana idealu miru že od svoje ustanovitve.

Stalni svet je ponovno potrdil tesno solidarnost, ki druži članice Balkanske zveze, ter poudarja soglasno voljo, da nadaljuje svoje delo v istem duhu. V tem pogledu je imel priliko pozdraviti sporazum, ki je bil sklenjen 31. julija 1938 v Solunu. Ta sporazum priča na očiten način krepko voljo držav članic Balkanskega sporazuma, da ne zanemarijo ničesar, kar bi moglo dovesti do zaupanja polnega sodelovanja med državami Balkanskega polotoka na podlagi popolne enakopravnosti in absolutnega spoštovanja njihovih mej.

Stalni svet je odobril sklepe gospodarskega sveta Balkanske zveze, sprejete na njegovem zadnjem zasedanju v Carigradu meseca aprila 1938, in izrazil svoje veliko upanje, da bo redno sedmo zasedanje gospodarskega sveta, ki bo v Bukarešti aprila meseca 1939, dovolilo, da se še bolj okrepe gospodarske vezi med državami Balkanskega sporazuma in da se izpopolnijo neposredne prometne zveze med njimi. Prihodnje redno letno zasedanje stalnega sveta bo februarja 1940 v Beogradu.

Ko je bilo prebrano uradno poročilo o delu konference stalnega sveta Balkanske zveze, je rumunski zunanji minister Gafencu pripomnil še tole: **Člani stalnega sveta so sklenili v načelu, da se de jure prizna vlada generala Franca. Vsaki državi je dano v svobodno izbiro, da določi po svojih razmerah način za to priznanje.**

Naš zunanji minister o pomenu konference

Za Gafencom so ostali zunanji ministri prečitali svoje deklaracije. Deklaracija jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića se glasi:

Konferenca Balkanske zveze v Bukarešti se končuje v ozračju popolne prisrčnosti. V zavesti svoje odgovornosti smo proučili vprašanja ki zanimajo države Balkanske zveze in smo iskali sredstev ki bi prispevale k pomiritvi in slogi. Verujemo v zmago politike miru in dobrega sosedstva in nas je povsem navdajala želja, da odstranimo vsa nesoglasja. V gostoljubni rumunski prestolnici smo delali za največje dobro naših držav in v interesu miru. Srečen sem, ker mi je konferenca v Bukarešti nudila priliko, da ugotovim plodno delavnost, ki jo je rumunski narod razvil v vseh smereh. Želel bi, da bi bile moje besede izraz občudovanja vzvišenega duhovnega voditelja Rumunije, s katerim nas vežejo čustva iskrenega prijateljstva do Nj. Vel. kralja Karla. Srečen sem tudi, ker sem imel visoko čast izraziti kralju svoje najglobljе spoštovanje. Bilo mi je neizmerno prijetno, da se mi je nudila prilika priti v stik z eminentnimi balkanskimi državniki, kakor tudi občudovati državniške skušnje grškega predsednika vlade Metaxasa, krepko voljo in globoko miroljubnost turškega zunanjega ministra Saradzogla ter sijajne diplomatske sposobnosti rumunskega zunanjega ministra Gafenca. Želim pri tej priliki izraziti nj. eks. Gafencu svojo iskreno zahvalo za prijateljski sprejem, ki mi ga je priredil. Prijetno sem bil ganjen nad prisrčnostjo, katero so mi izkazovali ves čas bivanja v Bukarešti. Naj mi bo prav tako dovoljeno izreči najtoplejšo zahvalo zastopnikom rumunskega tiska za vso pozornost, ki so jo izkazali Jugoslaviji in meni osebno.

Metaxas:

Predsednik grške vlade in zunanji minister Metaxas je nato izjavil: Odhajam iz Bukarešte z občutjem, da sem koristil ideji Balkanskega sporazuma in miru. Balkanska zveza je ponosna, da je bila kos nalogi, ki ji je bila stavljena od vsega začetka. Izražam svoje občudovanje do Rumunije in kralja Karola, ki vodi Rumunijo v sijajno bodočnost, česar se prijateljska in zavezniška Grčija veseli.

Saradzoglu:

Turški zunanji minister Saradzoglu je rekel: Hočem poudariti veselje, ki sem ga imel pri delu s pomembnimi državniki, Metaxasom, Gafencom, predsednikom letošnjega zasedanja stalnega sveta Balkanske zveze in dr. Cincar-Markovićem. Z velikim zadovoljstvom pripominjam, da je sestanek v Bukarešti ponovno dokazal, da bo Balkanska zveza ostala jamstvo miru in neodvisnosti za države, ki tvorijo balkanski svet.

Gala-koncert na dvoru

Bukarešta, 22. febr. a. Snoči je bil po večerji v grškem poslaništvu prirejen na čast članom stalnega sveta Balkanske zveze v kraljevem dvorcu v Bukarešti gala-koncert, katerega se je udeležilo okoli 1200 najuglednejših osebnosti iz rumunskega javnega življenja. Koncertu so prisostvovali tudi kralj Karol II., prestolonaslednik Mihael, člani civilnega in vojaškega doma ministri, člani stalnega sveta Balkanske zveze, jugoslovenski veleposlanik, diplomatski zbor, svetniki in člani rumunske vlade, ustanovitelj rumunske stranke fronte narodnega preporoda, generalni inspektor rumunske vojske, predstavniki tiska Balkanske zveze in druge ugledne osebnosti. Med sprejemom se je kralj Karol dalje časa razgovarjal z jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Cincar-Markovićem, nakar je pozdravil tudi ostale člane jugoslovenskega zastopstva na konferenci stalnega sveta Balkanske zveze. Kralj Karol je nosil lento Karagjorgjeve zvezde, dr. Cincar-Marković lento rumunske zvezde, rumunski zunanji minister Gafencu pa lento Karagjorgjeve zvezde.

Odnošaji do Bolgarije in Francove Španije

Bukarešta, 22. febr. p. Rumunski tisk danes ugotavlja, da so se razgovori na konferenci vršili v duhu največje iskrenosti in prisrčnosti. Konferenca je bila v veliki meri posvečena odnošajem z Bolgarijo ter španskemu problemu. Kar se tiče priznanja španske nacionalistične vlade de jure, je verjetno, da ni bil sprejet nikak sklep o kolektivnem priznanju generala Franca, tako, da bo prepuščeno vsaki državi posebej, da uredi svoje odnošaje s španskimi nacionalisti. Turški zunanji minister Saradzoglu, ki je na potu iz Turčije v Rumunijo v Plovdivu pet ur govoril z bolgarskim ministrskim predsednikom Kjuseivanovom o aktualnih političnih vprašanjih na Balkanu, je o svojih razgovorih in o stališču bolgarske vlade na konferenci podal podrobno poročilo. Na konferenci je bil sprejet predvsem sklep, da se ohrani sedanji teritorialni red na Balkanu, da pa se na tej osnovi poskusi urediti vsa še pereča vprašanja.

Zunanji ministri odpotovali iz Bukarešte

Bukarešta, 22. febr. AA. Jugoslovenski zunanji minister Cincar Marković se je zvečer odpeljal iz Bukarešte. Z istim posebnim vlakom sta zapustila Bukarešto tudi predsednik grške vlade Metaxas in turški zunanji minister Saradzoglu. Metaxas se bo iz Beograad takoj odpeljal dalje v Grčijo, Saradzoglu se bo pa ustavil v jugoslovenski prestolnici za 24 ur.

Patriarh Miron Christea odšel na dopust

Bukarešta, 22. febr. AA. Rador: Predsednik vlade patriarh Miron se je danes dopoldne odpeljal na Azurno obalo, kjer ostane nekaj časa na počitnicah. Na postaji so se od njega poslovili vsi člani vlade s podpredsednikom Calinescom na čelu in najvišji cerkveni dostojanstveniki.

Madžarska in njeni sosedi

Deklaracija Telekyjeve vlade o madžarski notranji in zunanji politiki

Budimpešta, 22. febr. w. Danes se je predstavila parlamentu nova vlada grofa Telekyja, ki je ob tej priliki v svoji deklaraciji poudaril, da bo nadaljeval program svojega prednika Imredyja. Naglašal je, da hoče ostati pri dosedanji politični smeri in izvesti radikalne reforme, kakor si jih je zamislila že prejšnja vlada. Te reforme si želi narod sam, ker so potrebne za njegov nadaljnji razvoj. Vlada bo uveljavila protižidovske zakone ter vztraja tudi na načrtu agrarne reforme. Že pred 20 leti, takoj po padcu komunistične oblasti, se je priznavala potreba ureditve židovskega vprašanja na Madžarskem. Vprašanje agrarne reforme se bo z vladnim predlogom spravilo v pravi tir in bo njegova rešitev znatno pripomogla k ureditvi gospodarskega položaja na Madžarskem.

V zunanjepolitičnem pogledu bo glavna težnja nove vlade, da z vsemi sredstvi zagotovi razvoj madžarskega nacionalnega življenja in da miroljubno doseže realizacijo madžarskih zahtev. Vlada se bo pri izvajanju te svoje politike opirala predvsem na os Rim-Berlin. Na ta način se ji ne bo treba bati nikakih iznenadenj. Dosedanji odnošaji med Italijo in Nemčijo so dovedli že do zelo ugodnih rezultatov. Prav tako bo vlada pospeševala tesno prijateljstvo s Poljsko.

Grof Teleky je izrazil svoje zadovoljstvo z deklaracijo, ki jo je podala pred kratkim nova jugoslovenska vlada v narodni skupščini in od katere si Madžarska obeta nadaljnji razvoj dobrih sosedstvenih odnošajev z Jugoslavijo. Izrazil je tudi željo, da bi bilo mogoče na osnovi nove manjšinske politike rumunske vlade do seči dejansko izboljšanje položaja madžarske manjšine v Rumuniji, kakor so ji ga obljubljale že prejšnje vlade. Od tega zboljšanja je pričakovati, da bo prišlo tudi do tesnejših političnih odnošajev med obema državama. Končno, je dejal Teleky, je opaziti tudi na Češkoslovaškem večje razumevanje za miroljubno politiko Madžarske. Če se bodo določbe mednarodne arbitražne konference na Dunaju kmalu izpolnile, bodo postali tudi odnošaji s Češkoslovaško znosnejši.

Ob zaključku je ministrski predsednik poudaril, da zahteva Madžarska od vseh svojih sosedov, kakor tudi od vseh ostalih narodov, da spoštujejo njene pridobitve in predvsem njeno suverenost ter obliko njene notranje ureditve.

Nemci ne smejo v francosko tujsko legijo

Berlin, 22. febr. br. Nemški notranji minister dr. Frick je danes izdal odlok, po katerem bodo odvzete državljanske pravice slehernemu Nemcu, ki bo stvopil v službo v francoski tujski legiji ali pa podaljša svoj službeni rok.

Chamberlain o blaznosti tekmovanja v oboroževanju

Zanimiv govor predsednika angleške vlade v spodnji zbornici v razpravi o obrambi Anglije

London, 22. febr. a. Na včerajšnji popoldanski seji spodnje zbornice je min. predsednik Chamberlain v razpravi o državni obrambi poudaril med drugim: Dolgo razdobje naporov in priprav začenja sedaj roditi sadove. Zadnje mesece je vojaška oprema in proizvodnja municije vseh vrst znatno narasla. Ne bo več dolgo, ko bomo mogli reči, da tudi varnostni ukrepi pred napadi iz zraka dajejo uspehe, ki jih želimo. Novi minister za koordinacijo državne obrambe, lord Chatfield, ima mnogo skušenj, ker je imel mnogo prilike nadzorovati dela za obrambo. Bil bi zločin če bi dopustili, da bi se položaj razvijal v sedanji smeri in če ne bi ukrenili vse potrebno, da potek dogodkov obrnemo v pravo smer in zadržimo sedanji razvoj. Če bi mogel verovati, da bi konferenca vodilnih narodov mogla roditi učinkovite uspehe, se ne bi obotavljal in bi jo takoj sklical. Ne smatram, da bi bilo že pametno staviti tak predlog. Morda bi bilo slabo, če bi mi pokazali preveč zaupanja. Če je res, da tudi drugi nimajo več napadalnih namenov, moramo priti do zaključka, da to morilno orožje kopičimo zaradi nesporazuma.

Končno se je Chamberlain zavzemal za to, da se tekma v oboroževanju ustavi ter je zaključil svoj govor z besedami: Naša dolžnost je, da izkoristimo vsako priliko, da bi prepričali vlade drugih držav, kako nespametno je tekmovanje v oboroževanju, ki se ga vsi udeležujemo, in da naredimo konec položaju, ki bi upropastil vsako državo v Evropi, če bi se tekmovanje nadaljevalo.

„Mir v moči“

London, 22. februarja. AA. Reuter. Nocoj je predsednik vlade Chamberlain govoril v Blackburnu in resno apeliral na britanski narod, naj podpre vladno politiko »miru v moči«. Rekel je, da je razumljivo, da se v teh dneh negotovosti glede mednarodnih zadev javnost zanima in da velja njena pozornost zunanji politiki ter da se pripravlja za vse možnosti. Kadar se kupiči velika množina orožja, se ni moči ogniti skrbi, da ne bi kateri incident, čeprav je sam po sebi nepomemben, sprožil tega mehanizma in ga pognal v vojne operacije. Če bi se tak strašen dogodek pripetil, ni nikogar, ki bi mogel računati, da se ogne posledicam. V takšnih okoliščinah se mi zdi, da bi samo malobrižni, neodgovorni ali pa ničesar ne vedoči mogli želeti, da vodi sedanja vlada drugačno politiko in ne tisto, ki smo jo mi. Mi ne bomo zamudili nobene priložnosti, da odstranimo sumničenja, toda hkratu bomo naglo in odločno delali s podporo svojih prijateljev v okviru imperija in zunaj njega, da zgradimo tako impozantno silo, da bomo obvarovali naše pravice in našo svobodo pred vsakim, kdor bi se jo predrznil napasti.

Dalje se je Chamberlain dotaknil nedavne debate o narodni obrambi in omenil napredek pri pomnožitvi zmogljivosti britanske industrije. Poudaril je, da sedaj število vojnih ladij, topov in letal ter rezerv municije stalno narašča, tako da je danes položaj neizmerno boljši v primeri z razmerami pred nekaj meseci.

Govoreč o razvoju letalstva, ki je prineslo popolnoma nove elemente v moderno vojno ter izpostavilo nevarnosti tudi civilno prebivalstvo, je Chamberlain dejal: Naj storimo karkoli, popolnoma ne bo nikdar moči obvarovati civilno prebivalstvo pred letalskimi napadi. Toda mnogo lahko storimo, da zmanjšamo učinek takšnih napadov in preprečimo paniko s povečanjem vojne zmožnosti naroda.

Pred obnovo odnošajev med Francom in Francijo

Francoski senator Berard se bo danes vrnil v Burgos in nadaljeval pogajanja s tamkajšnjo vlado

Pariz, 22. febr. h. Francoski senator Leon Berard se še vedno mudi v Saint Jeanu de Luz ter bo šele jutri odpotoval v Burgos. Njegov tajnik, ki je prišel včeraj v Pariz, ter je zunanjemu ministru Bonnetu izročil Berardovo poročilo o njegovih razgovorih z zunanjim ministrom Francove vlade generalom Jordanom v Burgosu, je danes odpotoval v Saint Jean de Luz.

Senator Berard je imel snoči telefonski razgovor z ministrskim predsednikom Daladierom. V francoskih vladnih krogih zatrjujejo, da bo Francija priznala Francovo vlado v soboto, ali pa najkasneje v pričetku prihodnjega tedna.

»Matin« piše, da dogodki v Španiji potekajo hitro. Verjetno bo Azana podal ostavko v 48 urah. Na ta način bo Negrin prisiljen, da preneha z odporom. Ostavka Azane bi omogočila na ta način Franciji in Veliki Britaniji, da priznata vlado generala Franca. »Jour« pravi, da je drugi razgovor, ki ga je imel Berard, rodil uspeh. Vse tako kaže, da je vzpostavitev normalnih odnošajev med Francijo in Španijo vprašanje, ki bo rešeno v nekaj dneh. »Petit Parisien« pravi: Logično in pametno je, da zagotovimo popolno neodvisnost Španije s priznanjem njene nove valde. Prav tako smo prepričani, da tudi general Franco stremi bolj kot kdorkoli drugi za tem, da Španija postane neodvisna. »Oeuvre« piše, da je vprašanje priznanja generala Franca možno smatrati že za rešeno in da v parlamentarnih krogih pričakujejo samo še objave o priznanju nacionalistične vlade v Španiji. »Republique« v svojem članku med drugim poudarja, da je res, da imata Francija in Velika Britanija možnost končati špansko vojno. Radi tega naj Francija in Anglija pohitita. V Španiji kakor tudi drugod je prelivanje krvi drago.

Zapora meje proti Franciji

Pariz, 22. febr. w. Kakor poročajo, je španska nacionalistična vlada v Burgosu danes odredila zaporo vse meje proti Franciji. Izjema je dovoljena le za one pripadnike drugih držav, ki vzdržujejo s špansko nacionalistično vlado normalne diplomatske odnošaje. Ti bodo lahko v bodoče brez ovir prišli preko meje. S španske nacionalistične strani ni bilo o teh ukrepih objavljeno še nobeno poročilo.

Mussolini Francu

Pariz, 22 febr. h. Iz oficielnih krogov španske nacionalistične vlade objavljajo, da je Mussolini poslal generalu Francu brzojavko, v kateri pravi med drugim: Hočem vam ponovno poudariti, da bodo ostali italijanski legionarji pod vašim poveljstvom do končne zmage nacionalistične Španije.

Kako je hotel Stojadinović uvesti svojo diktaturo

Nadaljnja odkritja zagrebških listov o namerah zadnje Stojadinovićeve vlade

O nekaterih odredbah, ki jih je nameravala vlada dr. Milana Stojadinovića vnesti v finančni zakon in ki naj bi omogočile uvedbo diktature dr. Milana Stojadinovića s 1. aprilom, smo že poročali. Sedaj objavljajo hrvatski listi še celo vrsto drugih predlogov, ki so se nahajali že pripravljeni v finančnem zakonu a jih je vlada g. Cvetkovića sedaj izločila.

Posebno dalekosežen je bil predlog o odgovornosti upravno političnih uradnikov in o disciplini aktivnih in upokojenih dr. žavnih nameščencev. Državljanom je imela biti odvzeta pravica da pred civilnim ali kazenskim sodiščem tožijo uradnike javne uprave za škodo, ki bi jo ti povzročili s svojim postopanjem. V bodoče bi bila taka tožba dopustna samo, ako bi jo notranji minister izrecno dovolil. Kar se tiče »discipline«, so bile predvidene težke disciplinske in denarne kazni za vse osebe, zaposlene v službi države, banovine in njunih podjetij, ki bi v službi, ali izven nje kritizirale obstoječi red ali postopanje vlade, odnosno njenih članov in bi ta kritika mogla izzvati nezadovoljstvo z obstoječim stanjem, z vlado ali njenimi člani, ali pa bi bila sicer žaljiva ali omalovažujoča. Taki nameščenci bi bili kaznovani z zmanjšanjem plače za 20 do 50 odstotkov za dobo do 10 let ali pa z upokojitvijo in zmanjšanjem pokojnine do 50 odstotkov za isto dobo, v težjih primerih pa tudi z odpustom iz državne službe.

Podobne kazni so bile predvidene tudi za upokojence in to ne samo za dejanja, ki so jih kot upokojenci zagrešili, temveč tudi za dejanja, zagrešena še za časa njihove aktivne službe. Proti tem disciplinskim kaznim bi bila sicer dopustna pritožba na državni svet, toda ako bi državni svet pritožbo ne rešil v dveh mesecih, bi postala kazen avtomatično izvršna. Te nove disciplinske odredbe so se izrecno nanašale tudi na sodnike.

Dve važni spremembi sta bili predvideni za občinski zakon. Prva odredba daje sreskemu načelniku pravico, da kaznuje s 500 do 1000 dinarji župana ali občinskega odbornika, ki ne izvrši naredbe sreskega načelnika. Pritožba na upravno sodišče je nedopustna. Z drugo odredbo se poostruje znana, od Stojadinovićeve vlade potom finančnega zakona uveljavljena določba, ki daje banom pravico razreševati župane, in občinske odbornike. To pravico naj bi imel ban tudi v onih primerih, kadar občinska uprava ne izvrši odredbe oblasti, ali odreče pokornost zakonskim prepisom, ali pa poda kakršnokoli izjavo, ki bi po mnenju bana bila škodljiva važnim državnim interesom. V takih primerih bi ban lahko razpustil tudi cel občinski odbor. Pritožba na upravno sodišče je izključena. Ako bi bil razpuščen ves občinski odbor, bi se imele sicer v smislu zakona v dveh mesecih izvršiti nove občinske volitve, vendar teče ta rok šele od trenutka, ko bi ban smatral, da so prenehale okolnosti, ki so povzročile razpust občinskega odbora.

Posebna odredba je bila pripravljena za občinske nameščence. V bodoče bi imel tudi ban pravico, da jih odpušča, zlasti kadar bi smatral, da je to v interesu službe. Namesto odpuščenega pa bi smel nastaviti novega občinskega uslužbenca. Sodna tožba bi bila tudi v tem primeru izključena.

Poostreni so bili disciplinski predpisi za sodnike. Z izgovorom, da je treba sodnikom zabraniti vsako strankarsko delovanje in strankarsko politično nastopanje, so bile določene hude disciplinske kazni tudi za vse primere nedopuščene kritike in omalovaževanja naredb in postopanja oblasti, uradnih starešin in predpostavljenih.

Važna je bila tudi odredba o povišanju denarnih kazni za neizvrševanje oblastnih naredb po § 67 zakona o splošni upravi. Sreski načelnik bi naj imel v bodoče pravico kaznovati z globo do 1500, namesto dosedanjih 500, ban do 3000 namesto dosedanjih 1000, minister pa do 5000 dinarjev namesto dosedanjih 1500 din. Sodna pritožba proti tem kaznim bi bila izključena.

V pogledu tiska so bile predvidene dalekosežne poostritve. Vsak tiskarnar bi bil obvezen, da izroči od vsake tiskovine po 6 izvodov državnemu tožilcu in bi se smele tiskovine izročiti naročnikom, odnosno dati v javnost šele kadar bi državni tožilec potrdil, da je dolžnostne izvode sprejel. Na ta način bi se bilo lahko preprečilo pravočasno izhajanje dnevnikov in drugih periodičnih listov. Za pregreške proti temu predpisu so bile predvidene težke sankcije in zlasti tudi ustavitev lista. V isti odredbi so bili vsebovani tudi predpisi, ki bi bili znatno olajšali ustavitev dnevnikov in drugih periodičnih listov.

Da se končno omogoči poln uspeh lastne strankarske formacije je bila predvidena posebna odredba ki predpisuje, da se mora organizacija prijavljene stranke v celi državi izvesti v teku enega leta, kar je praktično skoraj nemogoče in bi imelo za posledico, da se onemogoči ustanovitev novih političnih strank odnosno obnovitev starih. (Veljavni zakon ne pozna glede organizacije politične stranke nobenega roka). Vrh tega so bile določene ostre kazni za vse, ki bi bili člani, ali bi delovali v kakšni prepovedani ali neodobreni politični organizaciji. S to odredbo bi bilo postalo delo skoraj vseh opozicijskih skupin v državi nemogoče.

Delo finančnega odbora

V ponedeljek ponoči je odbor sprejel še proračun zunanjega ministrstva, včeraj pa proračun poštnega in kmetijskega ministrstva

Beograd, 22. febr. p. Finančni odbor narodne skupščine tako forsira razpravo o proračunu, da jo bo lahko zaključil najbrž že v soboto. Razprava v narodni skupščini se bo pričela s 1. marcem in bo trajala nekako do 15., tako da bo imel senat ravno še dovolj časa, da do 1. aprila spravi proračun pod streho.

Snoči je finančni odbor po daljši debati sprejel proračun prometnega ministrstva in nato takoj prešel k razpravi o proračunu ministrstva za zunanje zadeve. Predsednik Magarašević je opozoril, da je bila zunanja politika jasno obeležena v deklaraciji vlade, kakor tudi v izjavi, ki jo je dal zunanji minister dr. Cincar-Marković novinarjem. Zastopnik zaradi balkanske konference odsotnega zunanjega ministra dr. Spaho je nato kratko obrazložil in utemeljil glavne proračunske postavke. Proračun je bil brez debate ob pozni uri sprejet.

Davi je finančni odbor začel razpravljati o proračunu poštnega ministrstva. Seja se je pričela ob 9. Minister Altiparmaković je v svojem ekspozeju poudaril, da si je prizadeval prilagoditi proračun današnjim gospodarskim prilikam in izrabiti vse finančne možnosti, da bi bilo mogoče storiti vse, kar je potrebno za razvoj poštne, telegrafske in telefonske službe. Izdatki ministrstva se razdele: 55.7% na osebje, 33.4% na materialne izdatke in 10.9% na subvencije parobrodarskim družbam. Skupni poštni promet se je v letu 1937 dvignil za 10 procentov napram prejšnjemu letu, v letu 1938 pa je narastel še za nadaljnjih 10%. Spričo tega je potrebno, da se poveča tudi število poštnega osebja. Po proračunu bo mogoče namestiti na novo 511 poštnih uslužbencev. Za telegraf in telefon so krediti povišani za 13.5, za pošto pa za 6.6 milijona dinarjev. Pri poštni hranilnici bo minister najel 105 milijonov posojila za zboljšanje telegrafske in telefonske službe v državi. Nadaljnjih 267 milijonov din pa bo najel pri Drž. hipotekarni banki za kabel Beograd-Zagreb-Maribor-nemška meja. Kabel se bo lahko porabljal tudi za notranjo službo med mesti, skozi katera bo speljan.

Minister je podrobno govoril tudi o radiofoniji. Leta 1944 preneha jo koncesije, ki jih imajo tri privatne družbe za eksploatacijo naših radijskih postaj. Tedaj bodo postaje prešle v državno režijo. Zagrebška in ljubljanska radijska postaja sta preslabi.

Po ekspozeju se je razvila daljša debata, v kateri so govorniki opozarjali predvsem na pomanjkljivosti telefonske službe, ki je v velikem delu rezervirana za državne ustanove in oblasti, tako da privatniki često težko pridejo na vrsto. Ob 11.30 je bil proračun sprejet.

Še na dopolodnaskem delu seje je kmetijski minister inž. Beslić podal svoj ekspoze o kmetijskem resoru. Ugotovil je, da je bila lani dobra letina in da sta bili zlasti žetvi pšenice in koruze odlični. Tudi vinski pridelek je bil po kakovosti in po količini večji od predlanskega. Na velike težave pa so naleteli izvozniki naših pridelkov zaradi omejenih kontingentov. Hudo jih je prizadela priključitev Avstrije in sudetskih krajev k Nemčiji. Kar se tiče pospeševanja kmetijstva vobče, je minister omenil prizadevanje vlade, da bi se gradili silosi in sadne sušilnice po vseh prizadetih krajih. Podrobno je govoril o živinoreji in njenem pospeševanju. Poudaril je, da je živinoreja najnaprednejša v dravski banovini nato v savski in dunavski. V letu 1937 je znašal naravni prirastek govedi v državi 150.000 glav. Obširno je govoril tudi o mlekarstvu in sirarstvu, ki daje okrog 2 milijardi din dohodka na leto. Omenil je pomen državnega mlekarskega zavoda v Škofji Loki. Nato je govoril o zavarovanju posevkov pred točo, o zavarovanju živine, o kmetijskih zbornicah, ki obstajajo pravno že tri leta in so se v zadnjem času organizirale, o kmetijskem šolstvu, o zadružništvu, o agrarni reformi v Južni Srbiji, o kolonizaciji, o zemljiških komasacijah, o agrarnih zajednicah in končno o posameznih glavnih postavkah v proračunu. Po ekspozeju je bila seja ob 13. prekinjena.

Nadaljevala se je ob 18. z debato o kmetijskih vprašanjih.

Debata o proračunu kmetijskega ministrstva je trajala nocoj tri ure. Posamezni govorniki so se zavzemali predvsem za pospeševanje sadjarstva ter za popolno obnovo kmetijskih kreditov. Malo pred 21. uro je minister inž. Beslić odgovoril na nekaj pripomb. Seja je bila nato zaključena. Jutri bo finančni odbor razpravljal o proračunih ministrstev za vojsko in mornarico, za gradbe ter za gozdove in rudnike.

Pomen pogajanj Anglije z Rusijo

Dunaj, 22. februarja. b. Berlinska redakcija tukajšnjega lista »Neues Wiener Tagblatt« takole tolmači pomen napovedanih angleško-ruskih pogajanj po sodbi berlinskih dobro poučenih krogov: Vzpostavitev angleških razgovorov z Moskvo ne pomeni v bistvu nič drugega kot angleški poskus, da bi se Rusija spet pritegnila v politično igro velesil, potem ko je bila Moskva v lanski septembrski krizi izločena iz Evrope. Ta poskus sam na sebi ne preseneča, saj so angleški odgovorni krogi že takoj po Monakovu polagali važnost na to, da si Anglija monakovske odločitve noče tolmačiti kot izločenje Rusije iz Evrope. Politično ozadje angleškega zadržanja moramo pač stalno imeti pred očmi, ako hočemo pravilno oceniti bližnja angleško-nemška pogajanja, ki se bodo z angleške strani očividno začela z namero da bi se od Nemčije izsilile politične koncesije. Skratka, angleške gospodarske razgovore z nami bo spremljala muzika, ki nas sili k največji previdnosti.

Blum pojde v Ameriko

Pariz, 22 febr. AA. Potrjujejo se vesti, da bo socialistični prvak Blum odpotoval v Zedinjene države.

Beležke

Izjave ministra prosvete zastopnikom profesorjev

V Zagreb so se vrnili delegati profesorskega društva, ki so v Beogradu obiskali ministra prosvete Ćirića. Kakor poročajo zagrebški listi, je minister delegatom sporočil, da bo kmalu predložil narodni skupščini nov zakon o srednjih šolah, celo vrsto perečih vprašanj pa bo rešil že preko finančnega zakona. Med drugim bo urejeno vprašanje povišanja plač po prevedbi v višjo skupino. Do sedaj so pričeli prejemati uradniki višjo plačo šele eno leto po napredovanju, odslej bo reduciran ta karenčni rok na 6 mesecev. Prav tako je obljubil minister Ćirić uvedbo avtomatskega napredovanja profesorjev do skupine 3/2. Končno je napovedal minister Ćirić tudi nastavitev 700 novih učnih moči na jugoslovenskih srednjih šolah na račun novih kreditov vnešenih v proračun za leto 1939-1940.

S posebnim zadovoljstvom so sprejeli delegati profesorskega društva na znanje tudi izjavo ministra prosvete, da bo popravil vse krivice, ki so bile storjene srednješolskim profesorjem s premestitvami v polpretekli dobi. Že sedaj je ustavil uveljavljenje velikega ukaza o premestitvi 200 profesorjev, ki ga je bila izdelala Stojadinovićeva vlada.

Banovinska konferenca JNS v Banjaluki

V Banjaluko je prispel član glavnega odbora JNS dr Srpko Vukanović. Udeležil se je banovinske konference JNS za vrbasko banovino ter na njej referiral zbranim delegatom o političnem položaju in o delu opozicije v narodni skupščini. Obširno je razpravljal tudi o deklaraciji vlade. Končno je bilo sklenjeno, da se bo dr. Vukanović, ki je zdravnik, naselil v Banjaluki in se posvetil organizaciji nacionalistov v vrbaski banovini.

Dr. Lazar Marković o hrvatskem vprašanju

V Sarajevu je bila širša konferenca pristašev Ace Stanojevića. Poročal je o političnem položaju narodni poslanec dr. Laza Marković, eden glavnih staroradikalskih prvakov. V svojem govoru je dr. Marković naglašal, da je sporazum med Hrvati in Srbi državna potreba. Sporazum morajo sklepati legitimni predstavniki Srbov in Hrvatov in mora biti z njim zadovoljna ter sporazumna večina Hrvatov, Srbov in Slovencev. Po mnenju dr. Markovića je glavna ovira sporazuma razcepljenost Srbov. Zato misli, da bi bilo treba pričeti z zbiranjem Srbov v srbsko fronto, ki ne bi bila naperjena proti Hrvatom, nego stvorjena za sklenitev in izvedbo sporazuma s Hrvati.

„Domoljubove" informacije iz Beograda

»Domoljub« zopet objavlja svoje beograjsko pismo, v katerem se vprašuje »Ali se bomo sporazumeli?« Najprej opisuje nove ministre, o katerih pravi, da so po večini novinci. »Zato jih občinstvo ugodno ocenjuje in stavi na nje mnogo upanja. O starih ministrih, ki so odstopili, seveda povedo sedaj marsikaj, kar si poprej niso upali. Marsikomu delajo pri tem tudi krivico. Po mrtvem levu lahko vsakdo skače.«

Glede sporazuma s Hrvati ima »Domoljubov dopisnik« precej rezervirano mnenje: »Slovenci želimo sporazum iz vsega srca. Ne smemo pa pozabiti, da so mnogi, ki gledajo na hrvaško politiko zadnjih let, črnogledi. Boje se, da bodo Hrvati toliko zahtevali, da bodo vsako sporazumevanje onemogočili. Bog daj, da ti črnogledi ne bi imeli prav. Poudariti je tudi treba, da je za sporazum treba dveh in recimo tudi odnehavanja dveh. Zato ne bo odvisno, ali pride do sporazuma samo od vlade, njenih dejanj in njene dobre volje, temveč tudi od Hrvatov in zlasti njihovega vodstva.«

Končno se tudi obregne dopisnik še ob dr. Kramer - Pucljevo pismo političnim prijateljem in zatrjuje, da »volitev ne bo!

Hrvatska izdaja vojvodinskega madžarskega dnevnika

V novosadskih novinarskih krogih napovedujejo, da bo pričel izdajati subotiški madžarski dnevnik »Naplo« drugo izdajo, ki bo izhajala v srbohrvaščini. Na ta način bi dobila Vojvodina drugi srbohrvatski dnevnik. Do sedaj izhaja na njenem ozemlju samo »Dan«, dočim izdajata madžarska in nemška narodna manjšina celo vrsto dnevnikov z razmeroma veliko naklado.

Nemški škofje o Piju XI.

Preteklo nedeljo so bila v Nemčiji v nekaterih škofijah prečitana pastirska pisma o smrti papeža Pija XI. Škofje zavračajo v njih očitke, da bi bil pokojni papež odgovoren za poslabšanje odnošajev med Nemčijo in Vatikanom. Münsterski škof Galen poudarja med drugim, da se Pij XI. ni vmešaval v politiko, temveč da je služil predvsem veri. Kölnski nadškof in kardinal Schulte proslavlja papeževo neustrašnost nasproti onim silam, ki izpodjedajo vero in dobre navade krščanskega ljudstva. Pastirsko pismo nadškofa Gröberja iz Freiburga poudarja med drugim, da je Pij XI. očetovsko ljubil Nemčijo in da je nemški državi poleti leta 1933. ponudil roko sprave. Malokateri papež je tako visoko cenil nemško znanost in tehnično sposobnost nemškega naroda ter nemški jezik. Zlasti brez podlage je bil proti njemu očitek, da je paktiral z boljševiki. Nadškof Gröber poziva nemške katoličane, naj ostanejo zvesti Cerkvi in naj ne podležejo svetovnemu nazoru, ki je tuj krščanskemu duhu.

„Dva voditelja, dva naroda"

Italijanski minister Farinacci je predaval pred dnevi v Bologni pred velikim številom poslušalcev in pred zastopniki oblasti o temi: »Dva voditelja, dva naroda, dve usodi«. V svojem predavanju je poudaril med drugim, da se je italijansko-nemško prijateljstvo dejansko začelo že v prvem letu fašizma. V dokaz te svoje trditve je navedel med drugim italijansko zadržanje za časa ruhrske zasedbe, umik zahteve po nemških reparacijah in nemško zadržanje med abesinsko vojno. V nasprotju z Nemčijo pa se je Francija nasproti Italiji že med italijanskim »risorgimentom« postavljala na stališče, označeno z besedami: »Nikdar!« (Jamais!) Os Rim - Berlin je zato po Farinaccijevem mnenju več kot navadna zveza; ona predstavlja »stopitev dveh revolucionarnih pokretov, blok 120 milijonov ljudi, ki so pripravljeni tvegati vse«.

Prva volitev papeža bo prihodnji četrtek

Konklave se bo začel že v sredo popoldne — Zadnje priprave v Vatikanu — Nov način obveščanja

Rim, 22. febr. br. Kakor je bilo že objavljeno, se bo konklave kardinalov za volitev novega papeža začel v sredo, 1. marca popoldne. Prvi dan bo posvečen duhovnim pripravam, že v četrtek dopoldne pa bo prva volitev. Ako bi se zgodilo, kar pa je malo verjetno da bi že pri prvih volitvah kdo od kandidatov dobil dvetretjinsko večino, bi lahko dobila katoliška cerkev že prihodnji četrtek novega poglavarja.

Potrjujejo se vesti, da bo dosedaj običajni način obveščanja javnosti o izidu volitev letos spremenjen. Ako bodo volitve potekle brez uspeha, bo to še tudi v bodoče sporočeno na stari način, t. j. s črnim dimom iz dimnika. Ko pa bodo volitve določile novega papeža, bo to objavljeno po radiu. Zato bodo na trgu sv. Petra in tudi na drugih večjih rimskih trgih namestili zvočnike, da bo vest o izvolitvi papeža čimprej neposredno sporočena vernikom.

V Vatikanu je noč in dan zaposlenih čez 250 mizarjev, mehanikov in drugih obrtnikov, ki pripravljajo celice za kardinale in druge za konklave potrebne ureditve. Vsa dela bodo končana še ta teden.

Razen ameriških so zbrani že skoro vsi kardinali. Ameriški bodo prispeli v nedeljo in ponedeljek, pa je zaradi tega začetek konklava tudi definitivno določen za sredo.

Nocoj je prispel v Rim tudi genovski nadškof kardinal Pietro Boetto, ki pripada jezuitskemu redu. Po pisanju italijanskih listov je on eden najresnejših kandidatov za novega papeža.

Slovaki in Nemci

Slovaško manifestacijsko zborovanje na Dunaju

Bratislava, 22. febr. h. »Slovak« objavlja daljše poročilo o nedeljski slovaški manifestaciji na Dunaju, ki sta se je udeležila tudi slovaški minister Sidor in propagandni šef Šano Mach. Sidorjev govor je bil namenjen predvsem dunajskim Slovakom, govor Šana Macha pa je bil politično pobarvan. Med drugim je dejal, da so si mogli Slovaki priboriti uspehe le zato ker korakajo v isti smeri z velikim nemškim narodom in njegovim vodjo. Slovaki se niso ravnali po zastarelih teorijah, temveč po zdravi pameti. Z disciplinirano stjo in slogo se bodo popolnoma znebili tujih parasitov in postali res svobodni. Jamstvo za uspeh je nemška gospodarska smer, kateri se priključuje tudi samostojna slovaška država.

Nov guverner čsl. Narodne banke

Praga, 22. febr. h. Predsednik republike Hacha je sprejel danes novega guvernerja čsl. narodne banke dr. Ladislava Františka Dvořaka, ki ga je ob tej priliki zaprisegel. Dr. Dvořak je bil doslej več let viceguverner narodne banke. Po svetovni vojni je bil generalni direktor osrednje zveze gospodarskih društev ter je znan kot eden najboljših strokovnjakov v kmetijskem zadružništvu.

Uradni izid podkarpatskih volitev

Chust, 22. februarja. AA. Uradni list vlade Podkarpatske Rusije objavlja poročilo predsednika volilnega odbora o izvedbi volitev v prvo pokrajinsko skupščino Podkarpatske Rusije. Po tem poročilu so volitve dale naslednji rezultat:

Skupno je glasovalo 263.897 volilcev, od teh 243.832 za listo ukrajinske nacionalne unije. Praznih listkov je bilo 17.741. Z ozirom na to je bilo izvoljenih 32 kandidatov, med katerimi sta tudi predsednik vlade Podkarpatske Rusije Avguštin Vološin in minister Julijan Revaj.

Podpis poljsko-ruske trgovinske pogodbe

Načelo največje ugodnosti za obe državi — Ustanovitev ruskih trgovinskih agentur v večjih poljskih mestih

Varšava, 22. februarja. b. V soboto je bila v Moskvi podpisana poljsko-ruska trgovinska pogodba za katero so se zadnje tedne vršila pogajanja med poljsko in rusko gospodarsko delegacijo v znamenju skupne poljsko-ruske izjave izza novembra lanskega leta. Prvotno je bil podpis pogodbe nameravan v Varšavi, toda iz političnih razlogov se je ta misel z obeh strani opustila.

Nova pogodba je sklenjena za eno leto, toda z možnostjo avtomatičnega podaljševanja ako ni pred potekom roka odpovedana. Pogodba vsebuje trgovinski, blagovni in računski sporazum. Obe stranki osvajata v medsebojnih gospodarskih odnošajih načelo največje ugodnosti. Po dosedanjih informacijah se zdi, da prihaja za blagovni promet med obema državama v prvi vrsti v poštev dobava poljskega premoga za rusko mornarico, ker je spričo oddaljenosti rudnikov v Ukrajini in zaradi predolgega železniškega prevoza za Rusijo ugodnejše, ako dobiva potrebni premog naravnost iz Gdynije. Za ruski izvoz na Poljsko prihajajo v prvi vrsti v poštev bombaž in bombažni odpadki, fosforne rudnine, tobak, mangan in azbest. Poljska bo izvažala v Rusijo razen premoga tudi železne izdelke, cink, tekstilne proizvode in tekstilne stroje, usnje in umetno svilo. Plačevanje se vrši po sistemu medsebojnega obračunavanja in je za sedaj določena maksimalna višina medsebojne izmenjave vrednost 150 milijonov zlotov.

Tako stopa sedaj Rusija v poljski zunanji trgovini takoj za Nemčijo in Anglijo na tretje mesto. Pogodbi je priključen tudi sporazum o ustanovitvi ruskih trgovinskih agentur v nekaterih večjih poljskih mestih, zlasti v Lodzu kot sedežu poljske tekstilne industrije ter v Katovicah in Karvinu kot središčih poljske jeklene in premogovne industrije.

Važna seja angleške vlade

London, 22. febr. br. Angleška vlada je imela davi svojo redno sejo, na kateri sta kolonialni minister Macdonald in državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Buttler podala podrobno poročilo o arabskih in židovskih zahtevah glede ureditve palestinskega problema ter o svojih prizadevanjih, da bi kolikor mogoče približala obe delegaciji. Sedaj se lahko smatra, da je prva faza konference zaključena. Arabci, kakor židje so na konferenci podali svoje poslednje minimalne zahteve. Sedaj je na angleški vladi, da stavi svoje protipredloge, ki bi se opirali na obojne zahteve ter da na ta način posreduje za mirno likvidacijo spora in končno ureditev palestinskega problema.

Zunanji minister lord Halifax je na osnovi informacij, ki jih je po posredovanju angleškega poslanika Phippsa v Parizu dobil od Bonneta, poročal o dosedanjih pogajanjih senatorja Berarda s španskim nacionalističnim zunanjim ministrom generalom Jordanom.

Posredovanje Anglije med Italijo in Francijo

London, 22. febr. o. »Daily Express« poroča, da pripravlja min. predsednik Chamberlain sedaj načrt za likvidacijo italijansko-francoskega spora. Zanaša se na to, da bo Italija takoj po končani državljanski vojni v Španiji uradno proglasila svoje zahteve, ki so znane že od zadnjih pouličnih demonstracij v Italiji proti Franciji. Chamberlain upa, da bo pri ureditvi spornih vprašanj prevzel vlogo posredovalca in da mu bo mogoče odpraviti vse nerazpoloženje tako na francoski kakor na italijanski strani. List opozarja na to, da so se prav zadnji razgovori, ki sta jih imela lord Perth in Ciano, nanašali v prvi vrsti na Chamberlainove načrte.

Hudsonov obisk v Varšavi

Varšava, 22. febr. h. Kakor poroča poloficielna agencija Express, bo angleški državni tajnik Hudson prispel na svojem potu v Moskvo dne 20. marca v Varšavo. Glavni predmet njegovih razgovorov s poljskimi državniki bo vprašanje olajšav za dobave surovin Poljski iz Anglije in povečanje izvoza angleških kemičnih industrijskih proizvodov na Poljsko.

Konferenca ministrov severnih držav

Helsinki, 22. febr. AA. Danski, finski, norveški in švedski zunanji minister se imeli od 20. do 22. t. m. v Helsinkih skupno konferenco, na kateri so proučili vse probleme, tičoče se severnih držav. Pri tej priložnosti so orisali modalitete dogovora med njihovimi vladami glede remilitarizacije Alandskega otočja. Štirje zunanji ministri se bodo vnovič sestali v jeseni.

Seja vodstva sodniške organizacije

Beograd, 22. febr. p. Upravni odbor udruženja sodnikov kraljevine Jugoslavije je imel danes sejo na kateri je podrobno razpravljal o vprašanjih, ki se tičejo sodnikov. Sklenjeno je bilo, da se pravosodnemu ministru predložijo vse najnujnejše zahteve sodnikov, predvsem pa predlog, da se čimprej izda nov zakon o sodnikih, ki bo dokončno uveljavil načelo o sodniški stalnosti, kakor je zajamčena že po ustavi. Končno je sestavil predloge, ki naj bi se uveljavili že v sedanjem finančnem zakonu.

Trgovinska pogodba z Nizozemsko podaljšana

Beograd, 22. febr. p. Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Nizozemsko je bila podaljšana do 30. septembra. Dotlej se bo do pričela pogajanja za novo ureditev trgovinskih odnošajev med obema državama.

Vremenska napoved

Zemunska: Oblačno, od časa do časa dež ali sneg, v primorju burja in jasno vreme.

Dunajska: Porast oblačnosti, v gorah padec temperature.

Zgodaj se prebuja priroda

Nekaj zanimivih pojavov v živalstvu in rastlinstvu na Gorenjskem

Radovljica, 21. februarja

Vremenski preroki se letos pogosto zmotijo. V koledarju je zapisano, da bo vreme v februarju najbrž takšnole: po 14. februarju 3 dni sneg, nato do konca februarja mrzel dež pomešan s pšenom. Kmetje, posebno pa sadjarji, so si želeli takšnega vremena. Bali so se, da bo vreme še nadalje tako mehko, kakršno je bilo v drugi polovici januarja in da se bo prezgodaj začelo odpirati popje, kakor se je že odprl kljun črnega pevca kosa. Čeprav pa je bilo nebo ves čas vedro, so zaenkrat sadjarji in kmetje lahko zadovoljni. Rastlinstvo kraljuje letos posebno spretno. Korenine cvetic so se resda zbudile pred prvim pomladnom in je zdaj po livadah in prisojnih gozdnih pobočjih tako kakor druga leta ob sv. Jožefu. Drevje pa še vedno spi zimsko spanje, vsaj na Gorenjskem še prav nič ne napenja popja. Šele pred nekaj dnevi so srebrnobele mačice zlezle na tanke vejice vrb, dremajočih ob potokih. Leske pa so si obesile tanke, dolge kvastice.

Kar so si želeli kmetje in sadjarji od snega, da bi namreč zadržal razvoj popja, so povzročile mrzle noči. Sončna toplota, ki je bila za zgodnji čas izredno močna pa ni vplivala posebno na drevje, pač pa izredno ugodno na cvetice. Kmalu po božiču so vzcvetele kurice jug jih je privabil iz zemlje. Še pred sv. Valentinom so iz sivega listja prikukale modre nežice, ob srebrnih potočkih pa so že zažarele zlate glavice lapuha. Prvega pomladina je pozdravil tudi modrovijoličasti pljučnik, ki so mu pri nas dali zaradi kosmatih lističev ime: Marijine suknjice. Nekaj posebnega nam je pokazala letos cvetana na močvirnih travnikih. Dolgočasni jesenski podlesek, ki ga mnogi zamenjujejo z ljubkim kipečim pomladnim žafranom, se je prikril hudobni zimi. Uspelo mu je pričakati in pozdraviti pomladno cvetje. Na travniku ob stočju Lipnice in Kroparice cvetita zdaj jesenski podlesek in pomladni žafran. Zdaj se lahko prepričate, kakšna je razlika med obema cveticama.

Ker kos le ni hotel odnehati z zgodnjim pomladnim žgolenjem, so se mu pridružili še drugi pevci. Zjutraj, ko se zdani, že vabi ščinkavec svojo nevesto. Senice so ves zadnji čas drobile že prav pomladansko. Posebno živahno razpoložen je plezalec cot, ki že trka po votlih deblih in valilnih hišicah. S trdim kljunom preizkuša dupla in deščice če bodo še dovolj odporne za varno zavetje bodočemu mlademu rodu. Pomladno razpoloženje je zavladalo tudi med gozdnimi jerebi. Že ves februar se oglašajo, zamenjali so ta mesec z marcem. Za ptice bi bilo kaj dobro, če bi sv. Matija še malo porogovilil in jih ohladil vsaj toliko, da bi počakale s svatovanjem na svojega svatovskega patrona sv. Gregorja.

Nočni hlad, ki zadržuje razvoj popja, vpliva tudi na mrčesje, na hrošče, metulje čmrlje in čebele. Večkrat se je že zgodilo, da so bila kopna le najbolj prisojna rebra in že so privabili topli opoldanski žarki čebele iz panjev. Navadno že prvo pomladno cvetje obletavajo čmrlji in nič redkega ni, da se prezgodaj zbudi kak citronček. Letos pa pri nas še vse počiva. Čebele so sicer zbujene toda k cvetju jih še ni. Če je bilo druge pomladi tako lepo kakor letos, so vsaj v opoldanskih urah krožili nad vodo roji drobnih, modrosivih mušic in marčnih rjavk. Letos jih ni nikjer. Dočim so ptice in cvetice že cel mesec naprej, je popje in mrčesje zaostalo za splošnim razvojem prirode. Izreden pojav opažamo pri postrvih. Redni drst potočnih postrvi je pri nas v novembru in decembru. Letos pa še zdaj vidimo v potoku Lipnici postrvi, ki odlagajo ikre in tudi samci se sučejo okoli njih kakor v normalnih letih takrat, ko odpada listje. Vzrok je bržčas ta, da se je voda preteklo jesen prepočasi ohlajala.

Zakaj je šel delavec Zaplata v Litiji pod vlak?

Poizvedbe našega poročevalca med delavstvom in v predilnici

Litija, 22. februarja

Malokateri dogodek je tako razburil našo javnost, kakor samomor predilničarja Feliksa *Zaplate*, 49 let starega zidarja, očeta dveh sinov in hčerke. V ponedeljek dopoldne je bil Zaplata kakor običajno na delu do 14. ure. Predilniški mojster Bezenschek je pogrešil kaka dva metra dolgo gumijasto cevko in je Zaplato osumil tatvine. Da bi dognal krivdo, je odšel na Dobravo, kjer ima litijska predilnica nekaj svojih hiš in bivajo v njih le predilniški nameščenci. Zglasil se je pri Zaplatovi ženi, rekoč, da bo pogledal nekaj pri stikalu. Navezal je z Zaplatovo razgovor in med drugim vprašal, kje ima cev, ki jo je prinesel domov njen mož. Žena je odgovorila, da ji o cevki ni nič znanega. Razgovoru je sledil tudi Zaplatov sin, učenec prvega razreda ljudske šole; ta je povedal, da je videl, ko je oče prinesel domov nekakšno cevko, ki jo rabi za natakanje pri vodovodu. Vodovod je namreč nerodno postavljen in morajo stranke previsoko podstavljati škafe.

Po teh otrokovih besedah se je Bezenschek poslovil in je odhitel v tovarno. Brž se je razširila govorica, da imajo tička, ki krade po tovarni. Oddelkov vodja g. Spiecz je dal poklicati Zaplato in ga je vprašal, če je odnesel cev iz delavnice, kjer so jo rabili za pretakanje kislin. Mož je zanikal krivdo. Kakor so povedali našemu poročevalcu v predilniški direkciji, se je zaklinjal, da je nedolžen. Bil je pripravljen tudi priseči, monter Bezenschek pa mu je zabrusil v obraz, da jim je že vse znano, ker se je osebno prepričal na Zaplatovem domu, da je prav on odnesel cev in nihče drugi. Ob odhodu z dela so mu zagrozili; če ne prinese takoj cevke nazaj, bo odpuščen. Zaplata je prišel domov potrt, objokan. Ob pol treh je dejal, da gre k sorodnikom, v resnici pa se je vrnil v tovarno, kjer so ga videli, kako se je šel zbegan in omahujoč javit v pisarno. Skrušen je potegnil cev izpod suknjiča in jo položil brez besed na mizo.

»Zaplata, odpuščeni ste!« so dejali možu v pisarni in ukazali, naj v pisarni napišejo odpovedni listek.

Ves iz sebe je odšel mož iz tovarne in se dušil v joku. Zaplato poznajo vsi kot dolgoletnega nameščenca, saj je bil vstopil v Mauthnerjevo predilnico že kot štirinajstleten dečko. Od tedaj je preteklo polnih 35 let. Bil je na glasu krščanskega moža in zglednega družinskega očeta. Ob svojih pičlih dohodkih je skrbel le za napredek svoje družine in njegov ponos je bil sinko, ki obiskuje 5. gimnazijo v Ljubljani. Zaplata je bil marljiv kakor mravlja, tudi po šihtu ni nikoli držal križem rok, vedno je našel doma kaj opravka.

Ko so ga videli zdaj prijatelji vsega skrušenega in v solzah se dušečega, so ga pričeli izpraševati, kaj se je zgodilo. Mož je hlipal: »Ne, ne, ne morem povedati te sramote... Naposled so ga le pregovorili in za kratko vtolažili, da je povedal storijo o cevki in o odpustu iz službe.

»Beži no, Zaplata, tega vendar ne bodo storili. Vsa leta si pustil v tovarni, pa bi te zdaj odpustili brez preiskave, ko vendar cevka ni vredna več kakor nekaj dinarjev«...

Potrti Feliks pa je venomer trdil, da so mu že izstavili odpustni list in da takega udarca in sramote ne more prenesti, zato pojde pod vlak.

Govorice, ki so se pletle okrog nadaljnjih dogodkov, trde po eni strani, da je Zaplata odšel v Gradec okrog svojih znancev in prijateljev in jim pripovedoval, da pojde v smrt. Stopil je tudi do onega moža, ki ga je v tovarni ovadil, prosit, naj govori zanj, ko vendar ve, da je nedolžen. Saj je odnesel cevko prav po njegovem naročilu... Bezenschek pa je to odklonil, nakar mu je Zaplata baje odvrnil: »Če nočeš storiti te poti zame, boš moral za mojim pogrebom.«

Nesrečni mož se je nato napotil na železniško progo poleg greskega načelstva. Cesta vodi do tovarne in do delavskih kolonij in konzuma, zato je na prehodu vedno dovolj ljudi. V tistem je vozil v litijsko postajo popoldanski zbiralni tovorni vlak. Zaplata je stopil čez zatvornico. Ljudje, ki so tam čakali, so kriknili... Vlak je vozil v postajo tako počasi, da so kandidata prostovoljne smrti lahko še potegnili iz nevarnosti. Gospa Mira Habičeva in policijski komisar na kr. banski upravi v Ljubljani g. Ivo Brezan sta jela obupanca odvračati od samomorilnih naklepov. Zaplata je pred razstankom g. komisarju Brezanu še potožil: »Poglejte, izvršil sem tisto, kar mi je naročil Bezenschek, zdaj pa so zaradi tega mene odpustili.«

V tistem pa se je začul na progi ropot prihajajočega dunajskega brzovlaka štev. 606. Le dobro minuto potem, ko se je Zaplata poslovil od Brezana, se je naglo okrenil in zdrvel spet nazaj na progo. Vpričo večjega števila ljudi se je odigral prizor, ki ga priče vse življenje ne bodo pozabile. Brzovlak je privozil tik prehoda. Zaplata se je pognal do tira, vrgel se je na kolena, nato pa pod stroj... Orjaški stroj je siromaka razsekal na dvoje. Zaman je bilo prizadevanje strojevodje, da bi preprečil nesrečo. Videl je še dobro, kako je nekdo planil pod vlak, in je močno zavrl. Vlak pa se je ustavil šele kakih 50 korakov dalje. Vso to pot je stroj vlekel in maličil nesrečnika, da je ostalo ob progi le kup razsekanih kosov in brezoblične mase. Brzovlak je za trenutek postal, da so stroj naglo očistili, potem je moral dalje.

Na kraju smrti se je pričela zbirati množica, orožniki so napravili red in ukazali zbrati nesrečnikove ostanke. Mizarski mojster Emil Koprivnikar je takoj dostavil krsto, v katero so položili Zaplatove ostanke. Izprva so nameravali odpeljati krsto v litijsko mrtvašnico. Medtem pa so prihiteli Zaplatovi z vozom, ki je peljal krsto v mrtvašnico, in odločili, da so voz in krsto odpeljali na Dobravo. Nesrečnega očeta so doma položili na mrtvaški oder.

Dogodek je izzval plaz govoric. Vsi obsojajo prenagli postopek pri odpustu delavca, ki je polnih 35 let služil v tovarni. Beležimo pa tudi informacije, ki jih je dobil naš poročevalec v vodstvu tovarne. Pravijo, da so tatvine v tovarni na dnevnem redu. Ravnateljstvo skuša ustaviti val nepoštenja, zaradi tega so res zagrozili Zaplati že zaradi neznatne cevi z odpustom. Vendar se je mož čez kratek čas, ko je čul naročilo, naj mu izstavijo odpustnico, vrnil in prosil odpuščanja. Vpričo njega so baje raztrgali listek, nakar je Zaplata potolažen odšel iz pisarne. Zato je vse, ki so bili priča, da so strgali odpustni listek, močno presenetila novica, ki jo je uro nato prinesel nekdo v pisarno, da se je Zaplata vrgel pod vlak.

V tovarni so izjavili našemu poročevalcu, da so z odpustom že mnogim zapretili, vendar doslej še nihče ni bil ob službo. Vodstva da nikakor ne zadene krivda nad korakom, ki ga je storil Zaplata bolj zaradi sramote kakor zaradi zagroženega odpusta. V tovarni izjavljajo, da Zaplata ni prejel v pisarni delavske knjižice in izplačilo. Beležimo objektivno tudi to izjavo, vendar moramo zaradi resnice navesti, da je bil Zaplata pri delavstvu splošno znan kot poštenjak in vrl katoličan. Prav zato se je ožji katoliški krog zgražal nad pisanjem njihovega glasila, ki je hotel prikazati v telefonskem poročilu, da je bil Zaplata zadnje čase zmešan in da je tik, preden je skočil pod vlak, prišel iz gostilne.

Za tenkočutnost nesrečnega Zaplate je značilno še tole: mož je lani šel k neki svoji znanki, ki mu je posodila za zadnje katoliško zborovanje nekaj denarja. Zdaj ji je dolgoval še dva kovača. Ono popoldne, ko je skočil pod vlak, pa je vrnil še teh dvajset dinarjev z navedbo, da noče nobenih računov poravnati na drugem svetu...

Delavstvo odločno želi, da se uvede natančna preiskava o žalostnem dogodku. Prepričani so, da bo do tega prišlo, saj imamo dovolj organizacij in oblastev in v prvi vrsti seveda delavske zaupnike, ki jim nalaga dolžnost, dognati resnico neposrednih vzrokov žalostne smrti Feliksa Zaplate.

Očeta sta izstradala

Grozovito odkritje orožnikov v Žadovinku

Krško, 21. februarja

V vasi Žadovinku je prišlo do prave preužitkarske žaloigre, katere žrtev je domala postal 66-letni posestnik Janez Pirnat. Mož je bil prepisal svoje imetje na hčerko Marijo in njenega moža Stanislava Mlakarja ter si izgovoril le skromen preužitek. Do tedaj mirni dom pa je kmalu postal ognjišče večnih prepirov, ki so se navadno končali tako, da je bil stari Pirnat tepen od zeta. Mlada dva se nista zadovoljila samo z večnim zabavljanjem, temveč sta premišljevala, kako bi se iznebila starčka, čeprav sta pobožna.

Sosedom, ki so se že navadili na večni prepir pri Mlakarjevih, se je čudno zdelo, da je zadnjih 14 dni popoln mir in da ni starega Pirnata več na izpregled. Trditve zakoncev Mlakarjev, da je stari Pirnat bolan, pa so le krepile sosede v njihovih sumnjah, da tukaj ni vse v redu. Sosedje so naposled zaupali vso zadevo orožnikom v Krškem. Ti so se takoj napotili v hišo zakoncev Mlakarjev. Našli so ubogega Pirnata v zakotni sobi na otepu slame, v stari razpadajoči postelji, pokritega samo s starim plaščem. Medla svetloba je padala skozi nezastekleno okence v sobo, ki je prava ledenica. Poleg mraza je v sobi vladal smrad, kajti Pirnat je dobil v sobo poleg postelje tudi posodo. Hrano je dobival bolj poredko, pa še takrat le kruh in vodo. Da bi dobil kaj gorkega, si še zamisliti ni upal.

V takem obupnem položaju ga je našla orožniška patrola, vsega premraženega in sestradanega. Ko so ga sosedje videli, ga domala niso poznali, tako se je postaral. Obleka ki jo je dobil od soseda, sestradano lice in sploh vsa pojava kažejo, v kako bednih razmerah je zadnji čas živel Pirnat. Zakonca Mlakarja, ki ju ljudstvo silno obsoja, bosta seveda prejela zasluženo kazen, presedela pa jo bosta gotovo v lepšem prostoru, v kakršnem sta hotela izstradati bolehnega starca.

Marsikod je bilo veselo

Ljubljana pa je mirno in v redu stopila v post

Ljubljana, 22. februarja

Letošnji pust in pepelnica sta potekla izredno mirno. Čeprav pustni korzo v nedeljo pri vsem navalu občinstva od blizu in daleč ni mogel razgibati Ljubljane, je bilo na pustni torek in pepelnico v mestu na prebitek zabav in pojedin, ki so privabile množice občinstva, a vse je poteklo v tolikšnem miru, da policija skoraj da ni imela prilike za intervencijo. V noči od pusta na pepelnico so policijski organi aretirali samo štiri objestneže, ki so prišli iz ravnovesja, sicer pa je po vsem mestu vladala dostojnost. Včeraj so v nekaterih delih mesta posamezne skupine obnovile staro navado pokopavanja pusta, a vse je prav tako poteklo v redu.

Maribor, 22. februarja

Tudi letos se je Maribor veselo poslovil od pusta. Kavarne, gostilne in drugi javni lokali so bili polni občinstva. Mariborsko elito pa je zbrala krasno uspela reduta ISSK Maribora v vseh dvoranah Sokolskega doma. Posebno pozornost so zbujale lepe maske in učinkovite dekoracije, ki so bile izvedene po načrtih akademskega slikarja Z. Mušiča. Tako je tudi letos ta tradicionalna elitna prireditev potrdila svoj sloves.

Brezje, 22. februarja

Letošnji pustni dnevi so bili po naših gorenjskih vaseh nenavadno razgibani. Sledeč zgledu Ljubljane so priredili marsikod različne pustne sprevode. Tako smo tudi na naših pobožnih Brezjah imeli v nedeljo priliko videti veselo pustno ženitovanje. »Svatje« so v nedeljo kmalu popoldne krenili z »nevestinega« doma na Dobravi pri Kropi skozi Kamno gorico, Lipnico, Radovljico, Otok, Brezje in Posavec na »ženinov« dom v Otočah, kamor so dospeli šele ob poznem mraku, kajti marsikod so se morali ustaviti, ker so jih šrangali.

Kjerkoli se je pomudil originalni sprevod, se je nagnetlo polno ljudi in je bilo smeha in zabavnih prizorov, da je hrup pogosto preglasil muzikante. Bila je prava kmečka ohcet z vsemi starinskimi šegami, da je moral sleherni čemernež postati dobre volje. Pri Markelju na Otočah se je končalo veselo ženitovanje, ki so se ga udeležili tudi zaplečniki. V naših krajih že dolgo ni bilo tako priserčne zabave, samo lanski pustni torek je bilo približno tako veselo, ko so na Brezjah vlekli ploh. Prireditev je kljub izredni živahnosti potekla v najlepšem redu in po starodavnih običajih. Namen je bil prikazati kmečko svatovanje, z izkupičkom pa podpreti tujskoprometno društvo v Otočah. Oboje je uspelo.

Litija, na pepelnico 1939

Že deseletja smo v Litiji živahni in razpoloženi skozi vse leto, kaj šele ob pustnih torkih. Tudi letos je bilo originalno svatovanje. Za celotno prireditev so se sijajno potrudili vsi naši obrtniki. Izpred pošte v Gradcu je krenila kmečka ohcet. V Gradcu na levem savskem bregu je bila civilna poroka. To je bilo prerekanja in barantanja. Naposled so se le zedinili in poroka je bila opravljena.

Obhod je šel skozi Litijo do konca Grbina. Vsepovsod smeh, pozdravi, pijača. Razigranega ljudstva je bilo toliko, da se je množica pri Lindnerju in na Frtici zabila kot klin. Nisi mogel ne naprej, ne nazaj. Za red je skrbela posebna policija v operetskih uniformah.

Med potjo so se vrstili »škandali«. Ženina so obsipale bivše ljubice z živimi darili. Tako se je na bališču nabralo kar četvero nezakonskih otrok... Osramočena nevesta je zahtevala ločitev, ki se je izvršila sredi glavnega trga. Nevesta je jokala, ženin se je branil, sodnik je obljubljal pošteno razsodbo in advokata obeh strank sta pošteno rezala svoje klijente. Tudi oča prevaranega dekleta je prosil za ločitev. Advokata sta bila odlična.

Končno besedo pa je imel sodnik, ki je priznal, da ima nevesta prav, ko terja ločitev zakona in »elemente«. Ženin v fraku in cilindru in njegov zagovornik dr Kozel sta izjavila da razsodbe ne priznata in se bosta pritožila na tramvajsko direkcijo v Ljubljani. Ob letu bo pravda gotovo končana.

Vlomilec prijet, plen vrnjen trgovcu

Maribor, 22 februarja.

Pred dnevi je drzen vlomilec v odsotnosti trgovca Babiča iz Gosposke ulice vlomil v njegovo stanovanje na Trgu svobode ter mu odnesel poln kovčeg raznega blaga, zlatnine in drugih dragocenosti v vrednosti 16.000 din. Policija je takoj začela iskati vlomilca, ki je po vlomu bogvekam izginil. Sled je vodila v Gorišnico pri Sv. Marjeti. Vlomilec je bil namreč toliko neprevIden, da je poklonil zlat prstan neki deklici v Mariboru. Policija je poizvedovala naprej in je izvedela, da je bil to 41-letni Gašpar Pepelnik, ki je bil danes na precej dramatičen način v Gorišnici aretiran. Vlomilec je bil namreč tam doma in je imel shranjene tudi vse ukradene stvari, razen nekaj zlatnine, ki jo je bil medtem že spravil v denar. Zlatnino je prodal nekemu zlatarju v Ptuju, nekaj perila in postelnine pa je daroval svoji stanodajalki v Mariboru. Trgovec Babič je tako dobil svoje blago vrnjeno. Pepelnik je po takem seveda moral vlom priznati in ga bodo izročili sodišču.

Proti trdi stolici in hemoroidom spremljanim s pritiskom krvi, močnim utripanjem srca, glavobolu, je naravna »Franz-Josefova« grenčica že davno preskušano domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo in zanesljivo odpira, a poleg tega niti v zastarelih primerih ne odreče.

Ord. res. S br. 15 485-35

Lep uspeh ge Mile Kogejeve

Dne 18. t. m. je gostovala v zagrebški operi kot Azucena v Verdijevem »Trubadurju« ga. Mila Kogejeva, članica ljubljanske opere. Zagrebško občinstvo je sprejelo slovensko pevko zelo presrčno in ji izkazalo nenavadno pozornost. Med dejanji je bila mnogokrat klicana pred zastor in obdarjena s številnimi šopki. Tudi kritika zagrebških dnevnikov soglaša z občinstvom in potrjuje, da je ga. Kogojeva

doživela v hrvatskem kulturnem središču prodoren uspeh. Dr. H. P. piše v »Obzoru«: Njen glas je obsežen in poln, zelo lepe globine, v sredini ima nekoliko manj sijaja, v višini pa je prodoren. Sama vloga je vestno, muzikalno in zanesljivo izdelana in izvedena, in je ga. Kogejeva ponovno potrdila, kako koristno je za mlade pevce delovanje na kakšnem manjšem odru, zlasti še v ljubljanski operi, ki nam je že dala in razvila mnogo odličnih pevcev.« — V »Novostih« ugotavlja kritik S. S., da je gostja »požela zasluženo velik uspeh. Pevkin organ — lepo in plemenito barviti alt — kaže pravi dramatski značaj, je poln in sočen, ima prodorno moč in sijaj v visokih legah in potrebno širino in izrazitost v globljih, izenačen pa je v vseh registrih.« Kritik hvali tudi igralsko kreacijo Azucene ge. Kogejeve — V »Večeru« je izšla kritika, v kateri je predvsem poudarjeno, da je prva altistka ljubljanske opere ga. Kogejeva bila članica hrvatske opere in je sedaj s svojim gostovanjem v »Trubadurju« pokazala velik napredek v pevski kariери in scenski igri. Pisec kritike se ujema z ostalimi v oceni njenih pevskih kvalitet in pravi na to: »S svojo resnično kreacijo Azucene je pokazala, kakšno altistko bi končno potrebovala hrvatska opera, in nje uspeh pri občinstvu je bil torej docela zasluženo... Pri gej Kogejevi je treba posebej pohvaliti, da je svojo vlogo pela v hrvaškem jeziku in tako pokazala umevanje za želje okolja, v katerem je pela. Njena vokalizacija je bila tako jasna, da smo po dolgem času zopet razumeli tekst Azucene.« Pisec upa, da bo pevka pogosteje gostovala v zagrebški operi. — Tudi kritik »Morgenblatta« se pridružuje ocenam svotovarišev in sklepa, da je gostovanje ge. Kogejeve »kronal popoln uspeh.«

KREPOST IN ZDRAVJE ČLOVEKA

izvira od svobodnega življenja v prirodi v zvezi s svežim zrakom in obilico solnčne svetlobe.

Nikjer niso solnčni žarki tako aktivni, kakor ob morski obali, kjer je zrak vedno čist in kjer utravijoletni žarki neposredno obsevajo ogromno množino neznatnih rastlinskih in živalskih organizmov, v katerih se tvorijo nato velike količine A in D vitaminov. Majhni organizmi so hrana večjim živalim in tako prihaja velika množina vitaminov v jetra polenovke, iz katerih se pridobiva ribje olje. Razumne matere dajejo zato pozimi svojim otrokom vsak dan po eno žličko norveškega zdravilnega ribjega olja, da jih obvarujejo pred prehladom, bronhitisem, pljučnico, slabokrvnostjo, skrofulozo in tuberkulozo. Ribje olje varuje obenem pred t. zv. angleško boleznijo (rahitido) in napakami v zgradbi okostja, čeljusti in zob.

NORVEŠKO ZDRAVILNO RIBJE OLJE je znano radi svoje kakovosti

Iz zagorskega občinskega proračuna

Zagorje, 22. februarja.

Zagorski občinski odbor je na zadnji seji celotno sprejel novi občinski proračun, ki navaja poldrugi milijon dinarjev izdatkov in isto toliko dohodkov. Davčna podlaga je 386.246 din, in od tega zneska se bo pobirala občinska doklada 130% na vse državne neposredne davke od 1. aprila dalje. Poleg tega bo občina še nadalje pobirala že uvedeno občinsko trošarino in takse. Nova postavka je taksa na biljarde v znesku 100 din na leto.

Najvišja postavka se tiče šole in prosvete v znesku 338.000 din. Sledi postavka za gradbeno stroko v znesku 332.000 din, v čemer je vštet znesek 180.000 din za zidavo nove meščanske šole. Slede postavke ubožnega sklada in podpore brezposelnim v znesku 251.000 din. Osebni izdatki iznašajo 223.000 din. Vsota 127.000 din je določena za plačilo obveznic starih dolgov, 61.000 din pa za osebno imovinsko varnost in prav toliko za materialne stroške. Postavka za ljudsko varnost znaša 24.000 din.

V postavki za prosveto in šolo so izpuščene nekatere podpore, s čemer je molče povedano, da se občinska uprava prav malo zanima za telesno vzgojo prebivalstva. Vojaškemu občinskemu referentu Hauptmanu so všteta službena leta v prejšnjih dveh občinah in je zdaj stalno nameščen. Zaradi pomanjkanja vode iz občinskega vodovoda bo sestavljen nov pravilnik za vodarino zavoljo uvedbe vodomerov. Proračun sam dovolj zgovorno kaže, da bodo dajatve še nadalje ostale skoraj na isti višini kakor doslej.

Divji lovci v škocijanskih gozdih

Škocijan, 16. februarja

Že nekaj let opažajo lovski zakupniki, da delajo divji lovci po škocijanskih gozdovih obilno škodo; posebno to zimo so bili lovski tatovi stalno na posluh. Najbolj se je to opazilo pri srnah, katerih je v naših gozdovih Mesojedcu in Zakrakovju lepo število. Lovski zakupniki se že nekaj let trudijo, da bi te živali pomnožili, vendar se jim to nikakor ne more posrečiti. Letošnje leto so imeli večkrat priliko najti v gozdovih kože srn. Ustreljeno srno je namreč divji lovec kar v gozdu odrl in kožo pustil v hosti.

Naj navedemo naslednji primer gospodarjenja divjih lovcev, ki se je dogodil te dni. V stari Bučki pri Škocijanu, ki leži v neposredni bližini gozda Mesojedca, so ljudje popoldne opazili mlado srno, ki se je težko premikala. Srna je pribežala iz Mesojedca v Staro Bučko. Ljudje so jo hoteli ujeti, nekaj časa je tekla, nato padla in se spet dvignila in končno se ji je posrečilo uiti v gozd. Naslednjega dne so jo ujeli v zloganjskem potoku. Imela je spredaj nogo zlomljeno od strela divjega lovca. Bila je enoletna srna, kakršnih je v naših gozdovih precej. Lovskemu zakupniku g. Globevniku so srnice večkrat prišle v bližino 50 korakov, pa jih ni hotel streljati, ker želi povečati njihovo število. Ob sedanjem početju divjih lovcev se je bati, da bo srnjad skrajno iztrebljena iz naših gozdov. Kreči so škocijanski orožniki storilcem že na sledu.

ANEKDOTA

Sir Alexander, prijatelj nedavno umrlega irskega pesnika Yeatsa pripoveduje, da se je nekoč šetal z Yeatsom na obali Irske. Razpravljala sta o razliki med pesniško imaginacijo in blaznostjo. Yeats je rekel:

»Takšna razlika v resnici eksistira. Če bi n. pr. jaz videl na penah valov prestol morske vile, okrašen z biserjem, bi to bila imaginacija, če bi pa hotel sesti na ta prestol, bi to bila blaznost...«

Gospodarstvo

Težkoče pri oskrbi naše tekstilne industrije s surovinami

Pred dnevi smo poročali, da so člani predsedstva Centrale industrijskih korporacij obiskali finančnega ministra g. Djuričića in so mu med drugim obrazložili težkoče, ki jih ima naša industrija pri uvozu surovin iz neklirinških držav spričo uvedbe uvoznih dovoljenj. Zaradi uvoznih omejitev iz neklirinških držav je najbolj prizadeta naša tekstilna industrija.

V zadnjih letih smo uvažali bombažno in volneno prejo predvsem iz Češkoslovaške in Nemčije, torej iz kliriških držav. Uvoz iz Nemčije pa je zadnje čase vedno težavnejši, ker mora Nemčija sama plačati uvoženi bombaž in uvoženo volno v svobodnih devizah.

Že pred dobrim mesecem smo poročali, da je Nemčija sploh ustavila nadaljnje izdajanje dovoljenj za izvoz tekstilnih surovin in polsurovin proti plačilu v kliringu. Ker je pretežni del prejšnjega uvoza tekstilnih surovin iz Češkoslovaške odpadel na sudetsko ozemlje, se nanaša ta omejitev tudi na prejšnji uvoz preje iz Češkoslovaške. Isto velja tudi za prejšnji uvoz preje iz Avstrije.

Že lani, ko še niso obstojale te omejitve, se je uvoz tekstilnih surovin iz Avstrije in Nemčije znatno zmanjšal. V zadnjih dveh letih se je namreč uvoz tekstilnih surovin iz Avstrije v Nemčijo gibal takole (v tonah):

Uvoz	1937	1938	razlika
bombaž in preja	3828	1332	—65%
volna in preja	928	486	—48%
svila	1209	609	—50%
rastl. vlakna	2868	1546	—46%
odpadki	1911	297	—58%

Uvoz bombaža in bombažne preje iz Avstrije in Nemčije je lani znašal po vrednosti le 39.1 milijona din nasproti 114.4 milijona din v prejšnjem letu. Uvoz volne in volnene preje je nazadoval od 72.5 na 38.3 milijona din, uvoz svile od 45.5 na 27.9 milijona din, uvoz raznih rastlinskih vlaken od 25.3 na 14.9 milijona din in uvoz odpadkov od 16.6 na 2.7 milijona din. Povprečno se je uvoz tekstilnih surovin iz Avstrije in Nemčije že lani zmanjšal za več nego polovico, čeprav je za zadnje četrtletje upoštevan v teh številkah tudi uvoz iz sudetsko-nemškega ozemlja. Ker iz Nemčije sedaj proti plačilu v kliringu ne moremo več dobiti tekstilnih surovin in polizdelkov, pride od kliriških držav kot dobaviteljica v poštev samo še Italija, ki pa sama nima mnogo interesa povečati svoj izvoz bombažne in volnene preje v našo državo proti plačilu v kliringu, če mora plačati bombaž in volno s svobodnimi devizami.

Kakor je znano, so 14. t. m. stopile v veljavo omejitve uvoza v smislu odloka finančnega ministra od 30. januarja, tako da je sedaj dovoljen uvoz bombažne preje, volne in volnene preje ter preje iz drugih rastlinskih vlaken samo s predhodnim dovoljenjem Narodne banke, ki hoče doseči še zmanjšanje uvoza teh tekstilnih surovin iz neklirinških držav, čeprav je potrebno povečanje glede na izvozno prepoved Nemčije.

Iz vsega povedanega je razvidno, da je bojazen naše tekstilne industrije glede bodoče preskrbe s surovinami utemeljena. Kakor smo že poročali, bo Centrala industrijskih korporacij v sporazumu s finančnim ministrom stavila konkretne predloge o tem, kaj je treba ukreniti, da se sedanje težave odpravijo ali vsaj ublažijo. Pričakovati je, da bo vlada s sodelovanjem Narodne banke ponovno proučila vprašanje oskrbe domače industrije, zlasti tekstilne, s surovinami iz neklirinških držav, kolikor imajo sedanje težkoče svoj izvor v deviznih omejitvah.

Slovenske hranilnice ob koncu pret. leta

Navzlic septemberski krizi so vloge lani narasle za 82 milijonov din

Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani je zbrala podatke o gibanju vlog pri včlanjenih 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah, ki kažejo zelo razveseljivo sliko. Ker večina hranilnic še ni pripisala obresti za leto 1938., je mogoče primerjati le stanje vlog brez obresti.

Vloge na knjižice kažejo povečanje od 603 na 636 milijonov din, vloge v tekočem računu pa od 402 na 451 milijonov, vse vloge pa od 1005.4 na **1087.3 milijona din.** Prirastek vlog znaša torej 81.9 milijona din, (t. j. 8% od prejšnjega stanja vlog). Hranilnice so lani zabeležile ta prirastek vlog kljub temu, da so v nemirnem septembru izplačale vlagateljem 54.3 milijonov din več, kakor so od njih prejele. Po pripisu obresti za leto 1938. bodo znašale vloge približno **1120 milijonov din.**

Pri 11 hranilnicah je bilo stanje vlog ob koncu leta višje kakor leta 1937. Vrstni red hranilnic po višini vlog (v milijonih din) je bil ta-le: Ljubljana (mestna) 391, Ljubljana (banovinska) 200.5, Maribor (ban.) 104.6, Maribor (mestna) 88, Kranj (mestna) 49, Celje (mestna) 31.2, Novo mesto (mestna) 27.8, Radovljica (mestna) 21.1, Vrhnika (občinska) 18.1, Slovenj Gradec (okrajna) 17.2, Kamnik (mestna) 13.7, Ljubljana (Hran. kmečkih občin) 12.8, Ptuj (mestna) 12.3, Krško (obč.) 10.9, Brežice (mestna) 9.2, Črnomelj (mestna) 8.5, Slov. Bistrica (okr.) 8.2, Škofja Loka (mestna) 7.2, Sv. Lenart (okr.) 6.5, Gor Radgona (obč.) 6.2, Marenberg (obč.) 5.3, Ljutomer (mestna) 4.3, Ormož (mestna) 4.2, Konjice (okr.) 4.1, Murska Sobota (obč.) 4.1, Kozje (obč.) 3.3, Kostanjevica (obč.) 2.2, Rogatec (okr.) 1.5 milijona din.

Ker se je Mestna hranilnica ljubljanska odpovedala v l. 1938. zaščiti, so znašale vloge pri 14 zaščitenih hranilnicah 106.5 milijona din. Medtem ko so imele te hranilnice ob koncu leta 1937 le 7.1 milijona din novih vlog, se je ta znesek predvsem po zaslugi likviditetnih kreditov Narodne banke potrojil na 22.0 milijona din. Proste vloge predstavljajo pri nekaterih hranilnicah že skoro polovico vlog (n. pr. Brežice 43.1%, Ljutomer 42.2%, Črnomelj 39%, Slov. Bistrica 37.6%, Rogatec 31.4%). Pri nekaterih hranilnicah še niso rešene prošnje za kredite pri Narodni banki. Ti podatki kažejo razveseljivo zboljšanje položaja pri hranilnicah in na našem denarnem trgu.

Gospodarske vesti

= **Novi upravnik Državne hipotekarne banke.** Poročali smo že, da je bil s kraljevskim ukazom na predlog finančnega ministra postavljen za upravnika Državne hipotekarne banke dr. Mojmir Glomazič. Novi upravnik Državne hipotekarne banke se je rodil leta 1898 v Šavniku v Črni gori. Gimnazijo in abiturientski tečaj trgovske akademije je dovršil v Beogradu, nakar je študiral pravo na beograjski pravni fakulteti, kjer je končal študije leta 1923. Doktoriral pa je v Nancyju leta 1926. Spisal je že več študij o denarni politiki, o kreditnih razmerah v bivši Srbiji do ustanovitve Narodne banke, o reviziji bank in o razvoju Državne hipotekarne banke do leta 1937. Svojo kariero je dr. Glomazič pričel kot tajnik v finančnem ministrstvu, kjer je služboval od leta 1926 do 1928, in sicer v oddelku, ki mu je bil načelnik Vojin Djuričić, sedanji finančni minister. Ko je Vojin Djuričić postal upravnik Državne hipotekarne banke, je tudi dr. Glomazić prestopil v Državno hipotekarno banko, kjer je postal šef direkcije in glavni bančni inšpektor. Dr. Glomazič je v zadnjih letih sodeloval v upravi beograjske občine. Izdelal je načrt za sanacijo občinskih financ, ki ga je osvojil predsednik občine g. Vlada Ilić. Po tem načrtu je bila izvršena uspešna sanacija občinskih financ in so se dolgovi beograjske občine zmanjšali od 890 milijonov din v letu 1935 na 585 milijonov din ob koncu lanskega leta. V zadnjih letih je bil poslovodeči podpredsednik upravnega odbora beograjske Občinske hranilnice.

= **Prilagoditev zadružnih pravil novemu zadružnemu zakonu.** Novi zadružni zakon, ki je stopil v veljavo leta 1937., določa, da morajo vse zadruge in zadružne ustanove **do 24. septembra t. l. spremeniti svoja pravila odnosno jih prilagoditi predpisom novega zakona.** Zaradi težavnega stanja v katero je zašlo naše kreditno zadružništvo v zvezi z likvidacijo kmečkih dolgov in dolgotrajnega postopanja pri končnem prevzemu kmečkih dolgov od strani Privilegirane agrarne banke, številne zadružne ustanove ne bodo mogle svojih pravil in svojega poslovanja v določenem roku prilagoditi novemu zakonu. Ker pa novi zakon predpisuje, da morajo sodišča prisilno likvidirati vse zadruge, ki ne bi do določenega roka prilagodile svojih pravil in je rok do 24. septembra t. l. le še kratek, zlasti za podeželske zadruge, ki potrebujejo za izvršitev tega posla tudi pomoč od strani zveze, je Glavna zadružna zveza na seji širšega upravnega odbora sklenila naprositi vlado, da se s finančnim zakonom rok za prilagoditev zadružnih pravil podaljša za eno leto.

= **Banovinska trošarina na jedilno olje.** S 1. aprilom lanskega leta odnosno z uveljavljenjem banovinskega proračuna za leto 1938-39 je bila uvedena nova banovinska trošarina na jedilna olja. Donos te trošarine je bil v proračunu za leto 1938-39 vnešen z vsoto 850.000 din. Trošarina znaša, kakor znano, 1 din od kg. Dejanski donos te trošarine pa je znatno večji. V predlogu novega banovinskega proračuna za leto 1939-40 je namreč pri nespremenjeni trošarinski stopnji 1 din od kg predviden namesto 850.000 din dohodek v višini 2,300.000 din.

= **Pri V. žrebanju obveznic 6% obligacijskega posojila mestne občine ljubljanske** v nominalni vrednosti 20,000.000 din, so bile 15. februarja t. l. izžrebane naslednje obligacije: **Po 10.000 din, serija A štev.:** 39, 40, 132, 143, 163, 180, 269, 286, 335, 361, 364, 396, 403, 414, 495, 496, 497, 527, 574, 589, 614, 647, 802, 821, 833, 902, 1024, 1095, 1120, 1153, 1183, 1188, 1234, 1247, 1325; **po 5.000 din, serija B štev.:** 8, 14, 55, 128, 208, 301, 302, 398, 621, 663; **po 1.000 din, serija C štev.:** 8, 11, 76, 117, 124, 127, 130, 182, 343, 361, 388, 474, 554, 575, 649, 736, 739, 741, 794, 801, 966, 1081, 1121, 1145, 1153, 1305, 1324, 1395, 1467, 1528, 1569, 1584, 1593, 1594, 1655, 1671, 1678, 1686, 1689, 1765, 1783, 1789, 1809, 1862, 1901, 1916, 1977. — Izžrebane obveznice so plačljive dne 16. avgusta t. l. pri mestni blagajni v Ljubljani.

= **Poravnalno postopanje** je uvedeno o imovini Huberta Komauerja, trgovca z modnim blagom v Mariboru (poravnalni upravnik dr. Juro Jan, odv. v Mariboru; poravnalni narok 3. aprila ob pol 9., prijavni rok do 27. marca).

= **Dobave.** Direkcija drž. železnic v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe za dobavo raznega sanitetnega materiala, do 18. marca pa prošnje za zakup kolodvorske brivnice na postaji Maribor. Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 1. marca ponudbe za dobavo železnih vodovodnih cevi, vijakov, železa, železne pločevine, pocinkane pločevine in cina. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 1. marca ponudbe za dobavo dinamo-žice, kompletnih oblek za dež, gumijastih in usnjenih rokavic in gumijastih čevljev, do 2. marca ponudbe za dobavo bitumena, žične mreže, bakrenih žebljev, ploščic, vijakov iz medi in raznih ključev iz orodnega jekla. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 8. marca ponudbe za dobavo raznega telefonskega materiala. Sekcija za globinska dela pri izsledovanju nafte in soli sprejema do 8. marca ponudbe za dobavo jeklene vrvi. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 15. marca ponudbe za dobavo 180.000 mesnih in 90.000 letrnih konzerv, do 16. marca za dobavo fleksibilnih armiranih gumijastih cevi za pretakanje bencina. Direkcija pomorskega prometa v Splitu sprejema do 22. marca ponudbe za dobavo Dieselovega motorja in motorne sesalke.

= **Licitacije.** Dne 27. t. m. bo v pisarni referenta inženjerije pri dravski divizijski oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo gumijastih in sklopnih cevi. Dne 4. marca bo pri štabu vojnega letalstva v Zemunu licitacija za dobavo specialnih šotorov, 11. marca za dobavo mineralnega olja za letalske motorje in 27. marca za dobavo motociklov s prikolicami. Dne 6. marca bo pri ekonomskem oddelku gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo stekla v ploščah (šip), 7. marca za dobavo vodomernih stekel; 11. marca za dobavo mehaničnega orodja; 13. marca za dobavo stekla v ploščah z žičnato vlogo; 14. marca za dobavo gumijastih cevi za parno kurjavo vagonov in za zavore; 15. marca za dobavo kaučukovih cevi za autogenično varenje, 16. marca za dobavo raznega stekla. Dne 8. marca bo pri upravi III. oddelka vojno-tehničnega zavoda v Čačku licitacija za dobavo kotlov iz jeklene pločevine. Dne 8. marca bo pri I. oddelku vojno-sanitetnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo rjavega premoga in livarskega koksa, 20. marca pa za dobavo jesenovih in lipovih desk in drv. Dne 23. marca bo pri upravi policije v Zagrebu licitacija za dobavo pendrekov, 24. marca pa za dobavo dežnih plaščev.

= **Prodaja:** Dne 1. odn. 2. marca bo ob 9. uri dopoldne pri glavni carinarnici v Ljubljani javna prodaja 10 komadov železnih aparatov za dviganje tovorov z ročnim pogonom.

Borze

22. februarja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški kliriški čeki nespremenjeno (13.80), pravtako angleški funti (specialni tečaji 238 svobodni tečaj 258). Grški boni so se v Zagrebu nudili po 35.50 med tem ko je bil v Beogradu promet po 35.25.

Na zagrebškem efektnem tržišču je Vojna škoda pri čvrstejši tendenci notirala 471 — 474 (v Beogradu je bil promet po 474.75 — 475). Zaključki pa so bili v 4% severnih agrarnih obveznicah po 61 (v Beogradu po 61), v 7% stabilizacijskem po sojilu po 99.50 in v investicijskem posojilu po 101.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2334 — 2372, Berlin 1755.62 — 1773.38, Bruselj 734.50 — 746.50, Curih 995 — 1005, London 204.50 — 207.70, New York 4344.87 — 4404.87, Pariz 115.30 — 117.60, Praga 150 — 151.50, Trst 229.75 — 232.85.

Curih. Beograd 10, Pariz 11.6850, London 20.5850, New York 439.25, Bruselj 74, Milan 23.11, Amsterdam 234.90, Berlin 176.30, Stockholm 106.05, Oslo 103.5250, Kobenhavn 91.90, Praga 15.0750, Varšava 83.12, Budimpešta 87.25, Atene 3.90.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 471 — 474, 4% agrarne 61 den., 4% severne agrarne 61 — 61.25, 6% begluške 90.50 — 91.25, 6% dalm. agrarne 90 — 90.75, 7% stabiliz. 98.75 — 100, 7% invest. 100.50 — 101.50, 7% Seligman 100 den., 7% Blair 95 — 96.50, 8% Blair 101 den.; delnice: Narodna banka 7800 den., PAB 226 — 230, Trboveljska 190 den., Gutmann 35 — 40, Šečerana Osijek 78 — 95, Šečerana Veliki Bečkerek 500 bl., Osječka lijevaonica 175 den, Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 474.75 — 475 (474.75—475), 4% agrarne 61.20 — 61.50, 4% sever. agrarne 60.90 — 61 (61), 6% begluške 90.75—91 (91), 6% dalm. agrarne 90.50 — 90.75 (90.50), 7% invest. 101 den., 7% Blair 94.25 — 95, 8% Blair 100 den., Narodna banka 7870 — 7950, PAB 230 — 231.

Blagovna tržišča

ŽITO

+ **Winnipeg.** 22. februarja. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 62.8750, za julij 63.625, za okt. 63.875.

+ **Novosadska blagovna borza** (22. t. m). Tendenca neizpremenjena. **Pšenica:** baška in slavonska 153 — 155; sremska 152 — 154; banatska 152 — 155. **Rž:** baška 142.50 — 145. **Ječmen:** baški in sremski, 64/65 kg 152.50 — 155, jari, 68 kg 180 — 185. **Oves:** baški sremski in slavonski 165 — 167.50 **Koruza:** baška pariteta Indjija in Vršac 95 — 97, baška pariteta. Indjija in Vršac sušena 106 — 110. **Moka:** baška in banatska »0« in »0gg« 242.50 — 252.50; »2« 222.50 — 232.50; »5« 202.50 — 212.50; »6« 182.50 — 192.50; »7« 152.50 — 162.50; »8« 110 — 112.50. **Fižol:** baški in sremski beli brez vreč 282.50 — 285. **Otrobi:** baški, sremski in banatski 95 — 100.

BOMBAŽ

+ **Liverpool.** 21. februarja. Tendenca stalna. Zaključni tečaji: za februar 4.85 (prejšnji dan 4.84), za maj 4.75 (4.77), za sept. 4.50 (4.49).

Okoli našega ljudskega zavarovanja

Zveza absolventov kmetijskih šol naglaša prvenstvenost potrebe bolniškega zavarovanja

Zveza absolventov kmetijskih šol dravske banovine v Ljubljani objavlja poziv slovenski javnosti, v katerem ugotavlja, da se je v zadnjem času v naši javnosti začelo živahneje razpravljati o socialnem zavarovanju ljudstva, predvsem kmečkega. Glede na predloge, da bi se za kmečko ljudstvo uvedlo zaenkrat samo *starostno* zavarovanje, in na trditve, s katerimi se skušajo ti predlogi opravičiti, češ da bi *bolniško* zavarovanje zahtevalo preveč denarnih sredstev, zaradi česar da zaenkrat ni izvedljivo, čuti zveza, ki je prva stavila slovenski javnosti zahtevo tudi po bolniškem zavarovanju vsega slovenskega ubožnejšega ljudstva, dolžnost, javno ugotoviti tole:

»Bolniško zavarovanje za kmečko ljudstvo naj bi po našem predlogu obsegalo samo brezplačno zdravniško pomoč, brezplačna zdravila in brezplačno zdravljenje v bolnišnicah, a nikakih bolniških podpor, kakor jih prejemajo na primer zavarovani delavci.

Poslovanje ljudskega bolniškega zavarovanja naj bi izvrševale občine, tako da ne bi bil potreben nikak posebni upravni aparat.

Ker so vse bolnišnice v Sloveniji razen obče državne v Ljubljani last banovine, ker je v Sloveniji že precejšnje število zdravstvenih občin z občinskimi zdravniki in je nastavljenih tudi že precejšnje število banovinskih zdravnikov, smo prepričani, da bi se dalo v okviru banovine ljudsko bolniško zavarovanje izvesti dogovorno z upravo obče državne bolnišnice v Ljubljani. Treba bi bilo samo te ustanove pomnožiti, izpopolniti, organizirati in povezati za enotno delo, dosedanjo mejo upravičencev za brezplačno zdravniško pomoč pa odpraviti, ker si vsak premožnejši rad vzame privatnega zdravnika.

Prepričani smo, da bi za kritje stroškov takega ljudskega bolniškega zavarovanja radi prispevali v obliki banovinskih doklad po svojih močeh vsi ubožnejši prebivalci Slovenije, pa tudi vsi premožnejši, ki se zavedajo, da je bodočnost naroda le v zdravem ljudstvu in da je umrljivost kmečkega prebivalstva Slovenije skoraj za polovico višja kakor pa v mestih ter da je temu vzrok izostanek zdravniške pomoči.

Razen splošnega bolniškega zavarovanja smatramo za najpotrebnejše nezgodno zavarovanje, ki bi se istotako moglo organizirati preko občin, ki bi iz posebnih proračunskih postavk dajale podpore najpotrebnejšim invalidom in onemoglim.

Smatramo, da je prvenstvena potrebnost ljudskega *bolniškega* zavarovanja dokazana tudi s tem, ker je bilo delavsko bolniško zavarovanje uvedeno že pred 50 leti, dočim se je starostno uvedlo šele v zadnjih letih.

Zaradi vseh navedenih dejstev pozivamo vsa oblastva, vse ustanove in vse organizacije, ki hočejo koristiti slovenskemu ljudstvu, da se zavzamejo za takojšnjo uvedbo splošnega bolniškega zavarovanja slovenskega, predvsem kmečkega ljudstva.

Kočevsko v očeh angleškega publicista

»The Geographical Magazine«, ki izhaja v Edinburghu, posveča v svoji zadnji številki (marec 1939) izpod peresa publicista Johna Lehmanna potopisno razpravo našemu kočevskemu otoku. Razprava je drugi del serije člankov, ki izhajajo o položaju nemško govorečih manjšin Srednje Evrope. Razprava ima naslov: »Pot na Jadran«. V uvodu je v kratkih besedah naznačeno, da šteje nemška manjšina v Jugoslaviji okoli 500.000 duš, ki v glavnem žive severno od Beograda ter v Sloveniji, kjer predstavljajo na Kočevskem otok med Slovenci.

John Lehmann, ki se je mudil v Jugoslaviji preteklo leto in dospel na svojem potovanju v Kočevje ravno ob priliki otvoritve Sokolskega doma, je jako kritičen pisec, ki je o položaju na Kočevskem točno poučen. Njegova izvajanja, zanimivo prepletena s potnimi vtisi, kažejo bistrega opazovalca in ostrega presojevalca položaja.

V začetku opisuje Lehmann položaj, v katerega je zašla Jugoslavija z izvedbo »Anschlussa«. Skoraj dobesedno se o tem izraža: Habsburžani so sedaj eliminirani, venjetno za vedno.

Omenili smo, da je pisec točno informiran o kočevskem problemu. To dokazujejo zlasti njegova izvajanja o zgodovini naselitve Kočevarjev na slovenskem ozemlju, o pritisku naseljencev in Avstrije na Slovence v pretekli dobi in o vplivu, ki se kaže danes. Pisec pravi: Nemci v Sloveniji imajo v rokah tudi mnogo velikih industrij in po svojih slamnatih možeh stalno kupujejo vedno več in več zemlje. Toda — v tem trenutku — ni nikake napetosti in oficielna Jugoslavija je v najboljših odnošajih z oficielno Nemčijo.

Že v Ljubljani, v neki restavraciji, se je pisec seznanil s Kočevjem. To prvo znanstvo je bil kočevarski prodajalec čokolade na dobitke. Ta mu je tudi nasvetoval obisk Kočevja, kjer bo v kratkem neka proslava, sicer ne kočevarska, pač pa otvoritev Sokolskega doma. Pisec se je je udeležil in s prisrčnim navdušenjem govori o povorki Sokolov. Glede zadržanja Kočevarjev ob času slovesnosti pravi: gledali so jo z rezerviranostjo, mnogi pa so tudi odšli na sprehode in izlete ali pa so sedeli po gostilnah in kavarnah ter prebirali dunajske in berlinske časopise. Končni zaključek mu je občutek, da je videl mnogo več Slovanov, [illegible]

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN IN DRUG
Zagreb,
GAJEVA 8. ILICA 15.

obvešča neobvezno:

Pri današnjem žrebanju V. razreda 37. kola državne razredne loterije so bili dne 22. februarja izžrebani sledeči dobitki:

Din 100.000.— št. 26606 33345
Din 80.000.— št. 61256 93336, kupljena pri nas.
Din 50.000 št. 50390 82427
Din 40.000.— št. 39972
Din 35.000.— št. 79.466 kupljena pri nas
Din 30.000 št. 54365
Din 25.000.— št. 64712
Din 20.000.— št. 15098
Din 15.000.— št. 33873 74874
Din 12.000.— št. 5436 26917

Po din 10.000.—
18937 20415 40230 81344 81986 86490 87411

Po din 8.000.—
8587 99412

Po din 6.000.—
19602 23119 23595 25983 56053 75846 77717 88204 94184

Po din 5.000.—
322 1583 2268 5559 8127 10833 18830 21328 24706 27419 41660 52448 53035 65411 69953 74262 80038 98949

Po din 3.000.—
14718 16677 41330 52902 62077 64550 66746 68974 74142 79716 86688 93171 94201

Nadalje je bilo izžrebanih še 1.300 dobitkov po Din 1.000.—.

Popolno uradno listo dobitkov, izdano in kontrolirano od same državne razredne loterije, torej brez vsakih pogreškov, pošljemo vsakomur na zahtevo.

Sledeče žrebanje V. razreda 37. kola bo 27. februarja 1939 v Sarajevu.

Nesreča z motociklom je razkrila tatvino

Novo mesto, 14. februarja

Lani 3. novembra se je peljal mlekar Leopold Rugelj z motornim kolesom na kolodvor v Velikih Laščah. Spotoma pa se je zaletel v voz in si zlomil nogo. Prepeljan je bil v ljubljansko bolnišnico. Motor in zavoj, ki je bil na motociklu pa so ljudje prinesli v Mlekarsko zadrugo. Zavoj so odprli in so v njem našli poleg sira še steklenico ruma, razne beležnice in cikorijo. Takoj so domnevali, da izvirajo te stvari iz skladišča zadruge Kmetijskega društva v Velikih Laščah. Izvršena je bila hišna preiskava in so na Rugljevem domu našli še 28 m blaga za žimnice, klotasto odejo, flanelaste rjuhe, usnje, dve ovčji koži, sladkor, rum in razno drobnarijo. Takoj se je tudi ugotovilo, da je Rugelj utajil v mlekarni, v kateri je bil zaposlen kot mlekar, večjo količino sira, ki ga je za razpečavo izročil nekemu znancu.

Čim je Rugelj ozdravel, je bila uvedena sodna preiskava. Pretekli torek se je moral zagovarjati pred novomeškim okrožnim sodiščem. Priznal je, da je iz skladišča Kmetijskega društva pobral s pomočjo ponarejenega ključa različne predmete, vendar pa da je to in ono tudi kupil. Sodišče je Ruglja obsodilo na 6 mesecev strogega zapora. Soobtoženca, ki je od njega kupil sir, pa je oprostilo.

Svengali

Svengalijevi telepatski in jasnovidski poizkusi ter poizkusi sugestije v budnem stanju so že vrsto večerov do zadnjega prostorčka napolnili veliko Unionsko dvorano. Vse pa kaže, da njegovega gostovanja še ni konec. V naši javnosti so Svengalijevi poizkusi izzvali upravičeno pozornost. Kamor prideš čuješ pogovor o telepatiji, jasnovidstvu, sugestiji in sličnih pojavih. Mnogi skušajo z zgovornostjo dokazovati, da gre pri vsem tem za spretno ugibanje ali za dobro režijo, pa vendar ne morejo priti stvari do konca. Drugi vedo zopet povedati, kaj bi vse napravili, če bi imeli enake sposobnosti, kakor Svengali.

Izmed tisočev ljudi, ki so prisostvovali Svengalijevim predstavam so gotovo najbolj presenečeni oni, ki so imeli priliko neposrednega stika s Svengalijem samim, bodisi kot mediji pri poizkusih sugestije v budnem stanju ali pa pri telepatskih in jasnovidskih poizkusih, ko so čuli iz Svengalijevih ust, s kakšnimi dogodki so v zvezi predmeti, ki so mu jih izročili. Po uspehu in priznanju javnosti sodeč so morda preikusi sugestije v budnem stanju na zunaj najbolj efektni. Kdor pa se je že kdaj poglobil v okultnopsihične probleme je bolj presenečen zaradi uspeha Svengalijevih poizkusov s področja telepatije in svetlovidstva.

Marsikdo se sprašuje, kako je mogoče, da se med tisoči ljudi iznenada dobi nekdo, ki ima tako močan sugestivni vpliv, da voljo posameznika docela podredi svoji lastni volji. Še mnogo redkejši pa so ljudje, ki lahko sprejemajo vsak poljubni zavestni ali podzavestni doživljaj druge osebe, in ljudje, ki imajo sposobnost jasnovidskega »notranjega gledanja« in spoznavanja skritih predmetov in neznanih dogodkov.

Čeprav o načinu, kako nastane prenos misli brez posredovanja znanih čutil, ali kako nastane jasnovidsko notranje gledanje, še prav ničesar ne vemo (mnogi so mnenja, da gre za nekakšne nevidne žarke ali električne valove) vendar ne moremo obstoja teh pojavov kar v naprej zanikati.

Pri Svengalijevih poizkusih je marsikdo na svoje začudenje ugotovil, da je Svengali povedal stvari, na katere dotična oseba takrat ni mislila, ali pa, da je spoznal stvari in dogodke, za katere dotična oseba ni vedela. Marsikdo se je trudil intenzivno misliti na stvar ali dogodek, čigar pojasnilo je pričakoval, pa je Svengali prešel docela na drugo področje in opisal druge dogodke in stvari. Te izkušnje so zelo značilne, ker nam povedo, da pri Svengalijevih poizkusih ne gre toliko za telepatijo, za čitanje misli, temveč za jasnovidstvo, pri čemer ima predmet, ki je v zvezi z dogodkom le vlogo oporišča, ki je potrebno, da dobi jasnovidsko gledajoča oseba spoj z dogodkom. Predmet je torej samo kažipot ali znak, da jasnovidsko gledajoča oseba ugotovi iskano točko, in je z jasnovidskim gledanjem le v posrednem stiku.

K temu je treba še pripomniti, da spoznava jasnovidec dogodke ali predmete bolj kot občutek, ki mu prihaja spontano v zavest. Pri jasnovidskem notranjem gledanju mora izključiti vse lastne misli in predstave. Zato lahko pove le ono, kar občuti. Tej okolnosti je tudi pripisati, da so izjave jasnovidsko gledajoče osebe včasih manj razumljive in jih je treba še raztolmačiti. Iz najstarejših časov nam je znano, da so se jasnovidsko gledajoče osebe izražale včasih zelo nejasno, kar se po krivici tolmači, kakor da so izjave namenoma tako podane. Temu nasproti moramo priznati, da so ugotovitve pri poizkusih Svengalija po veliki večini jasne in nedvoumne, kolikor je to sploh mogoče glede na okolnost, da se vršijo poizkusi pred veliko množico gledalcev.

Če vse to upoštevamo, nas ne more zadovoljiti razlaga, ki se pogosto čuje, da gre pri jasnovidstvu le za telepatijo (čitanje misli) in za spretno ugibanje. Marsikdo je moral prav pri Svengalijevih poizkusih ugotoviti, kako malo je Svengali sam pod vplivom osebe, ki želi pojasnila o tem ali onem. To pa le potrjuje, da ima Svengali v resnici jasnovidske sposobnosti.

Naši mornarji v Rangoonu

Sveta krava se dostojanstveno sprehaja po indijskih ulicah

Prestolnica pokrajine Burme, ki je štirikrat večja od Jugoslavije, ima 15 milijonov prebivalcev in tvori vzhodni del Indijskega cesarstva, je mesto Rangoon s 400.000 prebivalci in sedežem guvernerja. Leži na rokavu Hlaingu, ki skupaj s Čaina Bakirjem, Piaponom, Bogalom, Pianzalom, Piamalavom in Baseinom tvori široko delto Irrawaddya, ki se leno in počasi, pod vplivom plime in oseke, izliva v rumeni Martabanski zaliv.

Silvestrovo... Lani v Celju, letos na Irrawaddyu. — Popoldne spustimo mačka na ustju Hlainga, nedaleč od lične bele ladje s piloti, ki vodijo parnike po plitvi reki navzgor. Približa se motorni čoln s petimi uniformiranimi Indijci. Njihov vodja v belem turbanu nam prinese pismo, v katerem piloti sporočajo, da bomo lahko takoj nadaljevali vožnjo in obenem prosijo, da sprejmemo na krov — extraordinarily — še štiri njihove tovariše, ki želijo silvestrovati v Rangoonu. Seveda, radi...

Reka se čedalje bolj zožuje. Na obeh bregovih bujna tropska vegetacija: mangojeve, kokosove, danijeve, bambusove palme, ebanova in tikova drevesa, specijalni indijski kaboung, pingado, pjumna, zimbjun, miaukčau, dipterokarpus — gosta džungla, v kateri živijo bizoni, sloni, tigri, leopardi, šakali indijski jeleni, divje mačke, monkiji, želve. aTkoj po 6. uri se po zelo kratkem mraku spremeni dan v noč.

Čas teče. Piloti pripovedujejo o nemirih, ki vladajo zadnje dni v Rangoonu, o študentovskem štrajku, prekem sodu, življenju Indijcev in Burmanov... seveda tudi o svojem golf-klubu, whistu in takem. Vsi so dobre volje. Silvestrovo je! Ste že kdaj videli Angleža, ki bi se branil dobrega whiskyja? »Good luck, good luck!« nazdralja mlad Angloindijec. Od 30 angleških pilotov, kapitanov dolge plovbe, ki službujejo na Irrawaddyu, je edino eden Angloindijec. Ti sladkovodni pomorščaki, ali žabarji, kakor bi jih imenoval kakšen stari morski volk iz minule patrijarhalne dobe jadrnic, so dobro situirani. saj imajo 1000 rupij (18.600 dinarjev) mesečne plače, a po 25 letih službovanja dobijo 100.000 rupij (blizu dva milijona dinarjev) odpravnine. So skoraj v istem položaju kakor oni v Sueškem prekopu.

Ko se po večerji Angloindijec pošali, češ, da so Angleži, kar se tiče hrane, daleč za Jugoslovani, smo že — »Rrrrr...«, sidro pade na dno — v Rangoonu. Naši novi prijatelji nas povabijo na silvestrovanje v Mayo Marine Club.

Na obali nas obkoli cela jata indijskih kulijev, ki se, kakor lačni psi za kost, prerivajo in tepejo za borni zaslužek. Za pičli dve anni te peljejo z svojo rikšo daleč po mestu okrog. Doma so iz okolice Kalkute, Madrasa in Koromandelije. Za zaslužkom prihajajo v Burmo, kjer se zaposlujejo kot rikšaboji, čolnarji in vsakovrstni delavci. Ta brezpravna raja stanuje pod milim nebom, jè dvakrat na dan riž, sadno omako in včasih tudi komadič ribe. Pri jedi rabijo palmin list za krožnik, palec za nož, a za žlico in vilice — ostale štiri prste. Po dveh, treh, ali več letih, ko prihranijo nekaj rupij, se vračajo v Indijo.

»Baja daina, sida« (levo, desno, naprej) zapovedujejo naši tovariši. »Botača sab« (razumem, gospod), »botača, sab...« odgovarjajo suženjsko vdano rikšaboji.

Ulica, ki je vse prej kakor snažna a je precej tiha, — ljune vpijejo ,avtomobili imajo blagodoneče hupe, tramvaji zamolkle signale, — predstavlja konglomerat človeške mešanice. Tu vidiš Burmane, Arakance, Talainge, Tavojce, Sandovejce, Indijce, Bengalce, Gundžarake, Sikse, Kitajce, Evropce, Japonce... Nekateri sedijo na pločniku, se pomenkujejo, trgujejo, večerjajo, predejo niti iz bombaža, izrezujejo okraske, škatle in kipce iz tikovine ebenovine in slonove kosti, drugi se sprehajajo, se vozijo z rikšami, vozovi, avtomobili in tramvaji, tretji plešejo narodne plese in pri tem tiho pojejo jokajoče pesmi v molu, četrti spijo po pragovih, hišnih vogalih in fasadah, kakor golobje v Veneziji... Med pisano množico se mešajo okulisti, fakirji, trebuhljači in domači čarovniki, kateri razen svoje umetnosti kažejo tudi triprase in kobre, ki plešejo po taktu gonga na kamnitih tleh. Domači policaji v rdečih fesih, rjavih srajcah, zelenkastih kratkih hlačah, rdečih nogavicah in opankah delajo z dolgimi bambusovimi palicami red med bosonogim ljudstvom. — Originalna Bat' eva ideja, da bi s ceneno obutvijo obul 300.000 bosih Indijcev, se menda v Burmi ni preveč obnesla.

Indijca spoznaš na prvi pogled od Burmana. Obraz prvega je pravilnejši, barva kože temnejša, pri drugem je polt svetlejša, a lične črte so bolj kitajske.

Na nekem vogalu so nas po sili ustavili natakarji, ki so pritekli iz bližnje kitajske restavracije. Bilo jih je kar šest, ki so na vso moč vpili: »Čapsui, čapsui... fried chicken's...!« Ko so policaji videli, da nas nič ne veseli takšno motenje, so vsiljive natakarje kaj hitro razgnali.

Mayo Marine Club je trinadstropna palača z zasebnim vrtom, igrališčem za tenis in kopališčem. V tem velikem klubu, v katerega imajo dostop edino Evropci in od njih priporočeni Angloindijci, je hotel, restavracija, bar, knjižnica, čitalnica, soba za biljard, whist, (namizni tenis), velika dvorana za prireditve in podobno.

Pozni smo že! Na odru ravnokar predvaja iztočne ritmične plese neka Miss Činačari, ki je, trdi klubski tajnik, ena najboljših burmanskih plesalk. Dobro zračena in iztočno okrašena dvorana je precej obiskana. Za dame ni klubski statut tako strog kakor za gospode; dostop ima vsaka, ki je lepa, pa naj bo Burmanka, Indijka ali Kitajka. Osebje, ki je okusno uniformirano, a boso, kar je tukaj navada, je sestavljeno od Indijcev.

Angloindijci so lepi, postavni ljudje. Koža rjava, nič temnejša od naših jadranskih kopalcev, fizionomija pravilna. V govoru so nekoliko nervozni, blebetavi in nesigurni v kretnjah. Pravi Indijci so bolj molčeči! Angloindijke so krasotice. Od daleč so videti temne — á la Josephine — ko se približujejo, se jim polt kameleonsko spreminja, a od blizu so fenomenalno bele, skoraj kakor prave Evropke.

Do polnoči je bilo, kakor lani v Celju, še nekaj zabavnih točk, potem tema, malo cmokanja, »happy new year!«, a nato jazz, ki je bil dokaj milejši od onega — kolesarskega megafona v mali dvorani celjskega Narodnega doma. Razen vsega onega, kar se je lani plesalo pri nas, se je tukaj plesal še »palais dance« in »lamberth walk«, ki ga pa, dasiravno so indijke odlične plesalke, nikakor ne plešejo z onim elanom, kakor v Angliji. Pri sosedni mizi je sedel bogat trgovec Angloindijec Mr. Bowlerow, ki nam je pripovedoval, da namerava prihodnje poletje potovati v Evropo in pri tem obiskati Jugoslavijo, o kateri je že marsikaj lepega čul in čital ter videl v angleških revijah mnogo prekrasnih posnetkov iz naše domovine, odkar je po njej potoval bivši angleški kralj Edward VIII in Duke of Kent. Njegov sin Majnes, prikupen 12-letni deček resnega obnašanja, se mi je ponudil za vodnika po Rangoonu, a njegova prekrasna 16-letna hči nas je za naslednji dan povabila na čaj. Med plesom mi je diskretno zaupala, da namerava ob primernem času prositi očeta, da jo vzame s seboj v Evropo, ker bi rada videla Jugoslavijo, ki mora biti — »very beautiful and interesting land«.

V Burmi je ura za 6.30 pred našo. Tukaj se je silvestrovovanje že nehalo, ko se je pri nas komaj začelo. Na slovesu so bili gostje, ki so še ostali, že dobro iluminirani: »I prefer John's whisky«, — »I like more Scotch's...« ugovarja drugi, tu se prepirajo o White Horse, tam o Black Cat i Walcker whiskyu, a neki osamel veseljak pri vratih je vpil, da mu je najljubši džin... Zunaj nas zajame osvežujoči jutrnji zrak, ko stopamo v novo leto 1939.

Rangoon sta osnovala brata Tapusa in Palikah l. 585. pr. Kr. Imenovala sta ga Dagon. Istodobno sta zgradila tudi Shwe Dagon pagodo (zlati dagonski tempelj), ki še danes kraljuje na majhnem griču, na katerem, kakor pravi legenda, — jima je sam Buddha izročil svojo glavo, da sta jo tamkaj sežgala. Zgodovina molči o Dagonu nad 1300 let. Leta 744. po Kristu ga je ponovno zgradil pegujski kralj Punerik, ki ga je krstil Aramana. Pozneje so se več stoletij borili za njega Talaingi in Burmani, ki so ga končno zavojevali in mu dali ime Yan-Koon (konec vojne) in to ime so Angleži po svoji stari navadi izkrivili v Rangoon.

Mesto leži na levem bregu reke. Središče je tik ob obali, a predmestja so vzdigujejo proti vzhodu in severu, tja čo Shwe Dagon pagode. Katoliška katedrala, nekaj trgovskih palač in hotelov, bolnice, največja vzhodno od Sueza, predstavljajo moderno arhitekturo. V luki je velik promet. Odkar je pal Kanton, se pospešeno izkrcava vojni material za Kitajsko. študenti štrajkajo. V znak prostesta, ker je vlada dala aretirati dva njihova revolucionarna tovariša, so pred kratkim obkolili vladno palačo in jo izolirali s svojimi telesi. Sedanji nemiri so nadaljevanje lanskih verskih v avgustu, ko so se spopadli mohamedanci z budisti, in političnih v oktobru, ko so se budisti vprli proti vladi. Sinoči so bile po vsem mestu velike demonstracije, pri katerih so najbolj trpele ulične žarnice. Zažgali so tudi nekaj poslopij. Študentom so se pridružili budistični duhovniki, ki so največji sovražniki Angležev. Gorje mu, če katerega začijo na samem. Nedavno so v Shwe Dagon pagodi ubili nekega Italijana, ker so mislili, da je bil Angležev.

Nekega popoldneva sva se z Majnesom peljala v avtobusu, v katerem je bilo dosti budističnih duhovnikov. Oblečeni so bili v rumene halje, brez pokrivala in bosonogi. Sovražno so me gledali. Ko so zvedeli, da nisem Angležev, se je njihovo držanje na mah spremenilo. Bili so celo prijazni! Majnes jih je imenoval »holly men« (sveti ljudje). Pozneje je trdil, da so navadni potepuhi in pretepači. V njihov red ni težko priti. Sprejmejo vsakega, ki ima močne mišice in hrabro srce. Za duševne sposobnosti ne vprašajo.

V Rangoonu je od vsega najzanimivejša impozantna Shwe Dagon pagoda, ki že nad 2500 let gospoduje nad vso okolico. Od časa Tapuse in Palikaha je bila večkrat popravljena, razširjena in dograjena. Danes predstavlja neprecenljivo vrednost. Okrogli, 100 m visoki stolp, ki je spodaj širok, a proti vrhu se zožuje v »hti« (zlati dežnik), je ves prekrit z zlatimi ploščami. »Hti« je iz čistega zlata. Mogočni, čudovito privlačni stolp te s svojo magično močjo vleče v hram. Okrog stolpa so umetniško izdelane kapele in oltarji s tajinstvenimi mračnimi koti, hodniki in velikimi kip ležečega, sedečega in stoječega Buddhe iz dragocene slonove kosti okrašenimi z dijamanti, safirji, rubini, smaragdi, topazi, emeraldi in opali. Okrog kapelic je terasa, na kateri molijo pobožni verniki na nam tuje, vsemogoče načine. Na teraso vodijo od vznožja griča visoke dolge stopnice skozi tunel, v katerem se prodajajo »odpustki«. Pri vhodu v tunel moraš sezuti čevlje in nogavice, sicer je zelo verjetno, da se nikoli več ne povrneš iz tega ogromnega mističnega budističnega templja. Shwe Dagon pagoda je ena izmed največjih in najbogatejših na svetu. V samem mestu so še Sule, Botatoung, Chakisan, Mogaun in Dalla pagoda, od katerih je prva najlepša.

Približno v sredini Burme je mesto Pagan, ki ima 5000 prebivalcev in 999 pagod. V eni izmed teh številnih pagod je drugi največji zvon na svetu, ki je le nekoliko lažji od onega v Moskvi. Nedaleč Pagana leži Mandalay, središče burmanske budistične cerkve.

Razen budistične vere je v Burmi še krščanska, mohamedanska in hinduska, ki se deli v tri kaste: brahmansko (visoki duhovni in velikasi), hindusko (srednja kasta) in antadžibelsko (manjvredni verniki).

Denarna enota je rupija (18.60 din). Deli se v 16 ann, 1 anna v 4.pajse, 1 pajs v 3 pie. V državnih gozdovih vlačijo les dobro dresirani sloni, ki so dokaj razumnejši od naših konjev in volov. So dobri delavci. Zdi se, kakor da bi bili organizirani v svoje delavske sindikate. Ko vdari gong — stop! S svojimi velikimi ušesi ti prijazno mahljajo v pozdrav.

V Burmi govorita dve tretjini prebivalcev burmanski jezik, ki ima več narečij: arakansko, talaingsko, sansko, kurinsko, kučinsko in čirsko. Razen angleščine se rabijo tudi indijski jeziki: sinhaleški (Ceylon), tamilski (Koromandelija), hindustanski in bengalski, ki niso prav nič podobni burmanščini. Burmanski: »Čano mengo čiti« (besede prijateljstva ...) bi se po indijsko reklo: »An piar haj«. Sazan znači gostilno, sajn trgovino, lan ulico, tipin drevo, lu človeka, mea ženo, lin soproga...

Bračana najdeš povsod. Pred 60 leti se je v Rangoonu naselil g. Vrsalović — prava bračka korenina. Bil je trikrat oženjen. Ima pet otrok — Jugoslavoindijcev. Star je 79 let. Svojega bračkega govora nikakor ni pozabil.

Franjo Turnšek
kapetan dolge plovbe

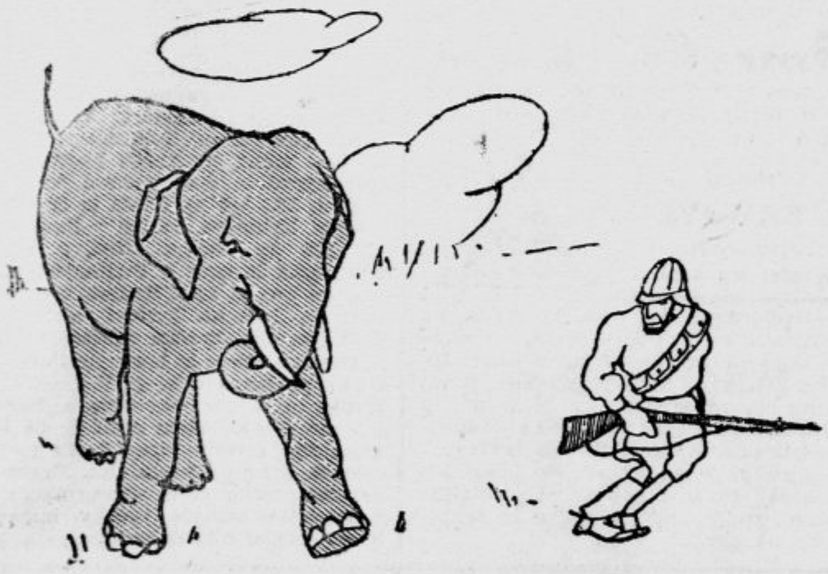

Topolšica — najboljši zavod za jetične

Za tragično preminulim dr. Vaso Savličem, ki mu gre zasluga, da se je zdravilišče za tuberkulozne v Topolšici razvilo do dosedanje, spoštovanja vredne višine, je pred nekaj drevi prevzel vodstvo sanatorija dr. Tomaž Furlan, dosedanji primarij zdravilišča na Golniku. Novi šef je prišel v Topolšico z načrtom, da dvigne zdravilišče do mesta, ki mu kot edinemu državnemu zavodu te vrste v naši banovini gre. Pretekli teden je Topolšico obiskal tudi šef banovinskega zdravilišča za tuberkulozne dr. Neubauer z Golnika v spremstvu inž. čulka s tehničnega oddelka banske uprave in drugih strokovnjakov. Dr. Furlan je z zdravniki in upravnimi predstavniki zavoda razkazovati gostom vse zanimivosti zdravilišča, posebej še medicinsko tehnično ureditev ambulance in vseh posameznih oddelkov. Hkratu jih je opozoril na prirodno lepoto Topolšice, ki nudi možnost, da se zdravilišče razvije kot prvi zavod te vrste v državi. Na koncu je novi šef Topolšice obrazložil še glavne smernice, kar se tiče gradbenega programa za najbližjo bodočnost.

Velik poštni promet v Murski Soboti

Napredek Murske Sobote je razviden tudi iz velikega razmaha poštnega prometa. Poštno poslopje je že mnogo premajhno in sedanji prostori nikakor ne odgovarjajo naraščajočemu prometu. Število telefonskih naročnikov se je v preteklem letu povečalo za 23, da jih je zdaj 75. Telefonska centrala pa je stisnjena v majhen prostor, v katerem se komaj giblje službujoči uradnik. Tudi prostor za pakete je premajhen. Svoj čas je občina pokrenila akcijo za gradnjo poštnega poslopja, za katero bi občina brezplačno odstopila stavbno parcelo. Morda bi pa tudi dosedanji lastnik lahko dvignil poslopje za eno nadstropje, v katerem bi bil brzojav in telefon.

V preteklem letu je pošta odpravila 304.342 enot, torej za 22.000 enot več kakor v letu 1937. Tudi denarni promet je zelo narasel. Skozi pošto je bilo v vsem letu poslanih 159 milijonov dinarjev. Od tega se je poslalo samo poštam v podeželje, predvsem v Rogaševce in Gornjo Lendavo 24½ milijona za izplačilo nakaznic, ki so jih poslali sezonski delavci iz Francije in Nemčije. Če je poštni promet barometer za gospodarski napredek kakega kraja kot vez med trgovskim svetom, prebivalstvom in državno upravo, potem ta barometer kaže za Mursko Soboto stalen porast.

Ivan Zagradnik se je poslovil od tobačne tovarne

Po polnih 25 letih zveste službe je zapustil ljubljansko tobačno tovarno njen glavni arhivar g. Ivan Zagradnik. Koliko dogodkov se je zvrstilo v njegovem življenju, odkar je l. 1903 nastopil službo in v njej ostal vse do svoje upokojitve! Kot šef tehničnega oddelka je nadzoroval vse stroje in električne naprave. Stalno je bil v stikih s predstojniki, z uradništvom in delavstvom in vsi so ga imeli radi.

Ivan Zagradnik je ljubljanska srajca, rodil se je 1881, v rodni Ljubljani je tudi obiskoval šole, mnogo pa se je še sam izobraževal. Zaradi lepega značaja kakor tudi zaradi narodne zavednosti in človekoljubnosti si je pridobil splošne simpatije. »Jutro« ga šteje med svoje najzvestejše naročnike od pričetka, napredni tabor pa ga ceni kot enega svojih najzvestejših pripadnikov. Ob slovesu iz tobačne tovarne se pridružujemo željam vseh številnih njegovih znancev in prijateljev: naj bi mu bilo do skrajnih mej življenja usojeno še mnogo sreče in zdravja!

Ignac Koprivec:

V Hvaletincih vlečejo korito

Veseli glasovi poskočnih polk se razlegajo po Slovenskih goricah. Skrbi so za nekaj ur pozabljene. Na dolgove in na bič, ki visi v zraku ter klesti po hrbtu kmeta, ne misli skoraj nihče, zakaj zdaj je čas gostuvanj, ko sicer zamišljeni in zaskrbljeni kmetje plešejo bolcarje; ko počasi udarjajo z nogami pri plesanju šotiša ter jim lica rdijo pri ritmični maširjanki, in če se v trenutni treznosti spomni kateri svojega vsakdanjega življenja, seže po krožici, da zamori grenko misel na resničnost.

Vriski svatevčjakov se razlegajo nad dremajočimi hrami, pod katerimi se je jela dramiti s prvimi utripi spočita zemlja. Dolgi svileni trakovi raznih barv na klobukih in rokavih sukenj jim vihrajo v vetru ter opletajo po sfrkotenih laseh rdečeličnih svatevc, ki z ljubko sramežljivostjo skačejo po cesti po taktu godbe.

Kak resen gospodar, ki sedi v cerkvi v prvi klopi in ga med letom ni mogoče spraviti s tira, se našemi Obleče si moške cunje, nadene žensko obleko s slamo ter si to slamnato ženščino, ki ji je napravil tudi glavo ter jo pokril s pečo, pritrdi k sebi tako, da ima noge za njegovim hrbtom, gornji del telesa pa drži on v objemu Ko se prikaže pred svati, jo položi na tla, kot bi javno grešil Svatje [illegible] se klestijo po kolenih in kapljejo v sneg. »Jezus, kakšni ste, Tuni! — Ge ste le dobili totega hujdiča?« — sprašuje nekdo, in drugi krikne: »Toto ma poleg svoje babe! S Hrvačkega si jo je prigna. — Pje, ti si štiglec!« se mu smejejo. — Toni, namazan po obrazu s sajami, skoči pokonci, in ko godba zaigra, se zavrti s svojo slamnato ženo, da opletajo njene noge krog njega kakor cepje, potem pa zbeži z njo naprej in ponovi prvi prizor.

Psi, ki so pridrveli skupaj iz raznih koč, se zaganjajo za maškaro, ko pa skoči ta za njimi, stisnejo repove med noge in zbežijo, ali vrnejo se po drugi strani in lajajo na našemljenca znova.

Na podstenjah se pojavijo ženske. Radovedno se ozirajo po gostuvanjšakih, da bi odkrile na njih kaj slabega in bi pozneje lahko govorile o tem. »Dober den, dober den vam bog daj!« odzdravljajo gostuvanjšakom in tu pa tam katera vpraša: »Od gê pa te sta tota dva, ki se tak rada mata?«

Kriče se privleče razgibana družba v gorice. Viničar odpre zidanico, prižge hojkovo skalo in posveti svatom v klet, nato pa natoči škaf vina, ga postavi sredo kleti, in nekdo krikne: »Bog naj živi našega ženina in nevesto!« — Svatje se zganejo, robčki zavihrajo po mračni kleti in divji glasovi, ki stresajo vlažno zidovje, se gnetejo skozi okinjake na prosto: »Bog ju naj živi, živijo!« — In novoporočenca zajameta s škafa vsak s svojo krožico, izpijeta, se primeta za roke ter se smehljaje usedeta na gantarje. On ji položi desnico na ramo, ali nerodno, kakor bi ga bilo nekoliko sram.

Ženske zapojo zdravico: »Tuni neče piti, no dobre volje biti, piti, piti, piti, no dobre volje biti...« in ko izpije: »Prešmentani pijanec, pa kaj še iz tebe bo, če se poboljšal ti ne boš?« Zopet drugemu zapojo: »Zepek naj pokaže, kak se grlo maže!« in potem: »Tašne si bratce imeti želimo, ki nam radi pijejo vino. Pijmo ga, pijmo ga, saj nam diši!« — Zažarjene gospodinje se zvijajo v bokih, mahajo z robčki, opletajo okrog sebe z jankami, ko pa pride krožica do njih, si zajamejo vina, izpijejo in pokrhavajo od zadovoljstva.

Godci pritiskajo k vsaki napitnici s svojimi godali: harmonika hrešči, klarinet cvili, trompeta sekundira, bas pa pritisne včasi, ampak takrat z vso močjo, da je klet kakor membrana.

Čas mineva; škaf za škafom postaja prazen, žeja pa še ni pogašena in zdravic še ni konec. Nekdo kriči na polovnjaku: »Bog naj živi očeta in mater naše neveste, ki sta tako čvrsto žensko gor skopala!« — Vse se dvigne. Celo oni, ki so se že preveč napili, vstajajo, napenjajo oči in kričijo, da bi tako poudarili zasluge nevestinih staršev. Nekoliko pred mrakom pa se vse te zdravice zaključijo, zakaj treba je iti domov.

Po večerji, ki traja do desetih, gredo svatje na ples. Pri sosedu je izpraznjena družinska soba, ki je največja, in tja se natrpajo okajeni plesalci. Šipe na oknih brnijo od pretreslivega trobljenja godal, polka sika naglo, naglo in janke plesalk plovejo preteče po zraku, bijejo po plesalcih, da včasi kak par omahne in se nasloni ob steno upehan in pritisnjen ob stran. Petrolejka brli na stropu, pot se cedi po hrbtih, otročad se vrti v prikletu ali pa gleda izza vrat v zakajeno sobo, kjer kričijo razvneti plesalci: »Še, še! — Stisni, Cigula, sakrament, da ti bo teklo od prstov! Hitreje, da bi vas vrag, mrtvači! — Samo pobirali bi. — Ceprli zaigrajte! — Pojdi, pojdi Micika, te va malo plesala!«

»Ne hodi mi po nogah! — Vse prste imam že obtolčene od tvojih škornjev,« se pritožuje plesalka, on je pa ne sliši, prime jo krepkeje za podvezjak ter jo zavrti divje, da jo dvigne od tal, zdaj pa zdaj lopne s okovanimi škornji po tleh, zavrisne in ji pravi: »Drži se me, drži, Lizika, da te ne zgubim!«

Tako je zdaj skoraj v vseh vaseh, le v Hvaletincih je tiho. Nobena vrata niso okrašena, nikjer ne stoji na dvorišču okrancan voz in dekleta se drže nekam demerno, skrivajo se v hrame in nočejo poslušati godbe, ki prihaja od drugod.

Bogve, kako se je letos to zgodilo! Niti ne poroke ni bilo v vsej vasi, dasi je toliko hišnih številk in toliko deklet, zrelih za možitev. Gospod župnik so gledali teden za tednom, kdaj pride k zapisovanju kak par iz Hvaletincev, zakaj ljudje so govorili, da bo ta predpust na oklicih najmanj deset parov, ali prihajali so drugi, iz Hvaletincev pa ni bilo nikogar.

Vaščani se zgražajo, obrekujejo dekleta, jim podtikajo vse mogoče napake ter jih delajo odgovorne za sramoto, ki je doletela vas, in dekletom je hudo. Saj so imela dobre namene. Šalčjakova je svojega fanta že skoraj pripravila do možitve, tudila je, da je z njim košata in bogve kaj še vse, a kljub temu jo je po Svečnici pustil. Šamprlovi Matildi je odšel k vojakom, drugi pa so nenadoma izostali. Po pustu se bodo vrnili, to so vedele in a zastran zvestobe niso bale, le zamerile n jim, da so jih dali ljudem v zobe.

Stara Videčka je hodila po vasi in govorila proti vsakomer: »Tako je zdaj Čokle imajo iz boksa, kratke janke, hlače, žida gor, žida dol, nobl, samo nobl, ženinov pa ni. Nekdaj smo bile drugačne, pa smo se tudi omožile, ko je bilo za to čas.«

Najslabše je pač na pustni dan. Takrat je na račun neomoženih deklet nekaj smeha v vasi, zakaj navada je, da v vasi, kjer so tisto leto ni poročilo nobeno dekle vlečejo na pustni dan štiri belo oblečena dekleta z venci na glavah za pustnimi šemami korito. Jokajo nad grdobo svojih teles ter prosijo naj se vendar prihodnje leto kdo usmili vaških devic. Drugod pač svatje uganjajg svoje norčije, pojo zdravice, plešejo do onemoglosti, v Hvaletincih pa vlačijo korito.

Domače vesti

Prst božji

Prst božji imenujejo bogoljubni časopisi in knjige usodna naključja, ki kaznujejo tega ali onega malopridneža zaradi nespodobnega življenja. Da bo vrsta te zgodbe popolnejša, naj pripevamo še naslednjo, ki so jo nam poslali iz Žirovnice:

V Zabreznici na Gorenjskem se je zadnje čase močno razširila hripa, ki je žal zahtevala tudi smrtne žrtve. Med drugim je umrla neka ugledna kmetica. Njen sin je sicer bogaboječ mož, toda četrte božje zapovedi ni posebno obrajtal in je še ob materini smrti pokazal sovraštvo s tem, da matere niti kropit ni šel, ko je ležala pri sorodnikih na mrtvaškem odru. Še bolj pa so se zgrozili vaščani, ko so videli, da je mož na dan materinega pogreba zapregel voz in krenil pred pogrebom v gozd po steljo. Ko so pogrebci ravno prinesli pokojnico na pokopališče, so opazili tudi sina, ki se je vračal iz gozda z naloženim vozom. Menda ni bilo nikogar med njimi, ki ga ne bi na tihem obsojal, da je tako ravnal ob pogrebu matere, ki ga je do smrti ljubila in nekoč tako negovala. Ko pa je voz privozil blizu pokopališča, se je naenkrat prevrnil na nehvaležnega sina in ga poškodoval. Možu, ki navzlic pobožnosti prezira najpoglavitnejšo božjo zapoved, so to čudno naključje ne samo privoščili, marveč ga tudi na različne načine razlagali. Kakor rečeno, naprošeni smo bili, da objavimo to zgodbico v prilog obširnemu poglavju pod naslovom: prst božji.

• **Uspehi državnih izpitov na naši juridični fakulteti v zimskem semestru.** V prvem semestru tekočega šolskega leta 1938/39. je pristopilo k prvemu **pravnozgodovinskemu državnemu izpitu,** ki se dela praviloma po končanih prvih treh semestrih začetkom juridičnih studij, 98 kandidatov. Od teh je napravilo izpit 7 (7%) odlično, 18 (18%) z dobrim, 46 (47%) z zadostnim uspehom, 27 (28%) pa nezadostno. V isti dobi je delalo **pravosodni državni izpit** 36 kandidatov. Ta predpostavlja absolviranje petih semestrov po zadovoljivo opravljenem prvem izpitu. Od omenjenega števila so napravili ta izpit z dobrim uspehom 4 (11%) kandidati, red zadostno je dobilo 15 (42%) kandidatov, nezadosten pa je bil rezultat pri 17 (47%) kandidatih. Odlike ni dobil noben kandidat. K **državnoslovnemu državnemu izpitu,** ki se dela po zadnjem osmem semestru studij, pred ali po drugonavedenem izpitu je prišlo 23 kandidatov. Od teh so napravili ta izpit 3 (13%) odlično, enako število 3 (13%) dobro, 14 kandidatov (39%) je dobilo red zadostno, trije kandidati (13%) pa so bili zaradi nezadostnega znanja reprobirani. Ta statistika daje vsaj nekoliko vpogleda, kako opravljajo naši slušatelji, ki so si izbrali pravniški življenjski poklic, izpite po **starem izpitnem redu,** po **novem** izpitnem redu bo mnogo več izpitov, ki bodo, ker bodo manjšega obsega kakor doslej, pač olajšali pravoslovne študije. Ali pa bo povprečni nivô pravniške izobrazbe s tem zvišan to je drugo vprašanje, katerega rešitev bo pokazala šele bodočnost.

• **Spomin na prvega generalnega ravnatelja naših pošt.** V Zagrebu je nedavno pokosila smrt 86letnega Pavla Hadžija, ki je bil naš prvi generalni direktor pošt in brzojava v Beogradu. Rodil se je v Temešvaru in je pred vojno služboval dolga leta v Zagrebu. Kot naš prvi generalni ravnatelj pošt si je pridobil velike zasluge. Ko je bilo treba razne poštne predpise izenačiti, je iz poštnih krogov v Srbiji, Hrvatski in Sloveniji sklical zmožne uradnike ter tako omogočil, da je naša država v najkrajšem času dobila enotne poštnoprometne predpise. Bil je plemenit značaj, dober tovariš in predstojnik v političnem vrvežu je mnogo svojih uradnikov obvaroval preganjanja. Vedno je bil vzor pravičnega in požrtvovalnega predstojnika. V vsej državi mu bo ohranilo hvaležen spomin mnogo starejših poštnih uradnikov.

• **Volkovi so klali ovce na otoku Skadrskega jezera.** Na malem otočiču Skadrskega jezera, ki je oddaljen od obale nad 100 m, so pastirji uredili ovčjo stajo. Iz staje pa je vsake noči zmanjkalo nekaj ovc in so bili pastirji prepričani, da so na delu tatovi. Stražili so vso noč in naposled opazili, kako volkovi plavajo od obale proti otoku. Dva, velika volka, ki sta otok dosegla, so ustrelili in zdaj je ta plen razstavljen na Cetinju.

• **Na svetovno razstavo v New York s prvorazrednimi parniki »Hapag«** III. razred 8700 din, turistični razred 11.000 din. Informacije »Hapag«, Ljubljana, Masarykova 12.

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

• **Zaslužni vodja in organizator naših izseljencev v Ameriki je umrl.** V Splitu je umrl v starosti 69 let upokojeni višji vojaški duhovnik, arhimandrit Jovan Bjelov. Doma iz Skradina, je bil dolga leta iguman, pozneje pa arhimandrit samostana v Krupi, od koder se je podal v Ameriko. V Clevelandu je opravljal duhovniško službo med pravoslavnimi izseljenci, med vojno pa je bil organizator jugoslovanskih vojnih dobrovoljcev. Z eno skupino vojnih dobrovoljcev se je podal na solunsko fronto in opravljal tam svečeniško službo. Po vojni je služboval kot vojaški duhovnik najprej v Beogradu, potem pa pri armijski oblasti v Zagrebu, kjer je bil upokojen in se je preselil v svojo ožjo domovino.

• **Umrl je graditelj bosanske proge.** V visoki starosti 85 let je umrl v Sarajevu upokojeni nadgeometer Jožef Regler. Iz Bavarske je prispel v Bosno kmalu po okupaciji leta 1879. in bil je zaposlen pri trasiranju in graditvi železniških prog. Pod njegovim vodstvom sta bili zgrajeni progi Brod—Zenica in Mostar—Dubrovnik.

ZA DAMO IN GOSPODA KROJI IZKLJUČNO PO MERI SALON MODE SOUVAN — CO MODERN TAILORING MESTNI TRG ŠT. 24. SPECIALNI KROJI — NAJELEGANTNEJŠA IZDELAVA — KREIRAMO EKSKLUZIVNE MODELE

• **Jubilej dveh zaslužnih letalcev.** V pilotski šoli v Kraljevu je bila v torek redka slavnost, prva te vrste v vsej državi. Dva najstarejša učitelja mladih pilotov sta slavila 15-letnico svojega delovanja. To sta Miodrag Milovanović in Boris Gori, ki sta izvežbala nad 140 mladeničev za vojne pilote. Oba jubilanta pa sta dosegla tudi lepe rekorde. Tako ima za seboj Milovanović kakih 23.000 poletov, njegov tovariš Boris Gori pa nad 15 000.

Dovršeno lepoto dosežete z uporabo kreme »FORVIL«, ki je sestavljena iz najfinejših snovi. Dobi se seveda v Parfumerji NADA — Ljubljana, Frančiškanska ulica.

• **Karneval v Beli Crkvi,** ki je tam v velikem razkošju že dolga desetletja udomačen, je bil letos napovedan z velikansko reklamo in so se baje napovedi tudi uresničile. Toliko oboževalcev od blizu in daleč princ Karneval v Beli Crkvi že dolga leta ni imel. Pustne prireditve z ogromnimi sprevodi mask so trajale od nedelje dopoldne do torka zvečer. Ko so enega izmed glavnih članov karnevalskega odbora vprašali o poteku in uspehu prireditev, je menil, da statističnega pregleda sicer še ni mogoče podati a da si lahko vsak napravi o njem sodbo ob dejstvu, da so samo maske in ostali aktivni udeleženci pustnih sprevodov popil nad 20.000 litrov vina. Pri zadnjem obhodu mask v torek zvečer pa se je pripetilo nekaj nenavadnega: iz cvetličnega voza je izginila karnevalska princesa. Princ Karneval je tarnal za svojo družico, množica mask in gledalcev se je še bolj razvnela, a nihče ne ve, ali je princesa izginila po lastnem preudarku, ali pa po programu pustnega vrvenja.

• **Nevarnost katastrofalne poplave** grozi vasi Golobincu blizu Sremske Mitrovice. Taka katastrofa je zadela vas že lani, ko so hudourniki s pobočij Fruške gore porušili kakih 60 hiš, dočim je bilo pod vodo nad 250 hiš. Po tej nesreči je dala občina izkopati 15 km kanala za odvajanje vode, kar pa ni dovolj. Ko je bil kanal že izkopan, je bila v mnogih poplavljenih hišah voda visoka še do 1 m. Prebivalci so tudi letos v strahu pred novimi poplavami, ker občina lani ni mogla urediti prave kanalizacije. Zdaj so se spet lotili dela, a je veliko vprašanje, če bo vse dovršeno v pravem času. Vas leži samo 40 m nad morsko površino.

• **Brez težav** deluje Darmol. K temu prijetnost pri uporabi: nobenega kuhanja čajev, niti požiranja kroglic in ne grenkih soli. Darmol je okusen kakor čokolada. Ne poskušajte z nepreizkušenimi preparati, temveč uredite svojo prebavo s priljubljenim odvajalnim sredstvom Darmol. Dobi se v vseh lekarnah. Reg. 25.801/37.

Nabavite si takoj vstopnice za današnjo predstavo mojstra SVENGALIJA KINO UNION, Telef. 22-21 DANES ob 21. URI

• **Podružnica mednarodne tihotapske organizacije,** ki je tihotapila v Ameriko opij in druga mamila, ima svoje ljudi tudi v Zagrebu in drugih naših krajih. Največ mamil je prišlo v Ameriko preko Trsta in se mudi tam že precej časa delegacija ameriških preiskovalnih oblasti. Ugotovilo se je, da so člani mednarodne tihotapske družbe nabavljali opij po prav nizkih cenah v Južni Srbiji ter ga potem preko Sušaka in drugih obmejnih krajev odpremljali v Trst. Tudi zagrebška policija ima zdaj posla s podružnico široko razpredene in dobro organizirane mednarodne tihotapske družbe. Zadnjo veliko tihotapsko pošiljatev — 21 kg opija iz Južne Srbije so prestregli in zaplenili.

• **Predavanje »Narodnega doma« v Zagrebu,** Berislavičeva ul. 11. V četrtek 23. t. m. ob 20.30 bo predaval g. univ. docent dr. Branimir Gušić o Albanskih planinah in njihovih prebivalcih (s projekcijami). Vstop prost.

• **Novi grobovi.** V Ljubljani je umrla gospa Dragica **Zalaznikova,** vdova po poštnem nadoficirju. Vzorna mati bo danes ob 16 nastopila zadnjo pot iz Jožefišča na Poljanski cesti. — V Mariboru je umrla gospa Frančiška **Kovačičeva,** mati g. dr. Stanka Kovačiča. Pogreb bo jutri ob pol 16. na Pobrežju. — Pokojnima blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

• **Vagon pšenice se je vnel.** Iz Save pri Litiji nam pišejo: Italija kupuje pšenico na Madžarskem in blago gre tranzitno preko naše države. Tudi v torek popoldne je potoval tak tranzitni vlak, naložen s pšenico za Italijo. Eden izmed vagonov pa se je vnel sredi vožnje med zagorsko in savsko postajo. Nesrečo so še pravočasno opazili, zato so na savski postaji vlak ustavili in ogenj pogasili. Vagon so odklopili, nakar so preložili pšenico na enega naših voz. Pri prekladanju so bili tudi zastopniki finančnih oblastev iz Litije, ki so sestavili z zastopniki železniške uprave zapisnik o nesreči in so vagon zaplombirali, nakar je bil odpremljen v Italijo.

• **Iz kabineta finančnega ministrstva** objavljajo: Obveščajo se vsi zainteresirani, da so vsa mesta tako v finančnem ministrstvu, kakor tudi na podrejenih ustanovah tega ministrstva izpopolnjena in da do 1. aprila ne bo nikakih novih nastavitev.

Iz Ljubljane

u— **Seja mestnega sveta** je sklicana za petek ob 17 uri. Na dnevnem redu je med drugim trimilijonsko posojilo za zgraditev delavske kolonije za Bežigradom, porušenje nekaterih starih hiš ter v tajni seji vrsta personalnih zadev magistratnih uslužbencev.

u— **Odcep nove dolenjske državne ceste urejajo** . . . Prvo letošnjih večjih javnih del je vsekako nasipavanje in urejanje nove dolenjske državne ceste, ki se izteka tik šentjakobskega mosta na starc progo Ob Gruberjevem nabrežju se vije s Karlovškega mosta dalje po Prulah in po Grudnovem nabrežju. Na njenem koncu, kjer je bil do lanskega leta trg za drva, pa so, da izravnajo precejšnji strmec, še lansko jesen navozili velike kupe zemlje, ki jim je preostajala od regulacijskega dela pri dolenjskem tramvaju. Končni del tega odseka so za tovorni promet zaprli že 24 januarja. Gradbeni urad mestne občine ljubljanske dela v lastni režiji. Pri delu je zaposlenih okrog dvajset, večinoma brezposelnih delavcev, ki so najprej položili poljski tir z dvema železnima vagončkoma, kakršne so uporabljali pri regulacijskih delih v strugi Ljubljanice, da morejo čim hitreje odvažati in dovažati potrebni nasipni material. Vse odtočne kanale in odtlivke so morali po novi cestni višini ponekod celo nad tri četrtine metra preurediti, široke cementne cevi položiti in jih primerno izpeljati. Na splanirano plast mehke zemlje, po kateri stopaš kakor po testu, so navozili za pest debelo kamenje, ki ga sproti povalja manjši cestni valjar in ravna cestišče. Edina škoda je, da niso odstranili neokusnega, dolgega Virantovega vrta, zaradi katerega so se sicer dalje časa vršila pogajanja, toda žal brezuspešno. Ustje te nove državne ceste bo pa ostalo vsled nerodno zevajočega vrta še nadalje kot velika ovira srečajočim se vozovom ali avtomobilom in morebitnim neizogibnim nesrečam. Edini izhod iz tega vrta so ta teden zidarji zazidali. Ko bo ta oddelek dokončno urejen in izročen zopet voznemu prometu, bosta vsa Karlovška cesta ki je na nekaterih krajih zelo ozka, in zgornji del še ožje Florijanske ulice občutno razbremenjena kar zahteva že lani nanovo položeni tramvajski tir.

KINO MATICA, tel. 21-24
Samo še danes si lahko ogledate film ANA FAVETTI Danes predstave ob 16., 19. in 21.
po romanu Walter v. Hollander. V gl. vlogah Brigitta Horney, Mathias Wieman.

u— **Na vremensko hišico v Zvezdi** so se spravili neznani zlikovci in so kar trikrat zapored pokvarili pero barografa. Vsakokrat je bilo preščipnjeno omrežje, ki varuje aparate, in z nekim ostrim predmetom odlomljeno pero dragega aparata. Poškodba je bila vedno napravljena na nedeljo ali praznik. Zadnjič je pa spet nekdo ukradel magnet maksimalnega in minimalnega termometra. Bresrčnežem, ki v Tivoliju ščipljejo krempeljčke krotkim pticam, ko jim sedajo na roko, so se torej pridružili še bolestni pokvarjenci, ki si svoje bolne strasti tolažijo s poškodovanjem vremenske hišice. Ker je večina Ljubljančanov še zdrava, bo pač naša nepokvarjena javnost sama znala obvarovati vremensko hišico ter vsakogar, ki ga sumi takih nečednih in za vso Ljubljano sramotnih grehov, takoj izročila policiji.

u— **V okviru predavanj Socialno ekonomskega instituta** v Ljubljani bo predaval drevi ob 20 v dvorani Zbornice za TOI priv docent g. dr Vladimir Murko o reformi zakona o neposrednih davkih. Prijatelji instituta vabljeni.

u— **Društvo Posavčanov iz brežiškega okraja** priredi 4 marca zvečer ob 20 svoj prvi družabni večer v prostorih kolodvorske restavracije (Majcen). Ker se je društvo šele nedavno ustanovilo in ga nekateri Posavčani še ne poznajo, vabi odbor vse rojake da se udeležijo te družabne prireditve s svojimi znanci in tako manifestirajo posavsko skupnost in ljubezen do domačega kraja. Vstop je mogoč proti vabilu, ki se dobi v trgovini Miloša Karničnika v Nebotičniku. Vstopnine ne bo.

ŠTEVILKA 8 »DRUŽINSKEGA TEDNIKA« JE DANES IZŠLA. — KAKOR VSELEJ JE TUDI TO POT VSEBINSKO NA VIŠKU.

u— **Za razstavo tržaških umetnikov** kiparja Uge Carà in slikarja A. Černigoja v Jakopičevem paviljonu je mnogo zanimanja in obiskovalci so se prepričali, da je razstava vredna pozornosti. Razstava je odprta vsak dan od 9 do 19.

u— **V počastitev pok. Valentina Urbančiča-Podgrajskega** je daroval g. Fran Jerala, lastnik tvrdke »Venus« na Tyrševi cesti 9., 100 din za bedne v cukrarni. Za mestne reveže je pa poslala gospa Rezi Zalaznikova Gajeva ulica 6., 300 din. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikoma najlepšo zahvalo.

u— **Borovski koncertira.** Ta ugotovitev mora vzbuditi v vseh prijateljih klavirske igre največjo pozornost in zanimanje za njegov koncert, ki bo jutri 24. t. m. ob 20. v veliki filharmonični dvorani. Borovski je velik umetnik in eden najboljših sedanjih interpretov Bachovih in Beethovnovih del kakor tudi del ostalih znamenitih skladateljev. Posebro pa moramo poudariti, da si je svetovni umetnik za spored jutršnjega koncerta izbral tudi dvoje del mlajših zagrebških avtorjev Božidarja Kunca in Borisa Papandopula. Ponovno opozarjamo na njegov koncert, za katerega se dobe sedeži v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Kašeli in hripavost
ublažijo Mr. Bahovčevi »Smreka« bonboni, sestavljeni iz smrekovega ekstrakta in mentola. Radi tega zrahljajo katar, olajšujejo izločanje sluza ter desinficirajo usta in grlo.
„Smreka" bonboni
so za desinfekcijo ust in grla neobhodno potrebni. Dobijo se v zavitkih po Din 4.— in Din 6.— v
lekarni
Mr. BAHOVEC,
LJUBLJANA
Kongresni trg štev. 12
Mr. Bahovec

u— **Dve nesreči pri delu.** Včeraj so na kirurški oddelek pripeljali Nežo Jagodičevo iz Voklega pri Šenčurju, delavko Jugobrune v Kranju, ki ji je bil tkalni stroj v tovarni odrezal sredinec na desni roki, in pa ključavničarskega pomočnika Maloželezniške družbe Andreja Tomca iz Tovarniške ulice, ki je na tramvajski progi blizu Kolinske tovarne popravljal električno napeljavo, pa je padel z lestve in se poškodoval na glavi.

Kino Union — tel. 22-21
Danes nepreklicno zadnjikrat ob 16. in 19. uri sijajna francoska satira
PREBRISANE ŽENSKE
Zvečer ob 21. uri
POSLOVILNA PREDSTAVA mojstra telepatije
Svengalija
Najboljši program in zadnja prilika, da se vsak lahko prepriča o Svengalijevih zmožnostih! — Karte kupite v predprodaji!

KINO SLOGA — tel. 27-30
ob 16., 19. in 21. uri
REPORTAŽA O LJUBEZNI
Zabavna novinarska ljubavna komedija.
Loretta Joung, Tyrone Power, Don Ameche

u— **Za vsakogar važno in podučno predavanje »Skupno delo matere in zdravnika«** specialistke za notranje bolezni **dr. Božene Merljakove** bo drevi ob 20. na ženski gimnaziji, Bleiweisova cesta. Splošno žensko društvo.

u— **Sadjarsko društvo na Viču** ima nocoj ob pol 20. predavanje v ljudski šoli. Predaval bo g. univ. prof. dr. M. Rebek: Hranilne snovi v sadju in povrtnini. Ker je sedaj tako veliko zanimanje o čim izdatnejši in cenejši in zdravi prehrani, pričakuje društvo obilne udeležbe.

u— **Kako dobri so Ljubljančani,** se je prav lepo pokazalo spet pustne dni. Sami so se veselili, pa so tudi najrevnejšim doli v stari cukrarni privoščili nekoliko priboljška. Predvsem mora mestno poglavarstvo pohvaliti gostilničarje in trgovce z vinom, ki so omogočili, da so reveži brez doma v svojem toplem zavetišču v stari cukrarni imeli za večerjo z dobrotami gostilničarjev in vinskih trgovcev okrepčani čaj in pa prav izvrstno potico, ki je zanjo darovala znana tvrdka Srečko Potnik in drug. tovarna sadnih sokov in esenc v Metelkovi ulici 13., kar 25 kg marmelade. Pustni čaj so pa revnim okrepčali naslednji dobrotniki: g. Josip Olup, trgovec, gostilničar in posestnik Pod trančo z 10 vina, Radonič Pio, veletrgovec z vinom na Stari pot 9. z 10 l. vina, g. Barbič Marin, veletrgovec z vinom na Stari poti 11. s 25 l. vina, g. Ivan Lasan, veletrgovec z vinom na Vodnikovi cesti z 10 l. vina, Zadružna klet na Kongresnem trgu s 5 l vina, g. Joško Jelačin, gostilničar na Rudniku s 5 l vina. Sploh so bili pustni dnevi v stari cukrarni prav dobri, saj so reveži dobili na pustni torek za kosilo ričet in zelje s suhim mesom, zvečer pa že opisano večerjo. Vina so dobili toliko, da bo seveda zadostovalo še za več okrepčanih čajev. Poleg teh dobrotnikov so pa Ljubljančani zadnje dni sploh darovali prav mnogo za kuhinjo in sploh za zavetišče najbednejših. G. Ivan Pielick, veletrgovina s sadjem in zelenjavo v Lingarjevi ulici, je darovala 27 kg solate, g. Andrej Dolinar, lastnik parne pekarne v Bohoričevi ulici 1., 85 kg bele moke, g. Anton Legat, trgovec s špecerijami in delikatesami na Miklošičevi cesti 28., 140 kg fižola in 23 kg leče, g. Avgust Erklavec, zeljar v Povšetovi ulici 10., 100 kg kislega zelja, g. Fr. Zajec, dipl. optik in urar v Stritarjevi ulici, lepo stensko uro, g. Ivan Rozina, trgovec z barvami in laki na Tyrševi cesti 14., 6 kg prašnega olja, tvrdka Medić-Zankl d. z o. z. tvornica lakov in barv Resljeva cesta 1., 29 kg prašnega olja, g. V. Laznik, lastnik tvrdke »Lustra« trgovine z barvami in laki na Gosposvetski cesti 8., 50 kg prašnega olja, tvrdka Pipan & Sie na Resljevi cesti 2., 5 kg prašnega olja. Mestno poglavarstvo izreka vsem dobrotnikom revežev najtoplejšo zahvalo tudi v imenu tistih, ki so deležni njih dobrote.

Plodonosno delo savinjskih planincev

Letošnjega občnega zbora Savinjske podružnice SPD v Celju se je udeležilo izredno mnogo članstva.

Predsednik g. dr. Milko Hrašovec je pozdravil predsednika osrednjega odbora SPD g. dr. Pretnarja iz Ljubljane, častnega člana Savinjske podružnice sodnega svetnika g. Tillerja, magistratnega direktorja g. Šubica kot zastopnika mariborske in ljubljanske tujskoprometne zveze ter Olepševalnega in tujskoprometnega društva v Celju, oskrbnika Mozirske koče g. Sevčnikarja oskrbnico postojanke v Logarski dolini in zastopnike tiska. Nato se je spomnil lani 24. aprila pri plezanju na Srebotniku pri Celju smrtno ponesrečenega navdušenega planinca, trgovskega pomočnika Josipa Ferka iz Celja in umrlega odličnega planinca papeža Pija XI.

Podružnica je tudi lani nadaljevala svoje delo za pospeševanje in napredek tujskega prometa na njenem obširnem področju. Na Golteh gradi reprezentativno planinsko postojanko, izdala je zopet razne propagandne prospekte, uspešno posredovala glede izboljšanja železniških zvez, zavzela se za znižanje cen na avtobusnih progah zlasti na progi Celje—Logarska dolina, za ureditev slabih in gradnjo novih cest v gornji Savinjski dolini in za uvedbo važne telefonske zveze z Logarsko dolino. Veliko pozornost je posvečala tudi vprašanju novega planinskega doma pod Tovstom, ki v sramoto Celja še vedno ni rešeno, čeprav stoji planinski dom že peto leto zgrajen v surovem stanju. Podružnica je tudi skrbela za vzgojo planinstva, posadila v naravnem parku na Okrešlju 7.000 macesnovih in 2.000 smrekovih drevesc in nastopila proti prekomernemu izsekovanju gozdov v gornji Savinjski dolini. Uprava hudournikov pri banski upravi je lani dokončala zajeztev hudournikov na Okrešlju. Savinjska podružnica je v najlepših stikih z osrednjim odborom SPD v Ljubljani, s tujskoprometnima zvezama v Mariboru in Ljubljani ter drugimi sličnimi organizacijami. Lani je priredila na Okrešlju proslavo 30-letnice Frischaufovega doma, ki je bila združena s prvim taborom slovenskih planincev. Drugi tabor slovenskih planincev bo letos na Uršlji gori ob 20letnici Mislinjske podružnice SPD. Letos bo prirejen izlet smučarjev v planine Južne Srbije, v zvezi z letošnjo skupščino Zveze planinskih društev v Nišu pa bo prirejen izlet v bolgarske planine. Slovanskih planincev je danes že okrog 127 000, skoraj toliko, kakor je vseh ostalih planincev v Evropi. Lani je bilo izvršeno filmanje Savinjske in Logarske doline.

Tajnik g. Branko Zemljič je poročal, da ima Savinjska podružnica 5 planinskih postojank s 6 oskrbovanimi stavbami, ki so aktivne in predstavljajo večmilijonsko vrednost. Sedaj gradi nov planinski dom poleg stare Mozirske koče na Golteh. Vsa pota in markacije na področju podružnice so v dobrem stanju. Obisk planinskih postojank je bil lani naslednji (v oklepajih obisk v l. 1937). Kocbekov dom na Korošici 1069 (890), Frischaufov dom na Okrešlju 2135 (1990), Piskernikovo zavetišče 1082 (1148), Aleksandrov dom v Logarski dolini 917 (2879), Mozirska koča 1402 (1124), Celja koča 1483 (1454). Obisk Aleksandrovega doma in Celjske koče je bil znatno večji, a se mnogo obiskovalcev ni vpisalo. Po mnogih naporih je uspelo rešiti vprašanje eletrifikacije planinskih postojank v Logarski dolini. Podružnica bo letos zgradila samostojno hidrocentralo v višini 150 m nad Aleksandrovim domom.

Iz poročila blagajnika g. Vrtovca posnemamo, da je imela Savinjska podružnica v preteklem poslovnem letu 176.253 din dohodkov in 175.361 din izdatkov in da znašajo aktiva podružnice 768.609 din. Na predlog člana nadzornega odbora g. dr. Požarja je prejel odbor razrešnico.

Za alpinski in reševalni odsek je poročal g. Andrino Kopinšek. Alpinski odsek je že predlanskim začel trasirati novo planinsko pot s Klemenškove planine na Ojstrico. Prvi del te poti, to je 200 m nad Klemenškovo planino pa do Škrbine, je bil lani dogotovljen. Pot leži pod severno steno Ojstrice. Delo bodo letos nadaljevali. Pot bo vodila od Škrbine preko severovzhodnega grebena Ojstrice do široke police pod vrhom in od tod na glavni zahodni vrh Ojstrice. Ta pot bo najlepša v Savinjskih Alpah in bo tudi najkrajša zveza med Logarsko dolino in Ojstrico odnosno Korošico. Prihodnje leto namerava alpinski odsek zvezati še Robanov kot s Škrbino, torej z Logarsko dolino in obenem z Ojstrico. Vodniškega tečaja, ki ga je priredil osrednji odbor SPD lani spomladi na Korošici, so se udeležili tudi gorski vodniki Savinjske podružnice. G. Dušan Gradišnik iz Celja je izvršil lani v družbi g. Ogrina prvenstveni vzpon v zapadnem delu severne stene Planjave. Skupina članov Savinjske podružnice je lani v avgustu zopet odpotovala v Courmayeur v severni Italiji in tu izvršila nekaj težkih visokogorskih vzponov. Ti člani so kot prvi Jugosloveni traverzirali Mont Blanc v celoti. Lani je bila ena nesreča na Mrzli gori in ena na Korošici ter ena smrtna nesreča na Srebotnišču. Člani reševalnega odseka so lani prvič v inozemstvu aktivno nastopili in sicer na ledeniku Meer de Glaces pod Mont Blancom, kjer se je smrtno ponesrečil znani vodnik iz Courmayeurja Oto Bron.

Za zimskosportni odsek je poročal g. Zdravko Kovač. Odsek ima 28 verificiranih tekmovalcev. 6. januarja je priredil klubsko tekmo v slalomu pri Celjski koči, podsavezne tekme juniorjev in naraščaja pa zaradi pomanjkanja snega ni mogel prirediti.

Mladinski odsek, za katerega je poročal g. inž. Lavrenčič, ima 158 članov. Delovanje odseka ovira dejstvo, da je ostal šolski zakon, ki prepoveduje šolski mladini sodelovanje v planinskih društvih, neizpremenjen.

Predsednik osrednjega odbora SPD g. dr. Pretnar iz Ljubljane je sporočil občnemu zboru pozdrave ljubljanskih planincev. V svojem poročilu je omenil razveseljivo dejstvo, da so se Jugosloveni doslej na vseh kongresih mednarodne unije z uspehom udeleževali. Jugosloveni imamo tudi zakone, ki jih druge države, ki v planinstvu vodijo, v tej obliki še nimajo, tako n. pr. zakon o zaščiti planinskih poti in zakon o zaščiti prirode. Zastopniki jugoslovenskega planinstva so lani v Pragi zahtevali svoje zastopstvo v ožjem izvršnem odboru mednarodne unije. Gosp. dr. Pretnar je nadalje poročal o delovanju Asociacije slovanskih planinskih društev, o vprašanju ustanovitve balkanske zveze planinskih organizacij in o udejstvovanju jugoslovenske zvezne organizacije, v kateri slovensko planinstvo vodi idejno in organizatorično. Slovenska planinska organizacija je sedaj konsolidirana in trdna.

Sledila je volitev novega odbora podružnice za dobo treh let. Na predlog g. dr. Orožna je bil izvoljen za predsednika soglasno g. dr. Milko Hrašovec, za člane odbora so bili izvoljeni gg. dr. E. Kalan, Zemljič, Vrtovec, Kopinšek, Saksida, Z. Kovač, dr. Rajšp, inž. Lavrenčič, prof. Brodar, prof. Stante, J. Tomažič, inž. Sajovic, Slavko Kukovec in Bogdan Mirnik, za člana nadzornega odbora pa gg. dr. Požar in prof. Napotnik.

Občni zbor je nato odobril spremembo § 41. društvenih pravil.

Pri slučajnostih je bil sprejet predlog podružničnega častnega člana sodnega svetnika g. Tillerja, da naj odbor predloži odslej na občnem zboru proračun za prihodnje leto in da se naj osnuje gradbeni gospodarski odsek, ki naj po potrebi pritegne strokovnjake izven odbora. Ta odsek bo vodil gospodarske in gradbene posle podružnice.

u— **Občni zbor Ekskurzijskega fonda Akademskega kluba** elektrotehnikov bo danes ob 16 na tehniki v predavalnici elektroinstituta. Odbor vljudno vabi vse članstvo nadzorstvenega sveta, podporno članstvo ter vse ostalo članstvo. Vabljeni so tudi vsi, ki bi se zanimali za delovanje kluba.

u— **Šentjakobsko gledališče** ponovi v nedeljo popoldne Görnerjevo otroško igro »Pepelka«. Igra, ki jo je z gojenci dramskega tečaja naštudirala ga Polonca Juvanova, je imela na premieri in reprizi velik uspeh. Pisatelj je v vseh mogočih variacijah živih števil izvedel zelo fino prepredeno in nenavadno vešče spleteno zgradbo, ki do konca drži veliko in malo poslušalstvo v razigranosti. Dejanje ima krepko oporo v slikoviti družbi dvorjanov, vil in palčkov. Bogata scenerija in razkošni kostumi nudijo obilno pašo za oči velikega in malega gledalstva, zgodba nežne pastorke Pepelke bo segla vsakomur v srce.

Iz Celja

e— **Gradnja justične palače v Celju.** V torek se je sestala v Celju komisija, ki je obravnavala vprašanje gradnje nujno potrebne justične palače. V komisiji, ki jo je vodil podpredsednik apelacijskega sodišča dr Mastnak, so bili še predsednik okrožnega sodišča v Celju dr Vidovič ter zastopniki banske uprave in mestne občine celjske. Kakor znano, je mestni svet določil kot stavbišče za justično palačo Glazijo. Komisija je soglašala z izbiro tega prostora in tudi z načrti za gradnjo justične palače. Sedaj bodo intervenirali na pristojnih mestih v Beogradu, da bi izposlovali potrebne gradbene kredite. Stroški za zidavo pravosodne palače z jetnišnico vred bo iznašali 15 milijonov din. Komisija je sklenila, da se zgradi na Glaziji samo justična palača brez jetnišnice, za kar iznaša proračun 7 milijonov din. Jetnišnica ostane v sedanjem poslopju poleg starega okrožnega sodišča.

e— **Nevarnost prekinitve regulacijskih del na Savinji.** Na terenu na Polulah pri Celju, kjer izvršujejo sedaj regulacijo Savinje v četrti etapi, se je v torek zbrala komisija, ki jo je vodil višji tehnični svetnik banske uprave inž. Šturm. V komisiji so bili tudi višji tehnični svetnik banske uprave inž. Fišer, višji tehnični svetnik inž. Marek iz Celja ter zastopniki mestne občine celjske in sreskega cestnega odbora in vodstva regulacije Savinje. Šlo je predvsem za vprašanje, po kateri trasi se naj uredi, razširi in modernizira banovinska cesta na Polulah kot del bodoče državne ceste, ki bo vezala Zagreb z Zidanim mostom, Celjem in Mariborom. Proti sedanjemu načrtu, ki predvideva v 180 m dolgem odseku ceste pri regulaciji Savinje na Polulah lahen ovinek, so se pritožili nekateri posestniki ob tej cesti. Hidrotehnični oddelek in vodstvo regulacije Savinje sta za omenjeni načrt in odločno proti načrtu, po katerem bi tekla cesta v ravni črti, ker bi se v tem primeru gradnja odnosno modernizacija ceste podražila zaradi višjega odkupa zemljišč in drugih novih del za približno 270 000 din. Ta izdatek je nepotreben, zlasti ker itak še primanjkuje 800.000 din za regulacijo Savinje v četrti etapi. Zastopniki mestne občine so se kljub temu izjavili za cesto v ravni črti, ki je združena z znatno višjimi izdatki, nego jih predvideva sedanji načrt. Ker bo o zadevi končno odločilo gradbeno ministrstvo, je sedaj nevarnost, da bo treba regulacijska dela na Savinji, ki so z omenjenimi cestnimi deli seveda v zvezi, ustaviti, dokler ne bo prispela rešitev gradbenega ministrstva. Tako se utegne zgoditi, da bo ostalo pri regulaciji Savinje zaposleno delavstvo v najugodnejši sezoni brez posla.

e— **Umrl je v torek v celjski bolnišnici** Martin Moškotevc iz Creta, ki je bil zaposlen kot preddelavec v Westnovi tovarni v Gaberju.

e— **Drevi bo zanimivo predavanje v Narodnem domu.** Jugoslovenska češkoslovaška liga v Celju bo priredila drevi ob osmih v veliki dvorani Narodnega doma predavanje o »Ideji češkoslovaške države v teku stoletij«. Predaval bo gosp. prof. Janko Orožen. Udeležite se predavanja vsi, ki se zanimate za razvoj bratske slovanske države!

e— **Celjski šahovski klub** bo priredil jutri, v petek, ob 20. svoj redni mesečni prvenstveni brzoturnir v klubskih prostorih kavarne »Evrope«.

Iz Maribora

a— **Tujskoprometna zveza »Putnik«** vrši tehnične priprave za izdajo kolektivnega propagandnega prospekta gornje Savinjske doline. Posebno pozornost posveča zveza prvovrstnemu slikovnemu materialu ter zbira po možnosti še neobljavljene slike. V poštev pridejo motivi iz gornje Savinjske in Logarske doline, predvsem Mozirje, Ljubno, Gornji grad, Luče, Solčava, Robanov kot, Mozirske planine, Raduha, Savinjske alpe v okviru Logarske doline itd. Tujskoprometna zveza »Putnik« prosi fotografe in fotoamaterje, da ji stavijo na razpolago prvovrstne slike iz navednih predelov. Obenem naj sporočijo cene za posamezne fotografije, oziroma pogoje za reprodukcijo. Slike naj se pošljejo čim preje na naslov Tujskoprometne zveze »Putnik«, Maribor, Trg svobode, grad.

a— **Smrt brata carzanskega junaka.** V 62. letu življenjske dobe je umrl na Betnavski 35 ugledni posestnik Pavel Pivko, brat nepozabnega carzanskega junaka dr. Ljudevita Pivka Vriemu narodnjaku in vzornemu možu ohranimo časten spomin, žalujočim naše iskreno sočutje.

a — **Pozor pred žeparji.** Na trgu so se spet pojavili žeparji. Njihova žrtev je postala zasebnica Kristina Prijateljeva iz Smetanove ulice 36. V gneči ji je izginila torbica, v kateri je bilo nekaj gotovine. Škoda znaša okoli 250 din.

a— **Premiera »Prodane nevestec** bo v soboto 25. t. m. Igličeva nastopi kot prodana nevesta, Anžlovar kot kmet Krušina, Manuševski kot Janko, Kecala poje Pavle Kovič, ki je v tej vlogi že pred leti uspešno nastopal.

a — **Naglo je bil izsleden.** Mariborska policija je izsledila včeraj v Studencih drznega tatu, 26-letnega slikarskega pomočnika Mirka Kožuha, pristojnega k Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. Kožuh je včeraj zjutraj v kolodvorski restavraciji neopaženo izmaknil trgovcu Ludviku Rajhu iz Celja kovčeg s perilom, obleko in drugimi predmeti v vrednosti 5000 din. Rajh je bila na povratku iz Nemčije in je bil namenjen v Celje. Kožuha je policija kmalu vlovila in izročila sodišču.

a— **Tradicionalna kuharska razstava** je bila tudi letos na pepelnico pri Orlu. Mariborske gospodinje so si ves dan z zanimanjem ogledovale prvovrstne, izbrane jedi, prirejene po najsodobnejših načelih kuharske spretnosti. Vse razstavljene mesne, ribje, zelenjavne pecivne in druge specialitete so proizvod lastne kuhinje, ki je s tem najlepše izpričala svoj preizkušeni sloves. Razstavo so si ogledale tudi gospodinje iz bližnje okolice. Vsi, ki se razumejo na lukulske zadevščine, so bili polni hvale in priznanja. Čast in priznanje pa tudi gospe Zemljičevi, ki je dala Mariboru z vsakoletno, tradicionalno pepelnično kuharsko razstavo navzlic nemalim denarnim žrtvam stalno koristno ustanovo te vrste. Poleg tradicionalne kuharske razstave pa je bila letos tudi velika vinska pokušnja z vin iz lastnih kleti. Pokušnja je nudila okoli 20 vrst najfinejših vin iz ljutomerskih in jeruzalemskih vinogradov.

a— **Iz Ljudske univerze.** Drevi ob 20. bo predaval upokojeni min. načelnik dr. Andrija Štampar o življenju na Kitajskem. Jutri v petek pa bo predaval na osnovi skioptičnih slik in kratkega filma o novi Ameriki. Dr. Andrija Štampar je prepotoval Ameriko v letih 1931 in 1938. Pokazal nam bo prirodo in prebivalstvo Amerike ter njeno gospodarsko in socialno strukturo. Pomudil se bo tudi pri gospodarski krizi leta 1929 Rooseveltovem programu itd. Odlični predavatelj in znanstvenik je zbudil s tem svojim predavanjem največje zanimanje že v Zagrebu in Beogradu. V ponedeljek 27. t. m. bo predaval asistent na zagrebški univerzi dr. Željko Jiroušek o romanski in gotski umetnosti na Hrvatskem.

a — **Skrivnostna lobanja.** Včeraj dopoldne sta brezposelni splavar Danilo Frajle in čevljarski pomočnik Ignac Marin stikala po železu ob desnem dravskem bregu pod Zrkovsko cesto. Nenadoma pa je vzkliknil Marin svojemu tovarišu: »Glej, tam čuden pisker!« Stopila sta bliže in zagledala v papir ovito človeško lobanjo, ki je bila kakšnih 6 m nad bregom v nadaljevanju kanala. Na lobanji so bili ostanki mesa, vendar očividno že oglodani po kakšnem psu. Lobanjo sta izročila pobreškim orožnikom, ki domnevajo, da gre za lobanjo neke deklice, ki je svoječasno izginila brez sledu. V bolnišnici bodo skušali sedaj dognati, ali gre za moško ali žensko lobanjo. Na lobanji ni namreč nobenih las.

a — **18 vlomov je priznal.** V torek aretirani 33-letni čevljarski pomočnik Josip Poš iz Pobrežja je pri včerajšnjem zaslišanju pod težo dokazov in drugih okoliščin priznal vse vlome v mariborska podstrešja. Vlomil je 18 krat: zdaj si mariborski hišni gospodarji lahko oddahnejo.

a — **Ženitveni slepar.** Ivan Soršak, ki je bil na prijavo nemških oblastev aretiran v Mariboru, je pravi poklicni slepar. Pri zaslišanju je sicer krivdo tajil, toda pri telesni preiskavi so našli pri njem v obleki všit denar, v vsakem rokavu 300, v čevljih pa 120 din. Po zaslišanju so ga izročili sodišču.

a — **Nevarne poškodbe je dobila** 52 letna tovarniška delavka Marija Klobučar iz Radvanjske ceste. Padla je na cementna tla tako nesrečno, da si je poškodovala hrbtenico in pretresla možgane. Revico so nezavestno prepeljali v bolnišnico. Njeno stanje je precej resno.

ŠPORT

Ob desetletnici (1928—1938)

Lepa jubilejna publikacija „Smučarskega kluba Ljubljane“

Nedavno tega je minilo 10 let od ustanovitve »Smučarskega kluba Ljubljane« in v kratkem bo imela ta naša smučarska sportna edinica, ki je bila ustanovljena predvsem zato, da se posveti predvsem razvoju in prospehu sportnega smučarstva svoj jubilejni X. občni zbor. Smotrno in temeljito je ta naš vzorni smučarski klub preoral ledino smučarskega sporta, ogromno je delo, ki so ga njegovi požrtvovalni funkcionarji in aktivni tekmovalci opravili za dosego uspehov in slovesa, ki ga dandanes uživa vse jugoslovensko smučarstvo daleč po mednarodnem svetu in eno prvih mest med pionirji smučarstva pri nas bo zgodovina morala prisoditi — »Smučarskemu klubu Ljubljani«.

Ob tem jubileju, ob katerem se tudi mi živahno spominjamo številnih smučarskih dogodkov in velikih mejnikov v razvoju našega smučarstva, gradnje razkošnega »Sport-hotela« na Pokljuki in otvoritve orclestnin smučarskih terenov na pokljuški planoti, ki so vsi v tesni zvezi z desetletnim delom Smk. Ljubljane, je klub izdal lepo spominsko publikacijo z nazivom »Ob 10letnici«, s katero je ne samo opozoril na glavne dogodke in najvidnejše tvorce 10letnega dela v klubu, temveč zbral v njem tudi mnogo dragocenega strokovnega gradiva, ki daje vpogled v razna zelo pereča vprašanja v našem smučarstvu.

Uvod je lepo opremljeni in bogato s slikami izpolnjeni knjigi napisal predsednik g. Ante Gnidovec, ki je nanizal nekaj načelnih misli o tem jubileju, o katerem pa sam pravi, da le ni jubilej, temveč le hipen odmor za premislek o storjenem in načrtih za bodočnost.

V klubovo zgodovino nas povede g. Franjo Kopriva v daljšem članku, iz katerega je razvidno med drugim, da je bil klub ustanovljen natančno 6. septembra 1928, v zimskosportni savez pa je bil sprejet nato 3. oktobra 1928. V prvem letu obstoja je zbral v svoji sredi 227 članov, potem pa je članstvo stalno naraščalo vse do sezone 1933-34 do števila 500, ko je začelo zaradi izbire res samo zavednih članov nekoliko padati in znaša zdaj približno okoli 400. Najbolj značilna datuma v klubovi zgodovini sta bila dan 6. aprila 1932, ko je bil ustanovljen konzorcij za gradnjo lastnega doma in 17. decembra 1933, ko je bil ponosni dom na Pokljuki otvorjen. Potem se je začelo v klubu novo življenje; začeli so graditi skakalnice, prirejati tečaje, organizirati velike tekme itd. Delo je bilo ogromno, toda vsi so delali z veseljem in ljubeznijo in zato so tudi uspehi prekosili vsa pričakovanja.

Dalje pišejo dr. Ivo Pirc o zimi in zdravju, predsednik konzorcija za gradnjo doma dr. Filip Orel o podrobnostih tega velikega dela, ki je od prvotno namenjenih 600.000 din stalo nazadnje 1,870.000 din, dalje predsednik Ante Gnidovec o naših smučarskih edinicah, dr. Leo Baebler o smučarskem teku in še mnogi drugi. Sredi knjige je posvečen poseben sestavek — s slikami — klubovim internacionalcem, med katerimi čitamo skoraj sama imena, ki so nas častno zastopala tudi kot reprezentanti Jugoslavije, in sicer abecedno dr. Baebler, Bervar, Bevc, Crnobori, Dečman, dr. Dougan, Florjančič, Jakopič Gustl, Klančnik Karel, Koren, dr. Košir Fedor, Nedog, Palme, Senčar, Starman Lado, Stopar, Šramel in Voller.

O sportnih delavcih v smučarstvu razpravlja klubov tehnični referent Bogdan Zupan, ki je posebna članka posvetil tudi še smučarskim sodnikom in novim računom za alpsko kombinacijo. Zelo obširno je obdelano poglavje smuških skokov, o katerih sta zapisala mnogo važnega in dozdaj še neobjavljenega gg. Gnidovec in najuspešnejši klubov skakač Bogo Šramel. Temeljito studijo o organizaciji smučarskih prireditev z bogatimi navodili za vse smučarske klube je prav tako prispeval sam predsednik. Mnogo premisleka vredna so njegova izvajanja o propagandi in tehnični strani smučarskih tekmovanj. Agilna klubova damska sekcija ima v tej jubilejni spomenici svojo predstavnico v Olgi Virenšovi, ki je napisala članek o ženi v našem smučarstvu.

Dalje je Franc Smolej, naš znani internacionalec in olimpijec, v tej knjigi objavil nekaj o svojem treningu od začetka do uspehov, znani jeseniški alpski smučar Hubert Heim pa mnoge podrobnosti, ki jih mora vedeti vsak o smuku in slalomu. Vmes je še več kozerij iz smučarskega življenja, ki še bolj poživljajo pestrost te lepe in prve publikacije te vrste pri nas.

SmK Ljubljana je s to knjigo stopil pred nas v vsem svojem bistvu, in sicer tako, da je samo idealizem ona sila, ki gradi in zmaguje. Zato je SmK Ljubljana danes to, kar je, in prepričani smo, da bo to ostala tudi v bodoče! **L. S.**

Ferraria v Ljubljani

V nedeljo bo gostoval v Ljubljani prvak I. podsaveznega razreda iz Zagreba

V nedeljo bo gostovala v Ljubljani zagrebška Ferraria, jesenski prvak I. podsaveznega razreda v Zagrebu. V Ljubljani bo gost našega ligaša.

Ker je Ferraria dosegla v zadnjem času lepe rezultate, o katerih bomo še poročali, se lahko nadejamo, da bomo v nedeljo prisostvovali zanimivi tekmi.

Prednjekmo bosta odigrala SK Kranj in Ljubljana II.

V nekaj vrstah

Kakor javljajo z Jesenic, se gorenjski smučarji ne bodo mogli udeležiti tekem za državno prvenstvo v alpski kombinaciji, ki so razpisane v dnevih 4. in 5. marca na Pohorju. Razlogi tega sklepa so finančnega značaja, kajti niti podzveza, niti klubi nimajo denarja, da bi lahko svoje tekmovalce poslali na te tekme na oddaljeno Pohorje. Če gorenjskih alpskih smučarjev res ne bo na to tekmovanje, bo prireditev vsekako mnogo trpela, ker je znana stvar, da imajo baš na Jesenicah najmočnejše zastopnike v obeh smučarskih disciplinah.

Po senzacionalni nedeljski zmagi Jugoslavije nad BSKom je postala Jugoslavija **prvi finalist v letošnjem tekmovanju za zimski pokal.** Ker je Gradjanski iz Zagreba, kakor znano, odklonil nastop proti sarajevski Slaviji, bo odbor za izvedbo teh tekem brzkone te dni proglasil Slavijo za drugega finalista, ki se bo tako v finalu sestala z Jugoslavijo. Glede termina odigranja te tekme pa kaže vse, da ga bo treba odgoditi tja do poletja, ker se bodo že 5. marca začele ligaške tekme in do prvih dni maja sploh ne bo nobenega prostega termina. V ostalem to vprašanje zanima le še neposredno prizadeta kluba iz Beograda in Sarajeva.

V Zagrebu je po kratki bolezni — komaj 49 let star — umrl priljubljeni trener zagrebške Concordije **Maks Seeman.** Po rodu Dunajčan je moral Seeman po znanih dogodkih v Avstriji lani zapustiti svojo domovino in se je naselil v Zagrebu, kjer je prevzel treniranje Concordijine enajstorice, ki je pod njegovim vodstvom v zadnjih mesecih lepo napredovala in s katero prav resno računajo, da bo prihodnje leto spet dobila vstop med ligaške klube. Pred svojim delovanjem v Zagrebu je bil Seeman dolga leta neumoren delavec in aktivni igralec najmočnejših dunajskih klubov.

Kakor piše »Politika«, bo **Boris Smerdu,** naš ožji rojak in odlični juniorski teniški igralec, ki je jeseni iz Ilirije prestopil v vrste Beograjskega teniškega kluba, te dni odpotoval s Franjom Punčecem v Monte Carlo, kjer bo skupno z njim nastopil na velikem mednarodnem teniškem turnirju. Kakor kaže torej, so se mlademu Smerduju v Beogradu kaj hitro odprla vrata v veliki teniški svet in upati smemo, da bomo kmalu kaj ugodnega slišali o njem.

V Zagrebu se je v ponedeljek poročil naš znani teniški igralec in eden naših mušketirjev Josip Pallada. Dogodek je izzval v sportnih krogih veliko zanimanje.

Smučarski tečaj za ljudskošolske učitelje

JZSS je priredil v prvi polovici meseca februarja smučarski tečaj za ljudskošolske učitelje, kar je vse hvale vredno. Nikdar pri obravnavanju razvoja smučanja ne bi eli prezreti naših najmlajših, ker le iz naše mladine bo zrastel nov rod smučarjev. In kdo je mladini bližji nego učitelj? Mimo tega ne smemo prezreti, da je v našem podeželju mnogo krajev, kjer smučanje ni niti sport, marveč docela praktična življenjska potreba, smuči so najuporabnejše prometno sredstvo pozimi, ko zadelajo poti visoke snežne plasti, zameti in podobne nadloge.

Tečaj je potekal na Gorjušah, udeležili so se ga učitelji tako rekoč iz vse dravske banovine, administrativno vodstvo in ekonomija sta bili v rokah prof. g. Zeleta, tehnično vodstvo in predavanja pa je imel savezni smučarski učitelj g. Janko Sicherl. Delo v tečaju je bilo strogo odrejeno, od jutra do večera, pa je le tako bilo mogoče, da je bilo mnogo teoretičnih podavanj, pa tudi praktičnih vaj. Povedati namreč moramo, da so morali posamezniki nastopati pred mladino, jo učiti in prikazati prave praktične nastope, ki so izzvali potem kritiko in sodbo. Bila je torej to nekaka vadnica. Tudi organiziranju tekem je bila posvečena lepa pozornost, izleta sta bila na Vodnikov razgled in Galetovec. Imeli so tečajniki tudi svoj pevski zbor, streho pa so našli deloma pri Torkarju, ostali v SK Planini. Ves čas tečaja je spremljala gg. učitelje sreča, kajti imeli so idealno lepo vreme z izvrstnimi smučišči. Tečaj je naklonjeno spremljala banska uprava, pobuda zanj je izšla iz vrst JUU, Škofja Loka.

Polni zdravega optimizma in volje do dela so se ob zaključku tečajniki razšli na domove, kjer bodo sedaj lahko izkazali svojo hvaležnost prireditelju in vsem činiteljem s tem, da bodo vneto uvajali šolsko mladino v prvo abecedo smuškega sporta.

★

Nov tečaj na Kopaoniku. V tečaj za smučarske učitelje, ki ga prireja min. strstvo za telesno vzgojo od 5. do 19. marca na Kopaoniku, so sprejeti tile kandidati: Rafael Ban iz Beograda, Ilija Berković iz Beograda, **Miran Cizelj iz Maribora,** Evgen Ciekovski iz Beograda, Rihard Doležal iz Zagreba, **Janez Jerman iz Ljubljane,** Stevan Kandić iz Zemuna, **Alojz Klančnik z Dovjega** in še nekateri drugi. Kandidati se morajo javiti 5. marca ob 10.30 na železniški postaji v Rudnici voditelju tečaja Janku Kavčiču.

Razpis

medklubske tekme v smuku z Zelenice

Sportni klub Tržič razpisuje medklubsko tekmo v smuku z Zelenice za prehodni pokal tv. Glanzmann & Gassner v Tržiču, ki bo dne 26. t. m. s startom na zeleniškem sedlu ter ciljem pri cestarju. Start ob 13. Žrebanje startnih številk ob 10.

Tekmuje se po pravilih JZSS s kvalifikacijo moštev in posameznikov. Pokal si pribori v prehodno last moštvo treh tekmovalcev enega kluba, ki dosežejo najboljši skupni čas. Pokal preide v trajno last kluba, ki si ga pribori trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih. Trije prvoplasirani prejmejo častna darila.

Prijavnina je 10 din. Prijave pošljite najkasneje do petka 24. t. m. na: Sportni klub Tržič. Naknadne prijave se sprejemajo tik pred žrebanjem v koči na Zelenici.

Razpis

cross-country teka v Ljubljani

Lahkoatletska sekcija SK Ilirije v Ljubljani bo priredila dne 5. marca ob 11. dopoldne propagandni medklubski cross-country. Start in cilj bosta pri drsališču SK Ilirije. Tekmuje se v štirih razredih. Proga za seniorje meri 7 km, za mladino 4 km, za juniorje C 3 km in za juniorje B 2 km. Če bodo v določenem razredu vsaj štirje tekmovalci, bo prejel diplomo prvi, če pa jih bo najmanj osem, pa prva dva.

Prijave se sprejemajo ali pismeno na naslov: Lahkoatletska sekcija SK Ilirije, Ljubljana, poštni predal 175, ali ustno na startu vsaj pol ure pred pričetkom. Prijavnine ni. Tekmuje se po pravilih JLAS.

Četrt stoletja SK Jugoslavije. Beograjska Jugoslavija nas je naprosila za objavo, da bo v okviru proslave 25letnice kluba izšla v založbi »Jugoslovenske sportske revije« lepa klubova spomenica z nazivom »Četrt stoletja SK Jugoslavije«. Klub prosi vse svoje člane, prijatelje in ostale sportnike, naj v naprej naročijo to knjigo, ki bo dozdaj najboljše in največje sportno delo, kar jih je izšlo pri nas. Knjiga bo imela okoli 250 strani velikega formata, okoli 200 fotografij iz sportne zgodovine Jugoslavije in iz najvažnejših sportnih dogodkov zadnjih 25 let. Živo in zanimivo bodo v tej knjigi opisani najvažnejši trenutki klubske in sportne zgodovine, razen tega pa bo vsebovala polno anekdot in dozdaj neznanih podrobnosti o klubu in njegovih funkcionarjih ter aktivnih tekmovalcih. Ker bo izdaja te knjige stala mnogo denarja, uprava pa želi izdati res reprezentativno in dobro delo, prosi vse sportnike, da knjigo naročijo v naprej in tako omogočijo njeno izdajo. Knjiga bo izšla konec maja in bo stala s plačilom naprej din 90 (v treh obrokih po 30 din), pozneje pa 120 din. Naročila sprejema uprava »Sportske revije« v Beogradu na čekovni račun 60-273.

SK Ljubljana. Danes ob 15.15 trening tekma. Igralci ligaškega in prvega moštva naj bodo točno ob 14.15 v garderobi. Postave na običajnem mestu.

ŽSK Hermes (nogometna sekcija). Opozarjamo vse igralce, najbolj še brata Svetica in Uhana, na današnji popoldanski trening od 15 dalje. Podrobnejša objava je razvidna na običajnih mestih. Načelnik.

Iz Konjic

nj— **Laurichova tvornica usnja,** ki je nedavno še imela dela na pretek, toži o pomanjkanju naročil in bo lastnik g. Laurich primoran v prihodnjih dneh odpustiti za nedoločen čas večje število delavcev. Doslej jih je zaposloval 200.

nj— **600-litrski sod je bil ukraden** posestniku Mušiču v Konjicah. Posestnik je bil sod čez noč pustil pred hišo, da se osuši, kar je izrabil neznan tat.

nj— **Sokolski maškaradni ples je prav** dobro uspel. Bilo je veliko število prav lepih in originalnih mask. Kot najlepša maska je prejela prvo nagrado ga. Nada Polakova.

nj— **Italijanski tečaj je otvoril g. Marij Bratuž.** Tečaj je prav dobro obiskan ter ima v prvi vrsti namen, da se tečajniki, ki nameravajo letošnje poletje potovati v Italijo, seznanijo z osnovnimi pojmi italijanščine.

nj— **Zaradi pomanjkanja naročil je tovarna L. Laurich** morala začasno opustiti večje število delavcev. Doslej je zaposlovala 200 delavcev.

Z Jesenic

s— **Pravoslavna parohija v Ljubljani** priredi v nedeljo ob pol 10. v Sokolskem domu na Javorniku slovesno liturgijo. Sodeloval bo polnoštevilni cerkveni pevski zbor iz Ljubljane. Vsi pravoslavni verniki z Jesenic, Javornika in okolice so naprošeni, da ob tej priliki opravijo tudi velikonočno prečiščenje. Pričakuje se polnoštevilna udeležba vseh pravoslavnih vernikov. Vabljeni so tudi vsi prijatelji pravoslavne cerkve.

Iz Zagorja

z— **Kolo Jugoslovanskih sester** je imelo v Sokolskem domu občni zbor, ki pa je bil skrajno slabo obiskan. Če premotrimo nepristransko vse delo in skrb v teku let za pomoč našim najbednejšim, moramo ugotoviti zgolj nehvaležnost od vseh strani. Na tisoče in tisoče porcij je že prejelo mlado in staro. Koliko truda in prošenj je bilo treba, da so lahko Kolašice s podporo ob'astev zadostile ljudski potrebi! Še zadnja leta, ko so podpore malenkostne, so naše sestre nepristransko delile živež vsem potrebnim ženicam. Zadnjo dobo so se delovne razmere izboljšale, vendar je še mnogo potrebnih. Želeti je torej nekoliko več zanimanja med člani kakor tudi med ostalim občinstvom, da bodo imele Kolašice vsaj dovolj moralne opore in pobude za človekoljubno delo. Dve zastopnici sta prišli iz Ljubljane in sta toplo vzpodbujali novi odbor, naj kljub skromnim sredstvom skrbno nadaljuje delo.

Iz Gornjega grada

gg— **Sreski odbor Rdečega križa** je imel občni zbor 15. t. m. Iz poročil se vidi, da je bilo društvo v preteklem letu prav delavno. Izvoljena je bila po večini stara uprava s predsednikom dr. Pavlom Lautnerjem in s požrtvovalnim tajnikom Iljašem Ivanom.

gg— **»V senci balončkov«** bo tradicionalna pustna prireditev v Sokolskem domu 19. t. m. zvečer. Pričakovati je, da bodo prišli tudi na to prireditev prijatelji iz Mozirja, Ljubnega in Bočne. Prijavljene so številne skupine mask.

Iz Slovenjega Gradca

sg— **Osebna vest.** Iz Slovenjgradca je bil premeščen na sresko načelstvo v Karlovcu vojni referent g. Franc Modrič. Priljubljenemu referentu, dalmatinskemu rojaku, želimo na njegovem novem mestu obilo uspehov.

sg— **Radijske motnje.** Slovenji Gradec ima izredno mnogo radijskih naročnikov, a sprejem radia je v zadnjem času postal skoro nemogoč. Prav srečni smo, ako lahko v celem dnevu poslušamo pičlo uro brez motenj. Prosimo poštno upravo, da posveti enako skrb kakor pobiranju visoke mesečne naročnine tudi nezavarovanim električnim aparatom ter krivce kaznuje.

Iz Škofje Loke

šl— **Avto nad Poljanščico.** Na vrbju nad poljansko Soro je po čudnem naključju obvisel avto, s katerim je trgovec in gostilničar Filip Potočnik nedavno prej vozil svate. Ker se je avto pri vožnji pokvaril, so ga vlekli s pomočjo Demšarjevega avta nazaj k Potočniku. Pri nekem srečanju pa je privezani avto zadel ob obcestni kamen, se trikrat prekopicnil po bregu in obstal na vrbju nad Poljanščico. Treba je bilo mnogo truda, da so avto spravili nazaj na cesto, pa tudi škoda je znatna.

šl— **Gasilci v Stari Loki** so v nedeljo zborovali pri Porenti. Toplo so se spominjali zaslug pokojnega industrijca Franceta Dolenca. Četa je zadnji čas težko delala, ker so bile vse njene prošnje za podpore zavrnjene. Požarov ni bilo, pač pa je bila potrebna pomoč zaradi povodnji. V gasilskem domu so marsikaj preuredili in nabavili, treba pa je še misliti na prenovitev vsega gasilskega doma. Motorna brizgalna bo slovesno blagoslovljena prihodnje leto, ko bo četa praznovala 40letnico. Za uspešno pomoč je bila glavnemu delavcu v četi Tinetu Kalanu izrečena posebna zahvala. Novi odbor spet vodi g. Porenta.

Iz Ptuja

j— **Zvočni kino Ptuj** predvaja drevi ob 20. film: »Valček na ledu«. Kot dodatek Paramountov žurnal.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 23. febr.: Hlapci. Red Četrtek.
Petek, 24. febr. ob 15. Brezov gaj. Dijaška predstava. Globoko znižane cene. (Zvečer bo gostovala drama v Ptuju: Hollywood).
Sobota, 25.: Hollywood. Izven. Znižane cene.
Nedelja, 26. ob 15.: Pikica in Tonček. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene. Ob 20.: Potovanje v Benetke. Izven. Znižane cene.

OPERA

Četrtek, 23. febr.: Evgenij Onjegin. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol.
Petek, 24. febr.: Zaprto.
Sobota, 25.: Erc z onega sveta. Red B.
Nedelja, 26. ob 15.: Gejša. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. Ob 20.: Jesenski manevri. Izven. Znižane cene.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 23. ob 20.: Na ledeni plošči. A.
Petek, 24.: Zaprto.

Danes je mirno v Gospodu zaspala naša draga mama, gospa

Frančiška Kovačič

rojena Nardin

Pogreb drage pokojnice bo v petek 24. februarja 1939 ob pol 16. iz mrtvašnice na Pobrežju na okoliško pokopališče.

Sveta maša zadušnica bo v soboto ob 9. v frančiškanski cerkvi.

MARIBOR, 22. februarja 1939.

Dr. STANKO KOVAČIČ, sin; ILA KOVAČIČ roj. RAKUŠA, sinaha — in ostalo sorodstvo.

Prezident in njegov namestnik

Franklin Roosevelt na neki pojedini v razgovoru z viceprezidentom Garnerjem

Vsak moški dobi puško

Bodoča vojna v očeh švicarskega strokovnjaka — Nesposobnih ne bo več — Vojna služba do 60. leta starosti ženske v pisarnah in bolnišnicah

Znani švicarski vojaški organizator in publicist, polkovnik Wacker je imel te dni v Baslu predavanje, v katerem je govoril o novih načrtih švicarskih oblasti, da bi se za primer vojne pritegnile v vojno službo posredno ali neposredno vse razpoložljive moči, tudi tiste, ki so jih smatrali doslej iz tega ali onega razloga za nesposobne.

Vojna bodočnosti, je izvajal Wacker, bo »totalna vojna« in zanjo ne bo več objektov, ki bi jih nasprotnik iz človečanskih ali tradicijskih razlogov štedil. Država, kakršna je Švica, nima nobene izbire, da bi to dejstvo v načelu priznavala ali ne. Če naj ohrani svojo eksistenco pred sovražnim napadom ali pa nevarnost takšnega napada zmanjša, se mora pripravljati z vsemi duševnimi, fizičnimi in materialnimi silami na totalno vojno.

V njenih posebnih razmerah gre za to, da zdrži prvi dni in tedne. Mobilizacija se mora zato že od prvih dni izvesti z maksimalno silo. Novi načrti, ki jih bodo v to svrho predložili zveznemu svetu, temeljijo zato na štirih načelih:

1. Vsakdo, ki je količkaj sposoben za kakšno delo, mora koristiti v kakršni koli obliki državni brambi. Doslej so v mnogih primerih proglašali za nesposobne ljudi, ki so se pozneje odlično izkazovali n. pr. kot sportniki ali intelektualci. V bodoče bodo v Švici poznali samo ljudi, ki bodo sposobni za vojaško službo ali za pomožno službo. Samo v primeru zelo resnih bolezni in pohabljenj bodo tega ali onega proglasili za popolnoma nesposobnega. Za pomožno vojno službo pa prihajajo v poštev tudi moški nad 48. letom, ki doslej niso prihajali v poštev niti kot črnovojniki. Zgornjo mejo za osvoboditev vojaške dolžnosti so novi načrti pomaknili do 60. leta. Prostovoljci pa so uporabni za pomožno službo ne glede na svoja leta. Tudi ženske bodo imele možnost sodelovati kot prostovoljke v pomožni službi, n. pr. v bolnišnicah, pisarnah, za vodstvo motornih vozil itd., kar velja v ostalem tudi za osebe, ki še niso dorasle vojaški dolžnosti. Naloge žensk v zvezi z delovno dolžnostjo v vojnem gospodarstvu bodo uredili s posebnim zakonom.

2. V vojski bodo s pomožnimi silami nadomestili vojake povsod tam, kjer jih z njimi lahko nadomestijo, n. pr. v pisarnah, pri popravilih, v kuhinjah, hlevih, delavnicah. Vsak vojak, ki ga uporabijo v zaledju, pomeni na fronti eno puško manj, zato bodo poskrbeli, da nadomestijo v zaledju pri gradnji cest, utrdb itd. s pomožnimi močmi.

3. Vsakogar bodo uporabili tam, kjer bo njegova pomoč najbolj zalegla. V pomožni vojni službi naj opravlja vsak tisto delo, ki ga je vsaj kolikor toliko vajen. Pri dodelitvi dela bodo po potrebi poskrbeli za delovno izobrazbo in kolikor bo mogoče bodo upoštevali tudi osebne želje. Ustvarili bodo 30 vrst pomožne službe, ki bodo v najširši meri specializirane in za katere bodo ljudi vzgajali delno že v mirnem času.

4. V obratih, ki so življenjsko važni za vojno gospodarstvo, ostanejo nenadomestljive moči, pred vsem velik del oseb. ki imajo obveznost pomožne službe. Za vojno službo pridejo v poštev le tedaj, če obrat ne bo več eksistiral. Nasprotno pa se odtegnejo službi v armadi le res nenadomestljive moči.

Ni bil prvi, a tudi ne zadnji

Norveški smučar Birger Ruud ni dosegel v Zakopanem prvenstva v smuku, a je še vedno med najboljšimi smuškimi skakalci

Voda brez apna za rododendron

Uspehi s pritlikavimi vrstami sleča

Med naše najbolj učinkovite vrtne rastline spada rododendron ali sleč. Že s svojimi zimzelenimi listi so odrasli grmi odličen okras, ki se seveda še stopnjuje, ko se v maju in juniju odprejo veliki, žareči cveti. Najbolj žilavo vrsto, iz katere se je razvila s časom večina naših lepih vrtnih oblik, so uvedli že pred več nego sto leti iz Severne Amerike.

Poleg splošno znanih velikih oblik pa zaslužijo pozornost tudi pritlikave vrste, ki so jih vzgojili šele v novejšem času. Te so še posebno primerne za razmere v naših kamenjakih. Danes je število teh vrst, ki jih zbiralci prinašajo večji del iz himalajskih in notranje kitajskih divjin, že zelo veliko. Videti jih bo v posebno lepem številu v zvezi z jeglači in lilijami, ki imajo podobne zahteve, v majhni gozdni dolini tretje nemške državne vrtnarske razstave, ki bo letos v Stuttgartu.

Gojitev slečev ali rododendronov ima uspeh le v tleh, ki imajo mnogo živice in nič apna. Tla z nanašanjem posebnih vrst prsti lahko osvobodimo apna, težko pa je tedaj, če nam je za zalivanje na razpolago trda, apnena voda. A tudi tu pomoč ni nemogoča. Na stuttgartski razstavi bo videti, kako je treba to napraviti. Tu bodo vso vodo za zalivanje slečev vodili skozi umno napravo, v kateri bodo po tako zvanem permutitskem postopku paralizirali vse apnene primesi. Vsak obiskovalec bo imel priliko, da se seznani s tem postopkom in si po njem privošči gojitev teh lepih okrasnih rastlin.

Državna vrtnarska razstava v Stuttgartu. Dolina rož z bazeni za vodo

Čudežni sadež

Čudežni sad imenujejo botaniki doslej neznano, majhno rdečo jagodo, ki uspeva v tropski Afriki. Ta rastlina ima sposobnost, da vse osladi, kar je kislega. Celo najbolj kisla citrona se spremeni v sladko, če pomešamo nje sok s sokom tiste rdeče jagode.

Odkritju te rastline pripisujejo precejšen gospodarski pomen. Poskusili jo bodo gojiti sistematično ter bodo še nadalje proučevali njene učinke. Vsekako bi bila takšna vrsta »naravnega saharina« velikega pomena za človeštvo. Stvar nam pa tudi kaže, da je celo v 20. stoletju še vedno dovolj neznanih rastlin, ki bodo nekoč imele veliko vlogo.

Japonska Maginotova linija

»United Press« poroča iz Čungkinga, da so Japonci začeli graditi na Kitajskem svojo Maginotovo črto. Začetek teh utrdb je pri Čaharju. Deli vojaške obrambne črte potekajo severno od Kalgana in Dolinora. Ta trdnjavski pas ima nalogo ščititi Peking in Tienčin pred morebitnim ruskim vpadom. A tudi na Amurju in v severni Mandžuriji gradijo Japonci utrjena oporišča. V ta namen so poslali na tisoče in tisoče kitajskih delavcev na Amur in v provinco Čahar. Delavec, ki skuša pobegniti s prisilnega dela za vojaške namene, zapade smrti.

Za pet funtov ponuja 20 funtov

Bivši turški zunanji minister in sedanji poslanik v Londonu Ruždi Aras je v carigrajskih listih objavil oglas, s katerim išče neki spominek na Kamala Atatürka.

Pri odpotovanju v London je na obmejni carinski postaji plačal neki znesek in je pri tem po pomoti oddal bankovec za pet turških funtov, ki ima lastnoročni podpis pokojnega turškega državnega predsednika. Kamal Atatürk je bil bankovec nekoč v šali podpisal in Ruždi Aras si ga je ohranil kot dragocen spominek. Sedaj kroži ta bankovec med neštetimi drugimi po turški deželi. Poslanik obljublja najditelju nagrado 20 funtov.

Nesreča Zarah Leandrove

Znana švedska filmska igralka Zarah Leander se je pri zunanjih posnetkih za svoj novi film »Razkošna plesna noč« težko poškodovala. Po krivdi nekaterih odrskih delavcev, ki so stregli žarometom, je dobila po obrazu težke opekline. Oči so se pri tem tako poškodovale, da je bilo treba operacije.

Po operaciji pa se je stanje umetnice poslabšalo. Poškodbe sicer niso smrtno nevarne, treba pa bo dolgo časa, preden bo umetnici spet dobro. Delo s filmom, ki so ga izdelovali v filmskem ateljeju Ufe v Berlinu, so morali začasno ustaviti.

Novo lovsko letalo

V Zedinjenih državah so zaključili poskusne polete z novim enosedežnim lovskim letalom, ki pomeni veliko novost v področju vojnega letalstva. Gre za dvomotorno letalo tipa Lockhead, ki je popolnoma iz kovine in razvija brzino 640 km na uro. To je bržkone najhitrejše lovsko letalo na svetu in daje Zedinjenim državam, kakor menijo njeni strokovnjaki, veliko prednost pred drugimi državami, ki gradijo samo enomotorna lovska letala. Novo letalo dobi tudi posebne naprave za polete v stratosferi.

Banane in zemeljski oreški v Rumuniji

Po mnogih poskusih je uspelo aklimatizirati banane in zemeljske oreške v rumunski provinci Besarabiji. V bodoče Rumunski ne bo treba uvažati tolikšne količine zemeljskih oreškov kakor doslej, po drugi strani pa dobi novo sirovino za pridelovanje rastlinskega olja. Besarabske banane seveda nimajo popolnoma enakih lastnosti kakor banane iz prekomorskih krajev, so pa še vedno dobro nadomestilo za importirane banane.

Stoletnica z veseljem do življenja

Baš v času znamenitega karnevala v Nici je učakala bivša prodajalka cvetlic Evfrazija Montague sto let. Ob tej priliki so jo seveda obiskali novinarji in so jo vprašali, ali bi se ne hotela udeležiti karnevalske prireditve. Letos, je odgovorila, nimam nobenega posebnega veselja do tega, toda prihodnje leto prireditve ne bo zamudila. Stara dama je nenavadno krepka, stopa brez palice in pomoči ter poje z zelo lepim glasom italijanske arije.

Neobičajna riba

Reuterjeva agencija javlja iz Londona, da so ribiči v Južni Afriki ujeli v globini 71 m ribo, ki jo je smatrala znanost za izumrlo že pred petdeset milijoni let. Riba meri v dolžino pet metrov in tehta 127 funtov. Namesto kosti ima hrustanec. Organi kakor tudi oblika te ribe so povsem primitivni in povsem sličijo okameninam iz mezocoične dobe. Riba pripada krosopteridom, vrsti, ki je živela pred milijonom let. Univerzitetni profesor Russ, ki se za stvar zanima, je odpotoval na lice mesta, da prouči ribo kakor tudi okoliščine, v katerih so jo vlovili.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da bo prišel na mesto odstopivšega šefa čsl. generalnega štaba v Pragi generala Krejčija general Fiala;

da je sprejel imenovanje za direktorja »Timesa« 36-letni mr. Davis Bowes Lyon, najmlajši brat angleške kraljice;

da imajo na nekem cestnem ovinku v Rouenu vgrajene kontakte, ki sprožijo pri vožnji vsakega avtomobila svarilni klic: »Pozor, nevaren ovinek!«

Usoda očetov in sinov

Na Beneškem trgu v Rimu je bila nedavno revija sinov italijanskih legionarjev, ki so padli na Francovi strani v španski državljanski vojni

Poroka v Teheranu

Iranski prestolonaslednik se bo oženil s sestro egiptskega kralja Faruka

Princesa Favzija, nevesta iranskega prestolonaslednika

V Teheranu se pripravljajo že dolj časa na poroko iranskega prestolonaslednika z najstarejšo sestro egiptskega kralja Faruka. V času, ko se poteguje kralj Faruk za kalifski naslov, s katerim bi silno okrepil svoj položaj v sprednjem Orientu, dobiva ta poroka še poseben pomen in v skladu s tem pomenom jo hočejo proslaviti na najbolj sijajen način. Država šaha Pahlevija hoče ob tej priliki pokazati ves napredek, ki ga je bila deležna pod njegovim vodstvom.

Nedavno so v Teheranu uradno objavili spored poročnih svečanosti. Ženin in nevesta dospeta 15. aprila z egiptsko kraljico in tremi egiptskimi princesami na jahti kralja Faruka v južnoiransko pristanišče Šahpur. Tam ju oficialno pričaka iranska vladarica s princesami s teheranskega dvora. V Teheran odpotujejo vsi skupaj s transiransko železnico, v Teheranu pa sprejme visoke goste ter ženina in nevesto šah z vso vlado in visokimi dostojanstveniki.

Dne 22. aprila predpoldne bosta ženin in nevesta predpoldne sprejemala v zgodovinski golestanski palači čestitke iranskih velikašev, popoldne se jima predstavijo posebne tuje misije in diplomatski zbor. Zvečer bo v isti palači velika gostija ter večji sprejem. Naslednje dni bo vrsta drugih sprejemov, 25. aprila bo mlada iranska zračna vojna sila pokazala, kaj zna, zvečer bo v golestanski palači priredila egiptska kraljica sprejem, opolnoči pa bo šah s svojo rodbino na svečan način spremil novo iransko prestolonaslednico v prestolonaslednikovo mramorno palačo. Med oficialnimi štirimi prazniki bodo povsod velike ljudske veselice.

MNOGE GOSPODINJE

že uporabljajo odličen slovenski praški prašek

PERION

in so z njim prav zadovoljne. — Vse opere in lepo opere.

Demonstracija s „chamberlaini“

Angleži kljub mednarodni resnosti položaja ne izgubljajo vsega zmisla za humor. O tem priča tudi na tej sliki ponazorjena demonstracija s »chamberlaini« pred londonskim parlamentom

Lord Swinton

Anglija namerava imenovati lorda Swintona za svojega pooblaščenega diplomatskega zastopnika pri generalu Francu

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ANEKDOTA

Francoski kralj Franc I. je vprašal škofa Duchatela: »Ali ste plemenitaškega rodu?« — »Sir«, je odgovoril duhovnik, »Noe je imel v barki tri sinove. Ne morem vam točno povedati, od katerega izviram.«

VSAK DAN ENA

»Ti, ali veš, zakaj je zemlja ženskega pola?«

»?«

»Zato, ker nihče ne ve, koliko je stara . . .«

(»Humorist«)

Kulturni pregled

Tragična skrivnost Ivana Cankarja

Majhna živčna napaka je vplivala na vse njegovo delo
Cankarjeva zgodnja postaranost in smrt

Izmed spisov, ki so izšli ob dvajseti obletnici Cankarjeve smrti, je najpomembnejši v Koledarju Cankarjeve družbe za l. 1939 objavljeni prispevek zdravnika in pisatelja dr. Lojza Kraigherja »Ivana Cankarja zdravje, bolezen in smrt«. Pomembnost daje tej razpravi novo gradivo za življenjepis predstavitelja slovenske moderne literature in nova osvetlitev osebnega problema v njegovem delu. Pisec, ki je bil ožji prijatelj pokojnega Cankarja, je kot zdravnik najlaže prodrl v živčni in s tem tudi v duševni kompleks Cankarja, s čimer je postalo razumljivejše marsikaj v njegovem delu. Spis dr. Kraigherja je bistveno važen donesek k Cankarjevi biografiji in nov ključ k razumevanju njegovega dela.

Pisec namreč odkriva, da je Cankar že izza otroških let pa vse do konca življenja trpel za enurezo, t. j. za mokrenjem. Ta

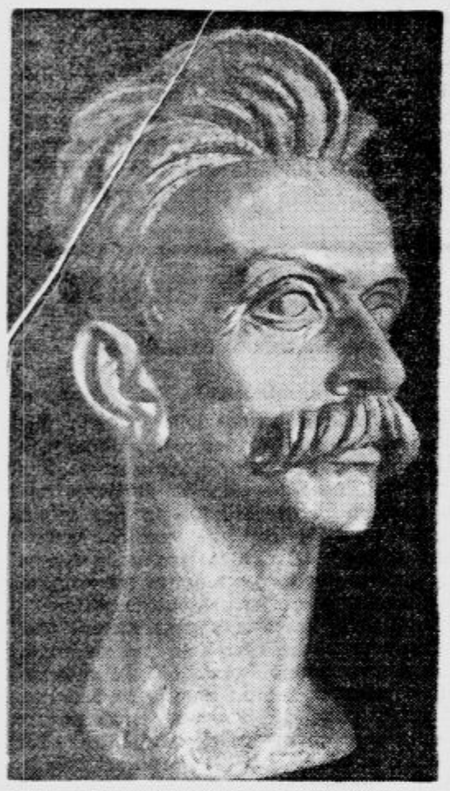

bolezen je »sama po sebi malost«, piše dr. K. in pravi, da je v otroški dobi precej pogosta. »Komur pa ostane za vse življenje, ta je siromak. Kakor Damoklejev meč visi nad njim — visi — a tudi pada in zadeva — in spet — in spet — do konca... Duševno trpi bolnik neznosne muke in bi se od sramote skril pred samim seboj in pred vsem svetom. Te muke je trpel Ivan Cankar vse življenje, vse svoje kratko, a spričo takšnih muk vendar dolgo, tako zelo dolgo življenje«. V 18. knjigi Zbranih spisov je ponatisnjena l. 1914. izišla proza »Stric Simen«. Tu opisuje Cankar v osebi Marka bolnika, kakršen je bil sam vse življenje. Ta majhna, a do skrajnosti mučna živčna napaka je tvorila skriti osrednji problem Cankarjevega intimnega življenja. Združena je bila s telesno šibkostjo. Dr. K. dobro pravi: »Telesna šibkost — bolezen, mladost — je bila mogoče glavni vzrok, da se je Ivanov duh sprostil in dvignil in vse prekosil daleč okoli sebe. Telesna šibkost je rodila moč duha. Bolezen — sama na sebi malost, vendar mučna, zoprna bolezen — je rodila zdravje Cankarjega duha, njegovo moč za polet navzgor«.

Živčna napaka Ivana Cankarja, sklepa pisec dalje, je bila tesno povezana z njegovim spolnim življenjem. »Ivan Cankar je imel zelo močan spolni nagon. A kakor so mu bili zapleteni in zavozlani živci, ki so povzročali njegovo otroško bolezen, tako se mu je polagoma zaplelo in zavozlalo njegovo spolno življenje. In to njegovo nebogljeno živčno stanje mu je izpodjedalo korenine telesne sile in možatosti. In tu je vir njegovega materinskega kompleksa«. Pisec pripoveduje, da je Cankar hrepenel po ženitvi z lepo, mlado in nedolžno izvoljenko svojega srca, vendar se je vsako tako približevanje končalo s polomom, ki ga je zakrivil Cankar. Vzrok vidi pisec v tem, da zaradi svoje skrite živčne napake ni imel dovolj duševne moči in poguma za tako ljubezen. Vse ženske, ki so imele kakšno vlogo v Cankarjevem erotičnem življenju, so mu bile »bolj pestunje kakor ljubice«.

★

Dr. Kraigher je s svojo medicinsko-duševslovno analizo docela na novo osvetlil eno najmanj razumevanih Cankarjevih povesti — »Nino«. »Za svoj trideseti rojstni dan je napisal »Nino«, ki je njegova samoizpoved in kot taka brškone izmed najbolj tragičnih, najbolj obupanih samoizpovedi svetovne literature. Takrat je že poznal drja Sigmunda Freuda in njegovo psihoanalizo. Dejal bi, da se je hotel v »Ninii« pred vsem svetom izpovedati na glas, da bi si izpisal in izbrisal iz duše svojo življenjsko nesposobnost. A njegove samoizpovedi, njegove »Nine« ni nihče razumel. Pred to visoko pesmijo življenjskega obupa smo stali kot pred sfingo. Njegova samoizpoved je bila kakor pljusk v vodo. Operacija, ki jo je tvegal na svoji duši, se je ponesrečila«.

Nato pisec s prodornimi pogledi razčlenja »Nino« in odkriva njeno bolestno tragično, osebno izpovedno vsebino, ki je umljiva šele sedaj, ko poznamo osrednji vozel Cankarjeve osebne tragike. »Nina« je potemtakem Cankarjeva generalna izpoved. »Kdor ima ključ do Nine, ima tudi ključ do Cankarja. V »Nini« je jasno izpovedal, da se je odpovedal zdravju, da se je odrekel življenju, mladosti in ljubezni in da je njegova pot zgolj v hrepenenju, v hrepenenju brez izpolnitve in spoznanja. In vsa njegova življenjska dejavnost je v umetnosti in v boju za lepoto, pravico in resnico, njegovo orožje pa so čim najpopolnejše umetniške stvaritve«. In dalje sklepa pisec: »Če ni mogel zmagovati s telesnostjo, je zmagoval z umetnostjo... Kot umetnik se je tako zavedal svoje življenjske pomembnosti, da se je samo namrdnil nad svojo ponižavo telesnostjo«. Tako je dr. Kraigher docela odkril fiziološko-psihični vzrok Cankarjevega manjvrednostnega občutja, ki ga je pisatelj skušal premagati z umetniško pomembnostjo. S tem smo dobili zelo verjetno psihoanalitično podobo Cankarjeve osebnosti.

★

Drugi del razprave dr. Kraigherja je posvečen Cankarjevi telesni slabosti in iz nje, kakor tudi iz življenjskih okoliščin in iz duševnih posledic enureze izhajajoči zgodnji postaranosti. Cankar je v zadnjih letih pred smrtjo živčno in telesno močno propadal. Že s štiridesetim letom starosti so se pojavljali pri njem očitni znaki prezgodnje ostarelosti (marasmus praecox). Zanimiva je tudi Kraigherjeva razlaga Cankarjevega čustvenega stanja v času, ko so mu dozorele »Podobe iz sanj«. »Jaz sam sem mislil«, pravi pisec, »da so bile »Podobe iz sanj« njegov testament. Zdaj vidim, kako malo smo se v onih burnih časih brigali zanj in za njegovo delo. Od človeka, ki nam je s svojo bolno šibkostjo napravljal vtis, da ga je zapustila vsa odporna sila in vsa upornost, nismo več pričakovali velikih del... Moreče vojno razpoloženje nas je tlačilo in tiralo v nekak misticizem... Nič ni bilo čudno, da je tudi Ivan Cankar klonil pod pritiskom... Tako se je zgodilo, da nam je postalo očitno šele danes: »Podobe iz sanj niso bile Cankarjev labodji spev...« Za ta »labodji spev« smatra dr. K. »Hudodelca Janeza«, dasi mu je »sredi petja počila struna v grlu in glas njegov je onemel«. Tudi ta spis je kljubovalen in uporen.

V sedmem poglavju svoje razprave je dr. Kraigher osvetlil vzrok Cankarjeve smrti na podlagi kritične razčlembe zdravniških zapiskov v bolniškem listu ljubljanske bolnice. Dr. K. meni da podmena o tuberkuloznem procesu ni dokazana, bolj je šlo za splošno telesno oslabelost, živčno izčrpanost in propadanje moči njegovega srca. Gnitju pljuč se je pridružila nagla pljučnica v zrakovodih, ki ji je slabotno, izčrpano telo podleglo.

V koledarju Cankarjeve družbe je izšel tudi članek Janeza Kocmurja »Cankar in delavske matere« z raznimi zanimivimi spomini na Cankarja kot človeka in političnega sodelavca v socialno demokratski stranki. Ves koledar je obilno ilustriran z izbranimi slikami iz Češkoslovaške in njene zgodovine. —o.

Mariborska razstava osnutkov za spomenik

Nova preskušnja naše arhitekture in kiparstva

Po ljubljanski razstavi osnutkov za spomenik viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja so bili objavljeni rezultati konkurence v Mariboru. Medtem ko je bil v Ljubljani zahtevan le plastičen, likoven spomenik, ker je bil prostor že odločen, je v Mariboru bila stavljena zahteva še po arhitekturni preureditvi trga za spomenik. Zato je bila razstava toliko bolj zanimiva, kajti k sodelovanju so morali biti pritegnjeni arhitekti, da pomagajo rešiti del regulacije mestnega centra. Prav je, da so se odločili za sodelovanje z arhitekti, kajti kiparji po ljubljanskih perspektivah takim rešitvam niso sami dorasli.

Arhitektonska rešitev. V smislu razpisa so se znašli arhitekti pred vprašanjem preureditve trga, ki je nepravilne oblike, tlorisno razkosan vsaj v dva dela, obdan s stavbami samo z dveh strani in na katerem je bilo treba najti še nivelizacijsko enotnost, višinska razlika med zgornjim in spodnjim koncem je namreč občutna. Na drugi pa je bilo treba pokazati trg z že urejeno avenijo Aleksandrove ceste. Trg ni bil več namenjen transitnemu prometu, marveč je bila očitna namera, da se ustvari v sebi zaključen prostor, na katerem bi bilo mogoče opraviti vse slavnosti. V tem pogledu je Maribor hotem uresničiti to kar je Ljubljana s prvotnim načrtom zavrgla.

Navidez preprosta naloga je bila trd oreh marsikateremu konkurentu. Mnoge trg sploh ni zanimal kot celota, marveč so samo izbrali mesto svojemu plastičnemu spomeniku, ostalo pa pustili neizpremenjeno, kvečjemu malo olepšano (gesla: Slovenski rod, 999, Svoboda J.). Med ostalimi osnutki nam je očitno dejstvo, da si večina ni znala pomagati s severnim delom trga med bastijo, parkom in severnim delom nasprotne hiše. Najanj skrupulantni so rešili problem tako, da so prav tja postavili spomenik in se za večji del trga niso zmenili (Straža), bolj vestni so obdelali le južni večji trg, zgornji del pa pustili v nemar (Svoboda) ali pa zasadili travo in tako samo na pol rešili problem (1872). Tem moramo šteti v dobro vsaj to, da so se lotili prometnega vprašanja na spodnjem delu trga. Ostali, ki so vzeli v poštev ves trg, so po večini premalo preštudirali lego, razdeljenost in ureditev trga. Skoro vsak je vzel že za nujno podlago sedanji položaj trga in ni niti pomislil na tako preusmeritev osi. Skoro vsi so se soprijazmili s sedanjim dejstvom osi sever—jug (Jugoslavija, M8434) in tej podredili tlakovanje, nasade (P. i A. 1), stebre oz. kandelabre (MCM) in končno tudi položaj spomenika samega. Redko kateri se je spomnil monumentalne fasade gradu z arkadami v zgornjem nadstropju, da še celo zakrivati so jo šli z novimi gostejšimi drevesnimi nasadi (Osvobojenje 18). V spodnjem delu so ne glede na promenado napravili trdo zarezo med obema sosednima deloma (MNS), nekateri si pa niso vedeli pomagati s trikotnikom, ki nastane zaradi razlik stavbnih linij gradu in ogelne hiše (111).

V splošnem moremo torej ugotoviti pri reševanju arhitekture premalo razgledanosti, premalo upoštevanja vseh spremljajočih faktorjev, pa tudi nemožnost razčlenjevanja danih pogojev. Treba bi bilo namreč skoroda znanstveno analizirati vse elemente ki so na licu mesta, uporabne upoštevati, neporabne maskirati in tako strogo logično ustvariti nov organizem. Prav po tem se odlikuje prvonagrajeni osnutek od ostalih. Arh. Černigoj razdeli trg z nekaj stopnicami na dva dela, s tem že avtomatično odpravi regulacijo, promenado podaljša do gradu in tako dolžino večjega trga zmanjša, mogočno grajsko fasado uporabi za ozadje svojemu spomeniku in s tem premakne sedanjo podolžno os v novo prečno s simetričnim ozadjem in dvema uravnovešenima, spremljajočima deloma na vsaki strani: spodaj podaljšana promenada z drevesi in kandelabri, zgoraj manjši trg z vodnjakom in zaključnimi drevesi. Edino prehod iz promenade v pločnik ob gradu da pomisleke o gneči, v katero bi se zajezila široka valujoča množica proti Grajskemu trgu. Učinkovita, akademska, dasi realno težko izvedljiva je rešitev, ki določa kolonado pod gradom (Chamaecyparis). Drugi nagrajeni načrt ima približno, vendar ne tako eksaktno in dosledno izdelan podoben načrt, dočim tretji načrt s prečnimi arkadami uniči učinkovitost glavne fasade in tako gradu sploh. Pečati se z vsemi nagrajenimi in nenagrajenimi osnutki bi vodilo predaleč, v glavnem so hibe naštete v splošnem pogledu.

Spomenik. Določanje mesta spomeniku in orientacija spomenika samega nam govorita o izdelanosti projekta in doslednem pojmovanjem arhitekturnega in plastičnega telesa kot enote. Na longitudinalno os prečno postavljanje spomenikov (333), pozicije v novih, umetnih samo na papirju vidnih smereh (1131939) ne moremo smatrati za organično izdelan osnutek. V glavnem pa moremo med ostalimi razlikovati dvoje gledanj. Eno, ki zahteva od daleč viden spomenik, zato ga postavlja na južni rob trga, drugo pa si predstavlja v sebi zaključen trg in spomenik kot njega center, viden šele pri prihodi na trg. Nekateri bi hoteli združiti oboje, toda tu prihajajo v konflikt z dvema osema in v tem problemu obtiče

Kar se tiče figure in podstavka samega imamo zopet mnogo rešitev, poljubne podstavke poleg organično za prostor narejenih, visoke poleg nizkih, stereotipne poleg res dobrih novitet. In figura je zopet možna na konju ali peš, sama ali s spremljajočimi figurami. Nagrajeni projektant je postavil na visok steber jezdeca na razgibanem konju, da se bo silhueta močno odražala od neba nad bastijo in bo tako

Plastika. O plastikah samih ne bi mogli mnogo drugače povedati kakor ono, kar smo ugotovili na razstavi v Ljubljani. Mogoče bi opazili neko večjo rutino, mogoče se nam to le dozdeva, vendar pa moremo na splošno ugotoviti, da so plastike v glavnem le boljše, čeprav v prerezu ne presegajo povprečnega nivoja. Še vedno isti problemi in negotovosti v oblikovanju konja in njegove anatomije, nepovezanost jezdeca s konjem v novo telo in končno plastična obdelava teles, ki ne ustreza vedno polni plastiki. Prehiter in preveč skicirni način izdelave pa tudi ne dopuščata sklepov glede končne izdelave.

Če primerjamo mariborsko razstavo z ljubljansko, moremo ugotoviti boljši uspeh ki gre nemalo na račun sodelovanja arhitektov in tudi na večjo rutino s spomeniško konkurenco sploh. Tako ugotavljamo imajo konkurence nedvomno svojo dobro stran v tem, da prisilijo umetnika k določeni nalogi, pa v sodelovanju več panog umetnosti in končno v spoznanju lastnih napak in tujih prednosti. Slaba stran je edino ta, da utegnejo pri razdeljevanju nagrad imeti vlogo najrazličnejši momenti poleg čisto kvalitetnih — umetnostnih.

F. K. Kos

Zapiski

KALMANOVI »JESENSKI MANEVRI«

Z opereto je tako, kakor z obleko, podleže modi in njenemu okusu, pa jo je treba čez nekaj časa prenarediti, če je iz dobrega blaga, ali pa poceni prodati manj izbirčnemu, če je slabše kakovosti. Ne vem, v kolikо bi se posrečila predelava, če bi opereto »Jesenski manevri« prestavili v današnji čas in na naša tla. Razmere v družabnosti so drugačne, način občevanja se je spremenil, kavalirskih idealov je vedno manj, aristokracije v vojski ni itd. Eno pa drži, da že marsikaj ni več mikavno v »Jesenskih manevrih«. Kljub temu šteje ta opereta po solidni izpeljavi v dejanju in glasbi med boljše doslej pri nas vprizorjene lahke komade. Če bi naše gledališče že v naprej zmoglo visoke tantijeme, za najuspešnejše današnje operete, kakor zahtevajo nekateri avtorji, bi morda postreglo z zanimivejšim.

Kalmanova glasba je v »Jesenskih manevrih« madžarsko pobarvana. Na predvojnem Madžarskem se tudi dogaja dejanje, ki nas po bučni uverturi, sestavljeni iz živega kola, sentimentalne popevke in ritmičnega čardaša popelje pred mičen gradič. V njem sreča poročnik Lörenthy (g. Marčec) svojo bivšo ljubico Rizo (ga. Vidali), ki mu je prizadejala toliko gorja s tem, da je svojčas vzela drugega. Tu zapade ponovno v njene mreže in slednjič v njenih dražestnih sponah zopet obtiči. Ves ta ljubezenski razplet pa spremljajo krokade, parade in kanonade žlahtnih oficirjev ter sovražnih armad na jesenskih manevrih.

Vprizoritev je slonela pretežno na ge. Vidalijevi, ki je prvič nastopila v operetti. Čeprav po svojem odrskem temperamentu in dosedanjih gledaliških izkušnjah ni predestinirana za subreto, se je vendar pevsko in igralsko tako dobro odrezala, da je žela mnogo odobravanja. Dopadljive zunanjosti je, stalno pridobiva na šarmantnosti in okretnosti ter zna učinkovito nositi svoje toalete. V njenem žgolenju bi bil še marsikak sladek piano bolj na mestu kot svetli forte. Za operetne solze, operetno zamaknjenost, operetne izlive strasti in eleganco pa je treba nekaj, kar našim temperamentom zlepa ni prirojeno.

Njenemu partnerju, g. Marčecu se pozna, da mu vojaška suknja ni tuja. Enoličnosti v prvem dejanju ni poživil, prav dobro pa se je vživel v drugem in tretjem dejanju. Gdč. Barbičeva je vlogo strumnega huzarja Marošija zagrabila in izpeljala smelo ter s svežim elanom. G Peček je imel prilike dovolj, da kot prismojeni kadet Wallerstein draži občinstvo k smehu. Za maršalovo hčerko Tresko je treba več okretnosti v govoru kakor je je pokazala gdč. Cankarjeva. Od mnogih ostalih sodelujočih je omembe vreden hlapec Lajoš g. Planeckega. G. Župan je v vlogi maršala pl. Lohonay-ja krepko zmerjal in si kot komandant ustvarili več discipline kakor kot režiser G. Šušteršič je z izrednim zmislom za oderski spev in melodioznost vodil predstavo. Zbor je bolehal na stari rani — neokretnosti, oficirji pa so bili vsaj mladi, če že ne plemeniti.

P. S.

Novi glasovi o jubilejni številki »Misli in dela«. V nikšićkem listu »Slobodna Misao« je objavil Stojan Čerović daljše poročilo o jubilejnem zvezku revije »Misel in delo«, ki je izšel z naslovom »Ob dvajsetletnici Jugoslavije«. Pisec karakterizira vsebino, navaja imena sodelavcev in zaključi svoj sestavek takole: »Jubilarni broj slovenačkog časopisa »Misel in delo« samo je još jedan prilog koliko se Slovenci diferenciraju od nas Srba iz Hrvata svojim učešćem u podizanju kulture narodne, svijesti i opšteg osećanja velikih napora učinjenih za formiranje naše zajednice. Ono što unose Slovenci, to je životna stvarnost, daleko od svih naših srbskih i hrvatskih dosta šimeričnih shvatanja. Kao i mnoge druge stvari i ovo jubilarno izdanje slovenske revije, najbolji je prilog posvećen jubilarnoj godini života naše narodne zajednice: Srba, Hrvata i Slovenaca.« »Moravskoslezsky denik« je 11. t. m. v kulturni rubriki prinesel spet daljši članek znanega poznavalca našega slovstva rav. dr. Vojtěha Měrke, članek je posvečen obširnemu zborniku, ki ga je za 20 letnico Jugoslavije izdala kulturna in socialna revija »Misel in delo«. Poročevalec našteva vsebino tega reprezentativnega zbornika in sodi, da bi ne smel manjkati v knjižnici nikogar, ki se zanima za slovanska vprašanja na katerem koli polju, ker vsebuje v prvem delu edinstven material za študij zgodovine rasti jugoslovenske misli ter splošen pregled naporov in poti, ki so vodile k uspešni stvoritvi enotne države, v drugem delu pa podaja v velikih obrisih dvajsetletno bilanco kulturnega, socialnega, političnega upravnega in celo zdravstvenega prizadevanja v osvobojeni domovini, za jubilej, ki smo se ga Jugoslovani mogli spominjati v mirnejših prilikah kakor nesrečni bratje Čehi. K sklepu pogreša prizadevni dr Měrka med avtorji ime dr. Ivana Laha ki mu usoda ni dala doživeti to odlično publikacijo in tehtno sodelovati v njej. Tudi zagrebški »Novosti« so v številki z dne 10. februarja obširneje zabeležile jubilejni zvezek »Misli in dela« in izrekle priznanje njegovim sotrudnikom.

Par sodobnih etimologij. Milanski nadškof, piše 19. 2. neki naš dnevnik, ima pragermansko ime. Ali je res? Modri Kluge trdi da je pristen germanski izraz za tega obrtnika svn schuuchwiirhte (od wirken = izdelovati), kar se je ohranilo v priimkih Schubert in Schuchart. Poleg tega se je govorila izposojenka sûtâri (iz lat. sutor = šivar, šivec), ohranjena v priimku Sutter (tudi Suttner?). Najbolj se je pa zakoreninila hibridna ali spoloverska skovanka schuoh-sûtaere, danes Schuster, ki je potakem pol nemška pol latinska. Iz istega področja so si Rajhovci izposodili pri Regnicolih (Reich je iz regnum!). Socke (soccus), Sohle (solea), Stiefel (stivale, aestivale = poletna obutev) . . . 18 2. je pisatelj Finžgar po radiu razložil karneval kot carrus navalis. To pojmovanje zastopa n. pr. Herderjev leks. 1933., češ da je porenska beginja Nehalennia imela spomladi svoj praznik in so morda v dobi romanske posadke njen voz na njem pa naloženo ladjo peljali k izlivu Skalde. Herderjevemu slovarju se že pozna nacizem. PEN-kluba na pr. niti ne omenja, rad pa seveda poudarja germanski vpliv . . . Znanstveno zanesljivejši je Meyer-Lübke »Rom. EtW« 1935. ki pod geslom »caro, -nis = Fleisch« celo vrsto potomcev latinskega mesa, tako it. carnelasciare, carnescialare, carlassare, carnevale (odtod frc. carnaval), karlavé, carnelevare, karlevá, karnolevare, karnilivari, katalonsko carnes toltes, šp. carnes tolendas, romun. carneleagă idr. kar vse cika na: mesopust . . . Spričo teh primerov se zdi ta izvor verjetnejši. Navzlic temu lahko pride še kak Žunkovič in razglasi besedo za slov., češ kadar vidiš na pustni torek mastno pojedino, »kar naval'« nanjo!

A. D—k

Iz Julijske krajine

Trst in Tunis

Politična aktualnost tuniškega vprašanja je dala »Piccolu« povod, da je objavil pred dnevi daljši članek o trgovinskih odnošajih med tržaško luko in Tunisom. Tunis je bil nekoč v živahnih trgovinskih stikih s Srednjo Evropo in Trst mu je služil za glavno tranzitno luko. Takoj po vojni je trgovinski promet med Trstom in Tunisom zelo narastel, a še pred koncem preteklega desetletja je spet upadel in odtlej si je do lani neznatno opomogel.

List objavlja o blagovnem prometu s Tunisom naslednje podatke: V razdobju 1923-25 je znašal povprečno po 25.000 ton blaga letno, v naslednjih dveh letih samo po 3000, v letih 1927-28 celo le še 2600. Za naslednja štiri leta list nima podatkov. V letu 1937 se je promet dvignil na 4665 Kultura ad novi glasovi o jubilejni stevil-

Iz Tunisa so uvažali v Srednjo Evropo predvsem fosfate. Srednjeevropske države in predvsem Nemčija pa so v zadnjih letih močno omejile uvoz teh rudnin preko Trsta, ker so našle nadomestila na Balkanu in na vzhodu. V Tunis pa so iz Srednje Evrope uvažali predvsem les, izdelke iz železa, keramične izdelke in steklene produkte. Prevoz preko Trsta pa se je zelo omejil, odkar je pričela jugoslovenska vlada usmerjati ves izvoz lesa preko dalmatinskih luk. Še leta 1925 je dosegel izvoz lesa iz Jugoslavije preko Trsta v Tunis preko 50% vsega izvoza preko Trsta v Tunis. Lani ga je bilo le še za 1.4%.

Drobne novice

Žide izključujejo tudi iz sindikalnih organizacij. Tako je te dni sindikat komercialistov izključil 5 židovskih doktorjev trgovinskih ved. Svoj sklep je opri na resolucijo velikega fašističnega sveta in zadnje dekrete, po katerih so bile židom odvzete nekatere civilnopravne pravice, omejena njihova zemljiška lastninska pravica v mestih in na deželi in odvzeta sleherna pravica do vodstva podjetij, ki imajo več kakor po sto nameščencev.

Vsa javna zabavišča in lokali, ki so označeni s tujimi firmami, se bodo morala v 6 mesecih prekrstiti. O tem je bil te dni izdan poseben zakonski dekret, ki podrobno določa, da bodo morali imeti vsi kinematografi, gledališča, lokali in zabavišča v bodoče zgolj italijanska imena. V smislu tega dekreta bodo morali tudi v Trstu in drugih krajih Julijske Krajine preimenovati število lokalov.

Na progi Trst—Reka bodo s 15. marcem pričeli voziti novi električni vlaki. Vožnja se bo z njimi skrajšala na manj ko dve uri.

Zagonetna smrt lekarniškega uslužbenca v Postojni. Pred dnevi so našli na podstrešju neke hiše v Postojni obešenega 39 let starega Ivana Trkmana, ki je bil do zadnjega časa nameščen v tukajšnji lekarni. Pri preiskavi pa so dognali, da je bil Trkman zastrupljen. Sedaj so aretirali njegovo ženo, s katero se je baje večkrat sporekel. Osumili so jo umora. Vendar pa še ni docela pojasnjeno, ali si ni morda Trkman sam vzel življenja.

Smrtni padec. V Trstu je v soboto 51 let stari zidar Ivan Levi padel po stopnišču nad predorom v neposredni bližini trga Goldoni, tako da si je prebil lobanjo in kmalu nato umrl. Stanoval je na Rocolu. Kakor zatrjujejo, mu je na stopnišču postalo slabo in je padel vznak po stopnicah ter se nato kotalil po njih še 10 m globoko.

Požar v Cerovem. Preteklo soboto zvečer je nastal v Cerovem požar na posestvu Antona Komjanca. Ogenj se je pojavil najprej na seniku. Od tam pa se je razširil na stanovanjsko hišo soseda Josipa Kumarja. Senik je pogorel do tal. V njem je ogenj uničil tudi velike množine sena in nekaj poljskega orodja. Požar v Kumarjevi hiši pa so pogasili, vendar je hiša močno poškodovana. Obema posestnikoma je napravil požar za dobrih 10.000 lir škode.

Požar na petrolejski ladji »Aquila« je zahteval še eno žrtev. Opeklinam je v tržaški bolnišnici podlegel 31 letni mornar Gvidon Pagan. Dva mornarja pa bosta brškone okrevala.

Tovorni avto v Tolminci. Za Steno pri Tolminu se je pripetila v soboto dopoldne huda nesreča. Tovorni avto, ki je last podjetja Sartori v Idriji in v katerem je bil 19letni šofer Martini iz Idrije, je na nekem ovinku zavozil s ceste v prepad. Padel je 150 m globoko v Tolminco. Kljub strašnemu padcu se šofer ni ubil. Ljudje so nesrečo opazili in so četrt ure pozneje prihiteli Martiniju na pomoč. Ležal je v plitvi vodi nezavesten. Dobil je resne poškodbe, a bo ozdravil. Avto pa je bil ves razbit.

Iz Ptuja

j— **Otvoritev razstave akad. slikarja Miheliča.** V nedeljo dopoldne je bila ob veliki udeležbi občinstva odprta razstava slik akad. slikarja Frana Miheliča. Slike so razvrščene v I. nadstropju Dijaškega doma pod okriljem Ljudske univerze. Pred otvoritvijo je imel uvodno besedo predsednik LU prof. Cajnkar in se prisotnim zahvalil za veliko zanimanje za prireditev. Prav posebno zahvalo je izrekel gostom iz Maribora in univ. prof. dr. Franu Steletu, ki je prevzel nalogo, da razstavo odpre. Nato je povzel besedo univ. prof. dr. Stele in med drugim s pomočjo razstavljenih slik razkazoval prisotnim razvoj slikarja Miheliča. Po nagovoru je razglasil razstavo za odprto. Trajala bo do 28. t. m.

j— **Zborovanje učiteljskega društva JUU v Ptuju** je bilo 18. t. m. Predsednik Zupančič je podal članom situacijsko poročilo. Razpravljalo se je o učiteljski samopomoči, celibatu, o hudem materialnem stanju učiteljstva in Mladinski matici. Napovedano predavanje je iz tehtnih razlogov izostalo. Potem je bil razgovor o mladinskih pevskih zborih. V letošnjem letu prirede združeni mladinski pevski zbori koncert v Ptuju, pozneje pa tudi v Mariboru. Sreski šolski nadzornik Vizjak je razložil učiteljstvu pomen hospitacij šolskih upraviteljev po razredih in dal v tem pogledu nekaj dobrih nasvetov. Ob koncu je predsednik sporočil učiteljstvu, da bo sresko društvo v tem šolskem letu zborovalo še trikrat, in sicer marca v Ptuju, maja v Cirkovcah in junija, če bo le mogoče v zvezi z vsemi obmejnimi društvi JUU spet v Ptuju.

j— **V znamenju pusta.** Hlapec Spevan Rihard iz Moškanjcev je šel mirno po cesti. Naenkrat pa se mu je približal neki posestnikov sin iz Formina, ga udaril s kolom po čeljustih in ga hudo poškodoval. Poškodovanec se zdravi v ptujski bolnišnici.

j— **Pod vozom.** Posestnico Kmetčevo Jero iz Sel pri Sv. Vidu je na Bregu pri železniškem nadvozu podrl voz in ji prizadejal hude poškodbe po vsem telesu. Zdravi se v ptujski bolnišnici.

j— **Nova postojanka Maistrovih borcev.** V nedeljo je bil ob lepi udeležbi pri Sv. Vidu pri Ptuju ustanovni občni zbor odseka Zveze Maistrovih borcev. Zbor je vodil predsednik pripravljalnega odbora g. Mislovič Franjo, kovaški mojster iz Lancove vasi in pozdravil delegate centralnega odbora gg. Guština, Cvirna, dr. Irgoliča in Cimermana, ki so podali poročila o zveznem delovanju in ukrepih, storjenih za dosego dobrovoljstva. Nato so bili izvoljeni: za predsednika Mislovič Franjo, kovaški mojster iz Lancove vasi, za tajnika Vavpotič Ivan, posestnik iz Tržca, za blagajnika pa Šmigoc Jožef, gostilničar in posestnik iz Tržca.

RADIO

Petek 24. februarja

Ljubljana 11: Šolska ura: Korsika in Tunis — potopisne slike iz osebnih doživetij, dialog — vodi g. Niko Pirnat. — 12: Po naših logih in gajih (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Radijski orkester. — 14: Napovedi. — 18: Kmet. ura: Delo kmetske gospodinje v zimskih mesecih (ga. Franja Brodar). — 18.20: Šramli igrajo (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. S Leben). 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Zanimivosti — 20: Veseli zvoki Radijskega orkestra. — 21.10: Sonata: Predava g. Srečko Koporc, klavir igra gdč. Herta Seifertova. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Angleške plošče.

Beograd 16.45: Narodne pesmi. — 17: Koncert slepcev. — 18.15: Plošče. — 20: Koncertni večer. — 22.15: Plošče. — **Zagreb** 17.15: Lahka glasba. — 20: Komorni koncert. — 21.25: Zvočna igra. — 22.20: Ples. — **Praga** 19.25: Pester spored. — 20.30: Violinski koncert. — 21.10: Orkester in plošče. — **Varšava** 21: Pevski zbor in orkester. — 22.45: Plošče. — **Sofija** 17.30: Vesela muzika. — 19: Beethovnove klavirske skladbe. — 19.30: Prenos Verdijeve opere »Aida«. — **Dunaj** 12: Delavski koncert. — 16: Koncert orkestra. — 19.10: Plošče. — 20.40: Lahka glasba. — 22.30: Pesmi in violinske skladbe. — 23: Lahka in plesna muzika. — 24: Nočni koncert. — **Berlin** 19: Operni melodije. — 20.10: Zvočna igra. — 21.10: Odlomki iz zvočnih filmov. — 22.30: Plesna kapela. — 24: Nočni koncert. — **München** 19.15: Koncert po željah. — 20.10: Pfitznerjeve pesmi. — 21.20: Orkestralni koncert. — 22.35: Vesela muzika. — **Paris** 19.30: Lahka godba. 21: Popevke. — 21.30: Orkestralni in klavirski koncert. — 23.45: Plošče.

L. WINDER: 4

Gospod iz Konopišta

Roman o Francu Ferdinandu

(Avtoriziran prevod)

Burbonsko-sicilska dinastija je bila odstavljena. Lazaroni ji niso bili pomagali. Habsburška hiša ni bila zadržala poloma. Francesco je odšel v Rim. Bojeviti papež Pij IX. je po očetovsko sprejel njega in njegovo rodbino.

Francesco je nekaj tednov razglabljal o dveh usodnih napakah, ki jih je bil storil. Cavour, spletkarski diplomat, ki je dobival savojski hiši deželo za deželo, je bil po smrti kralja Bombe ponudil mlademu Francescu zvezo; ta bi bila morda rešila burbonsko-sicilski dom. Mladi kralj je bil to ponudbo odbil; s svojo lastno močjo je hotel zavreti nastajanje velike države Savojskih. To je bila prva napaka. Druga je bolela Francesca še huje. Nápak je bil sodil čuvstva svojih podložnikov. Njegovi prijatelji, a tudi policijski prefekti mnogih občin so bili nekaj let zaporedoma trdili, da ljudstvo, ki s kraljem Bombo ni zadovoljno, ljubi prestolonaslednika. In kdo je bil zdaj odstavil mladega kralja? Ne Cavour in ne Garibaldi, temveč ljudstvo. Ljudski glasovanji v Napolju in na Siciliji sta bili pokazali, da ni podpiral zaslepljenega mladega kralja nihče. Varali so ga bili. In on je bil varal samega sebe. Odpor, ki ga je nazadnje dajal v trdnjavi Gaeti, je kolikor toliko reševal njegov sloves. Bedak je nemara bil, nikakor pa ne strahopetec. Ostala mu je, vsaj v njegovi domišljiji, zarja junaštva. Ta ga je tolažila v prvih mesecih pregnanstva. Potem je zarja obledela, a tudi očitki mu niso več razjedali duha. Vživel se je v vlogo izgnanega kralja, in prišel je čas, ko si je moral priznati, da jo igra z zadovoljstvom. Burbonsko-sicilska rodbina ni stradala, in kar prijetno se je bilo voziti v dvorni kočiji na izprehod po rimskih cestah in poslušati ljudi, kako šepečejo: »To je pregnani kralj obeh Sicilij.«

Strmoglavljeni kralj obeh Sicilij ni odstopil, od časa do časa je pošiljal državnim poglavarjem pro-

Marija Anunciata, mati nadvojvode Franca Ferdinanda

testne note in vsakikrat ponavljal obljubo, da reši svojo deželo in svoje ljudstvo nasilnega gospostva samozvancev. Imenoval je podadmirala Del Reja za svojega ministra vnanjih zadev ter se z njim posvetoval o besedilu protestov. V Rimu si je kupil palačo. Spravil se je bil z usodo, le da tega ni priznal.

Nikoli niso videli zraven njega v kraljevski dvorni kočiji princese Marije Anunciate. Ta je še vedno žalovala za očetom. Rekel ji je bil: »Ti si edina, ki imaš smisel za veličino, vsi ostali niso nič vredni. Francesco bo v nekaj mesecih uničil, kar sem jaz z železno roko in z božjo pomočjo ustvaril in držal.« Njegova napoved se je bila uresničila. Država je bila šla po zlu, dinastija je bila prepodena, sanj o veličini in moči je bilo konec. Francescovo prizadevanje, da bi dobil izgubljeno dediščino nazaj, je bilo burka. Njegovih protestov ni imel nihče za resne, smejali so se jim, bil je preziranja vreden človeček. Kadar ga je Marija Anunciąta pogledala, ji je planila jetična rdečica v bolehnobledi obraz. Željno je čakala prve prilike, da bi se rešila njegove mrzke bližine.

Ta prilika se je kmalu ponudila. Junija meseca leta 1862. jo je zasnubil nadvojvoda Karel Ludvik, mlajši brat avstrijskega cesarja. Komaj da ga je poznala, nekoč v Benetkah ga je bila na hitro videla, sama ni vedela, ali je bila tudi govorila z njim. Ničesar ni hotela vedeti, samo proč je hotela. Ne več videti spačene slike oboževanega očeta. Ne več sleherni dan in sleherno uro imeti na očeh tega propada, te neslane oblike brez vsebine, tega porogljivega nasmeška diplomatov, ki se klanjajo ponižanemu neveličanstvu. Ne več biti — med malopridnimi brati in sestrami, ki se kratkočasijo z bedastimi ljubezenskimi spletkami — edina, ki se ne more sprijazniti s sramotnim ponižanjem velikega imena. Rajši začeti novo življenje v tuji deželi ob strani tujega moža, ki ne bo slutil nezmernosti njenih zahtev do usode.

Ko je prišel avstrijski poslanik k Francescu v avdienco, da bi se pogovorila zastran obredja pri poročnih slavnostih, se je bivši kralj pravkar ukvarjal z novo protestno noto evropskim dvorom.

»To pot protestiram tudi proti ropu svoje zasebne lastnine«, je dejal. »Vse prisvojitve dedovinskih in prostolastnih posestev kraljevske hiše proglašam za ničeve.« Zložil je listino, ki sta jo bila podpisala on in njegov minister vnanjih zadev, ter jo podal poslaniku, rekoč: »Vzemite to čečkarijo kar s seboj!«

Ne da bi trenil z obrazom, je poslanik spravil listino v aktovko in jel govoriti o svatbenih slavnostih. Francesco mu je segel v besedo: »Čujte, prijatelj, meni rojijo po glavi važnejše reči kakor te poročne slovesnosti. Dogovorite se s podadmiralom Del Rejem. Pridržim si samo pravico, da pregledam spisek oseb, ki dobe vabila.«

Poslanik se je priklonil. Določili so, da bo poroka po prokuraciji v Rimu, z ženinom pa pet dni pozneje v Benetkah.

Poroka po prokuraciji se je vršila v Rimu na določeni dan. Marija Anunciata se je ob strani grofa Trapanskega, ki je zastopal ženina, peljala v Kvirinal. Pred palačo je stala nepregledna množica radovednih Rimljanov in Rimljank, ki so hoteli videti princesino poročno obleko. Pokazala se je na balkonu. Na lepem bledem obrazu devetnajstletne neveste ni bilo videti nikake duševne razvnetosti. Slišala je ljudstvo, kako je kričalo in vzklikalo, in se mu zahvalila z majhnim, ošabnim prigibom glave. Mislila si je: »V takšno množico je dal moj oče streljati z balkona kraljevskega gradu. Tega se ne bo upal noben drug kralj do konca sveta.«

Na vožnji v Benetke je študirala rodoslovje habsburško-lotarinške hiše. Vedela je, da je nesmiselno gojiti nove upe. Hotela se je varovati sanj, ki se niso mogli uresničiti. Toda njeno bolno častihlepje je proti njeni volji in vzlic njenemu boljšemu spoznanju plavalo v območju sanj. Zato se je bila na pamet naučila imen, rojstnih datumov in činovnega reda vseh članov avstrijske vladarske hiše. Avstrijski cesar je bil še mlad, dva in trideset let mu je bilo.

Prometna banka d. d. v Ljubljani

STRITARJEVA 2 — TELEFON 21-49

Ugodni trgovski krediti — Eskompt menic — Nakazila v inozemstvo — Obrestovanje vlog od 4% do 5%

STARE IN NOVE VLOGE IZPLAČUJE BREZ VSAKE OMEJITVE

MALI OGLASI

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj ši znesek 17 din

Vrtnarja
s šoferskim izpitom iščem. Ponudbe s točno navedbo dosedanjih služb in zahtevkom plače pod »Vrtnar šofer« na ogl. odd. Jutra. 3616-1

Služkinja
ki zna kuhati in bi opravljala vsa hišna dela, dobi službo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3620-1

Frizerko in briv. pomočnika
sprejme August Ferlič, Novo mesto. 3617-1

Strojepisko
z znanjem slovenske in hrv. stenografije, po možnosti tudi francoščine, sprejmem. V poštev pridejo one, ki imajo veselje do potovanja. Vsa oskrba plačana, začetna plača din 500. Lastnoročno pisane ponudbe s sliko na podružnico Jutra v Celju pod »Potovanje«. 3628-1

Brivskega pomočnika
dobro izvežbanega, sprejme takoj Doležal, Vič, Vrhovci št. 17. 3626-1

Natakarica
poštena, dobi službo na Gorenjskem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3614-1

Risarja za pohištvo
iščem. Obširne ponudbe na Milan Zala, Beograd, Braće Jugovića 5. 3590-2

Sadjar
ki je vešč raznih popravil v sadovnjaku in hmeljišču, dobi stalni zaslužek pri Sadjarski in vrtnarski podružnici v Rušah. Javi naj se takoj. 3631-1

Akviziterje
marljive, iščemo za mesto Ljubljana. Vprašati pri zavarovalnici Sava, Sv. Petra cesta 2-I. 2530-1

Korespondentko
izurjeno ter perfektno slovensko in nemško stenografinjo, sprejme v stalno službo tovarna v Zagrebu. Izčrpne ponudbe z navedbo dosedanje prakse na ogl. odd. Jutra pod »Sigurno mesto«. 3539-1

Frizerka
dobra moč v trajni, železni in vodni ondulaciji, dobi mesto. Plača dobra, služba stalna. Rakovc Ivan, Jesenice, Obrtniška ul. 21. 3574-1

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah **ČERNE — juvelir, Ljubljana, Wolfova ul.**

Prodam

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj ši znesek 17 din

Moške čevlje
nove, visoke, rjave št. 45, prodam. Sv. Petra cesta 48. 3595-6

Kupim

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Stoječ jarmenik
70—80 premera, kakor tudi pogonski stroj, zares v dobrem stanju, kupim. Ponudbe z oznako cene: Josip Polgar, Donji Miholjac. 3610-7

Štedilnik
dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Štedilnik«. 3632-7

Avto, moto

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj ši znesek 17 din

Motor s prikolico
1000 ccm, v zelo dobrem stanju, ugodno prodam. — Poizve se pri Frank Ivan, Kolezija, Zeljarska ul. 11. 3097-10

Tovorni Ford
amerikanski BB 4-cilindrski 3 tone, zelo dobro ohranjen, ugodno prodam. Bricelj, Rogaška Slatina. 3627-10

Les

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj ši znesek 17 din

Hrastovi plohi
manjša količina, popolnoma suhi, ugodno naprodaj. Vikrče 19 pod Šmarno goro. 3634-15

Pohištvo

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj ši znesek 17 din

Pohištvo
novo in že rabljeno, ki ga želite prodati ali samo dati v shrambo sprejmemo v posebni oddelek v komisijsko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovolj za dobro ohranjeno pohištvo. Vso reklamo prekrbimo sami. Sporočite nam na dopisnici ali ustno. Prevoz pohištva preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa 12. 70-12

NSERIRAJ V „JUTRU“!

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj ši znesek 17 din

Obrtnik
išče 10.000 din posojila za dobo 10 mesecev. Plača 10% obresti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Garancija«. 3633-16

V najem

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanj ši znesek 17 din.

Vila »Brezje« Zagrad-Celje
10 sob in vrt, oddam v najem v celoti, razdeli se tudi na 3 stanovanja. — Kirbiš, Celje. 3569-17

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Lokali

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din

Mlekarno
takoj ugodno prodam radi odpotovanja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3625-19

Posest

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Hiše
trgovske in stanovanjske ter stavbene parcele nudi v ugoden nakup Pristavec Franjo, real. pisarna, Ljubljana, Erjavčeva c. 4a. 96-20

Večje število parcel
kompleksov, parcel, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil ima naprodaj gradbeno strokovno izobražen posredovalec:

Kunaver Ludvik
cesta 29 oktobra 6. Telefon 37 33. Pooblaščen graditelj in sodni cenitelj za nasvete brezplačno na razpolago 25-36

Mešan gozd
v izmeri 130 ha na prodaj za gotovino ali za delno gotovino in delno hranilne knjižice. Vprašati na ogl. odd. Jutra pod »Gozd na prodaj.« 3461-20

Stanovanje odda

Beseda 1 din, davek 3 din za šifro ali dajanje naslova 5 din, najmanj ši znesek 17 din

2-sobno stanovanje
oddam mirni stranki v Beethovnovi ulici. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3619-21

Dvosob. stanovanje
s kopalnico in pritiklinami, oddam 1. aprila. Herbersteinova ul. 10. Ogled dnevno od 11.—12 in od 3.—5. 3611-21

Stanovanja išče

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Enosob. stanovanje
iščem 15. marca ali 1. aprila. Ponudbe pod šifro »15. marca« na ogl. odd. Jutra. 3613-21a

Dvosob. stanovanje
kopalnico, event. v bližini gl. kolodvora iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marec ali april«. 3238-21a

Trisobno stanovanje
s centralno kurjavo v mirni hiši, išče starejši zakonski par (brez otrok) za avgust. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirno«. 3589-21a

Sobe išče

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din Najmanjši znesek 17 din.

Prazno sobo
z malo kuhinjo, čisto iščem za dobro, mirno točno plačnico, najraje blizu kolodvora, pa tudi kje drugje. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod šifro »Za mirno osebo« 3599-23a

Moški,
ki trpite na seksualni nevrasteniji odnosno

impotenci,
nezadostni funkciji spolnih žlez, duševni depresiji, poskusite

OKASA

100 tablet 220 din; 50 tablet 110 din.
ki so jih mnogi zdravniki preskusili in so kot hormonski preparat odobreni.

Lekarna Mr. Rožman, Beograd, Terazije br. 5
Reg. S. br. 5732-1934

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlolikalnica

Prvovrstni trboveljski
PREMOG
brez prahu, koks, suha drva nudi
L. Pogačnik
BOHORIČEVA 5.
Telef. 20-59.

Za tujski promet v Selški dolini

Železniki, 22. februarja

Če pregledamo samo dobo zadnjih desetih let, nehote pridemo do logičnega zaključka, da nas je z bliskovito naglico spreminjajoče se gospodarsko življenje dobilo povsem nepripravljene in nas v sili razmer dovedlo do mnogoterih razmišljanj, ki nam narekujejo nujno in temeljito preorientacijo v gledanju na splošne gospodarske, še bolje: pridobitne prilike.

V tisti dobi, ko je bila konjunktura lesne trgovine na višku, se je pač malokdo zanimal za kakšne koristi, ki bi mu jih nudil v naglem tempu drugje se razvijajoči tujski promet. Na primer, naši gostilničarji, trgovci in drugi pridobitni sloji so lahko računali s sorazmerno zelo močnim konzumentom — domačinom. Da je pri tem sočnem poslu odpadel ali naravnost zamrl interes na tujsko-prometni pridobitni delavnosti, je glede na značaj in skromne zahteve tukajšnjega prebivalstva po sebi razumljivo.

Prišla je kriza in z njo sedem suhih let. Donos naših gozdov je usihal kljub čezmernemu izsekavanju, povsod se je pojavljalo malodušje. Preobrat v smislu katastrofalnega gospodarskega nazadovanja je utegnil biti za Selško dolino usodnega pomena, če se medtem splošni svetovni gospodarski položaj ne bi bil zboljšal in prinesel tudi Selški dolini novih upov za nadaljno življenje.

V teku krize se je v dolini ustanovilo Tujsko-prometno društvo z namenom, da s pomočjo propagande privabi v naše kraje goste, torej da se na tej podlagi ustvari dolini nov, prepotrebni vir dohodkov. V sili razmer se je porodila zamisel, naj tudi Selška dolina po zgledu drugih krajev deluje v tej panogi narodnega gospodarstva. Delo prvih let je za društvo dokaj uspešno. Znane pa so razmere, kako je društveno delovanje enkrat v zagonu, drugič spet upada, vendar je treba odločno poudariti, da je tega na splošno škodo kriva slabo zainteresirana javnost in nepravilno pojmovanje prizadetih oblastev, v prvi vrsti občine, v katere območju imamo takšno društvo. Po takem stanju društveni činitelji lahkotno opravičujejo svojo nedelavnost in se na takšne stvarne argumente brez nadaljnjega lahko tudi izgovarjajo.

Razveseljivo je dejstvo, kakor sklepamo po zadnjih poročilih dnevnega časopisja, da so odločujoča oblastva storila vse potrebno za okrepitev in pospešenje dela v pogledu propagande in organizacije tujskega prometa. Kakor čitamo, so zdaj povečane državne oziroma banovinske podpore tujskoprometnim zvezam, občinam in krajevnim turističnim odborom, podprla pa se bo s potrebnimi sredstvi za investicije tudi zasebna iniciativa.

Poslednji čas je, da se je zganila in prebudila iz mrtvila iniciativa pristojnih činiteljev. V teku let krize je bilo pač redkim zasebnikom dano ob najboljših pogledih v gospodarsko bodočnost realizirati zamisli organiziranja tujsko-prometnih ustanov, ki so poleg lesa, industrije in drugih panog gospodarstva v Sloveniji med najvažnejšimi postavkami za aktivnost bilance naše ožje domovine. Mnogo se je zamudilo in izgubljeni so milijoni. Treba je v splošnem takojšnjega dela, da se bomo lahko borili spričo hude konkurence drugih turističnih držav. Slovenija mora kot turistično središče naše države prednjačiti. Ne sme biti pri tem zapostavljena naša lepa Selška dolina, ki je prisiljena, da se z vsemi naravnimi lepotami uvrsti med prve — turizem pospešujoče činitelje, neobhodno potrebna ji je vsestranska naklonjenost in podpora oblasti, da se pionirjem za splošno blaginjo omogoči uspešno delo.

Iz Mozirja

m— *Mozirsko šolsko poslopje* že zdavnaj več ne zadošča potrebam. Šola, ki ima 6 temeljitih razredov in eno vzporednico, razpolaga le s štirimi učilnicami, manjkajo pa tudi učiteljska stanovanja. Da bi se pereče vprašanje čim prej rešilo, je sresko načelstvo v Gornjem gradu za 31. januarja razpisalo komisijski ogled. Komisija je sklenila, da se iz sedanjega upraviteljevega stanovanja izgradita dve učilnici, za šolskega upravitelja in učiteljstvo pa se zgradi nova stanovanjska hiša v neposredni bližini šolskega poslopja. Želeti bi bilo, da pristopi krajevni šolski odbor čim prej k realizaciji načrta.

Kakor doma se počutite
ko posečate **NOVO KUHINJO**
katera Vam nudi vedno kvalitetno svežo pripravljena jedila. Se priporoča lastnica
Kmetič Terezija

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozlostrelec gre leve lovit

91

A dolgovratke so bile tako daleč, da jih z zanko ni bilo moči doseči, streljati pa kapitan ni maral, ker jih je hotel ujeti žive. »Stanko, brž mi daj svoje naramnice!« je zaklical. Jadrno so pričvrstili Stankove naramnice k rogovom antilope in s pomočjo tega čudnega metalnega stroja in nekaj kamnov srečno podrli dve žirafi. Bili sta seveda samo omamljeni in sta se morali pridružiti vlaku.

Kokus tekači za hodnike in stopnišča v vseh barvah v zalogi pri **Sever Rudolf,** Ljubljana, Marijin trg 2

TISOČE ZAHVAL PREJEMA

Takoj ustavi izpadanje las, odpravi prhljaj in vse kožne neprijetnosti. Jači in krepi koren, a lasje, porastejo tudi na plešastem mestu. — Dobi se v vseh odgovarjajočih trgovinah. — Pošiljamo po povzetju, cena veliki steklenici z omotom in poštnino vred din 50.—. MORANA — SPLIT.

Violine kitare
in druga glasbila, od šolskih do prvovrstnih instrumentov, strune in vse potrebščine dobite v veliki izberi, najcenejše pri
WARBINEK, LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 4 pri Frančiškanski cerkvi
Prodaja in izposojanje klavirjev.

Izurjenega ravnalca za pločevino sprejmemo
(Blechspanner)
za tovarno vagonov. — Ponudbe pod »1107« na »Propagando« a. d. prej Jug. Rudolf Mosse a. d. Beograd, poštni predal 409.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK
HOHNER
NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
GENERALNO ZASTOPSTVO
F. SCHNEIDER
ZAGREB NIKOLIČEVA 10

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA KNAFLJEVA 5
IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Dotrpela je naša draga, dobra mama in stara mama, gospa

Dragica Zalaznik

VDOVA PO POŠTNEM NADOFICIJALU

in odšla k Bogu po zasluženo plačilo.

Na zadnji poti jo spremimo v četrtek, dne 23. t. m. ob 2. uri pop. iz Jožefišča, Poljanska cesta 16, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 25. t. m. ob pol 8. uri zjutraj v župni cerkvi Sv. Petra.

Naj v miru počiva!

LJUBLJANA, dne 22. februarja 1939.

Žalujoči otroci

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.